

Euroopa Komisjon

Leader+ Magazine

TÄHELEPANU KESKMES

Leaderi panus
majanduskasvu ja säästvasse
arengusse

ET
10 • 2008

Leader+ Magazine

Sisukord

Lühidalt

- ▶ Töökohtade loomine ja säästev areng 1

Leader+ tegevuses

- ▶ Hispaania, Portugal ja Saksamaa 3

Tähelepanu keskmes

- ▶ Leaderi panus majanduskasvu ja säästvasse arengusse 7

Maapiirkondade elukvaliteedi parandamine

- ▶ Saksamaa. Ettevõtlusvõimaluste loomine Kellerwaldis 11
- ▶ Ühendkuningriik. Ettevõtlusideed Lõuna-Inglismaal 14

Kohalikele toodetele lisandväärtuse andmine

- ▶ Taani. Taani toidu kohaliku eripära rõhutamine 19
- ▶ Belgia. Meetjeslandi piirkondlike toodete arendamine ja toetamine 24

Loodus- ja kultuurivarade parim kasutamine

- ▶ Ühendkuningriik. Spring Fling ehk kogukonna käsitöö 28
- ▶ Iirimaa. Kaubamärgi Fuchsia algatus ehk piirkonna majanduse arendamine 30

Uue oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine

- ▶ Itaalia. Kaugtöö sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse suurendamiseks 35
- ▶ Hispaania. Sulle on sõnum ehk infomobiiliteenus 38

Koostöö maaelu arendamisel

- ▶ Prantsusmaa ja Tuneesia. Käed üle mere on Prantsusmaa ja Tuneesia koostöö 41
- ▶ Madalmaad, Soome, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia ja Ühendkuningriik. Transnet ehk Euroopa partnerlus maaettevõtluse arendamiseks 45

Naised ja noored Leader+ programmis

- ▶ Rootsi. Intervjuu Rootsi kohaliku tegevusrühma Nedre Dalälven noortejuhi Jenny Nylundiga 50
- ▶ Austria. Professionaalne noortejärelevalve 53

Uued liikmesriigid

- ▶ Maaelu arengu väljavaated Bulgaarias ja Rumeenias 56

Leader+ vaatluskeskus

- ▶ Organiseerib ja loob Leader+ võrgustikke Euroopa tasandil 60

Käesolev Euroopa Komisjoni väljaanne võimaldab avalikkusele ligipääsu ühenduse algatust Leader+ käsitlevale teabele. Meie eesmärk on edastada täpset ja ajakohastatud teavet. Kui meile teatatakse vigadest, püüame need parandada. Siiski ei vastuta komisjon käesolevas väljaandes sisalduva teabe eest, eriti mis puutub kirjeldatud projektide finantsandmetesse ja kulutuste abikõlblikkusse. Lugejad kasutagu kõnealust teavet omal vastutusel ja rakendagu vajalikke ettevaatusabinõusid.

Töökohtade loomine ja säästev areng Leader+ programmis

Antonis Constantinou,
Euroopa Komisjoni
põllumajanduse ja maaelu
arengu peadirektoraadi maaelu
arengu programmide direktor

Majanduskasv, töökohad ja säästev areng on eelseisvatel aastatel maapiirkondade jaoks eriti keerulised küsimused. Kuid maapiirkondadel on ka häid võimalusi, mida pakuvad nende kasvupotentsiaal uutes sektorites, maaelu võlud ja turism, maapiirkondade atraktiivsus elu- ja töökohana ning roll loodusvarade ja väärtuslike maastike varamuna.

Majanduskasv, töökohad ja säästev areng on eelseisvatel aastatel maapiirkondade jaoks eriti keerulised küsimused. Kuid maapiirkondadel on ka häid võimalusi, mida pakuvad nende kasvupotentsiaal uutes sektorites, maaelu võlud ja turism, maapiirkondade atraktiivsus elu- ja töökohana ning roll loodusvarade ja väärtuslike maastike varamuna.

2006. aastal vastuvõetud maaelu arengu strateegiliste suuniste kohaselt pööratakse 2007.–2013. aasta programmiperioodil suuremat strateegilist tähelepanu majanduskasvule ja töökohtadele (Lissaboni strateegia) ning säästva arenguga seotud eesmärkidele (Göteborgi strateegia). Majanduskasvu saavutamine, töökohtade loomine ja konkurentsivõime säilitamine, püüdes samal ajal keskkonnaga tasakaalus, on kõigi maaelus osalejate jaoks oluline ülesanne.

2005. aasta märtsis kohtunud Euroopa Ülemkogu tödes, et kohalikul tasandil, s.o piirkondlikel ja kohalikel ettevõtjatel ning tööturu osapooltel, on vaja rohkem järgida Lissaboni eesmärke. See on eriti oluline suuremat lähedust nõudvates valdkondades, nagu innovatsioon ja teadmispõhine majandus, tööhõive, inimkapital, ettevõtlus, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamine ja juurdepääs riskikapitalile.

Samuti on selge, et avatud ja üleilmastunud majanduses peab majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava elluviimine tuginema piirkondlikele ning isegi kohalikele arengustrateegiatele. See on tasand, kus luuakse kõige rohkem äriõrgustikke ning sidemeid õppe- ja tehnoloogiakeskustega ning kus on kõige parem mobiliseerida kohalikke teadmisi ja oskusi.

Rubriigis „Tähelepanu keskmes“ avaldatud Laurent Van Depoele artiklis on väga hästi selgitatud nii Lissaboni kui ka Göteborgi strateegiat ning nende rolli maaelu arengu strateegias, eriti nende seost Leader+ programmiga. Artiklist näeme, kuidas Leader+ suudab saavutada töökohtade loomise ja majandusliku konkurentsivõime (Lissaboni strateegia) ning teha seda keskkonnahoidlikult ja säästvalt (Göteborgi strateegia).

Ehk on nüüd õige hetk peatuda veidi Leader+ rollil ja tulevikku vaadates näha, kuidas Leader-meetod saab kahe kõnealuse prioriteedi saavutamisele ka edaspidi kaasa aidata. On tõsi, et mõne Euroopa majandus- ja keskkonnaprobleemi lahendamine nõuab väga suuri summasid (nagu need, mis on kättesaadavad struktuurifondidest), kuid samavõrra vastab tõele, et on palju võrdlemisi väikse eelarvega meetmeid (nagu need programmid, mida rahastatakse Leader+ algatuse raames), millel on kohapeal oluline võimendav mõju. Kõnealune võimendav mõju, mida illustreerivad mitu käesolevas väljaandes tutvustatud projekti, näitab Leader+ haaret ja võimet kaasata palju erinevaid majandussektoreid ning toetada sel viisil Euroopa maapiirkondades elavaid kogukondi, kes on sageli teistest eraldatud. Võimendav mõju on eriti suur mõne väiksema, väheste kuludega projekti puhul, mis on osa laiemast kohaliku arengu strateegiast. Ühendkuningriigi, Iirimaa ja Saksamaa projektid on oma erinevast lähenemisviisist hoolimata kõik heaks näiteks sellest, kuidas võrdlemisi väikeste summadega saab – juhul kui neid otstarbekalt kasutada – luua ja säilitada töökohti ning teha palju Lissaboni ja Göteborgi prioriteetide saavutamiseks.

See ei tohiks loomulikult olla üllatav, sest lõppude-lõpuks on ju üks Leader+ eesmärke „säästev areng, mille eesmärk on leida uusi mooduseid looduskeskkonna toetamiseks, et aidata kaasa töökohtade loomisele“ (1). Hiljuti, s.o 2003. aastal, toimus ühise põllumajanduspoliitika reform, millega kaasnes rõhuasetuse nihe turutoetustelt turule orienteeritusele, ning Euroopa Liidu viimane laienemine 27 liikmesriigini, mis tõi kaasa uued majanduslikud ja keskkonnakaalutlused. Nende seas torkavad eriti silma põllumajandus- ja toidusektori ümberkorraldamise vajadus, märkimisväärne bioloogiline mitmekesisus ning loodusturismi potentsiaal meie kahes uusimas liikmesriigis Bulgaarias ja Rumeenias, kes on samuti käesoleva ajakirja tähelepanu keskmes.

Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) Leader-telje raames saab Leader-meetodit edaspidigi kasutada majanduskasvu saavutamiseks ja töökohtade loomiseks vastavalt Lissaboni ja Göteborgi prioriteetidele. Nagu me oleme sageli näinud, on Leader+ projektide aluseks Leader I ja Leader II väärtused, ning ma olen sügavalt veendunud, et need väärtused on heaks lähtepunktiks meie maapiirkondade tulevase heaolu saavutamisele. Seepärast otsustas vaatluskeskus seda teemat käsitleda 2007. aasta aprillis Korsikal peetud seminaril, mille käigus sai ilmsiks Leader+ edu ning selle panus säästvasse arengusse ja töökohtade loomisesse.

(1) Komisjoni 14. aprilli 2000. aasta teatis liikmesriikidele ühenduse maaelu arengu algatuse (Leader+) kohta (2000/C 139/05).

LEADER+ tegevuses

Loodushoidlike tavade kaitsmine

Inimtegevuse sobitamine loodusega on määrava tähtsusega Menorca keskkonna säilitamisel ja selle 1993. aastast Unesco biosfääri kaitsealaks oleva piirkonna seisundi tagamisel. Kõnealuse Leader+ projekti raames avaldati juhend, et aidata kaasa põllumajandustoodete nõudluse rahuldamisele, toidu kvaliteedi tagamisele ja keskkonnahoiu ühildamisele.

Juhend pealkirjaga „Kokkulepped Menorca säästvate põllumajandustavade kohta“ (Acuerdos de prácticas agrarias sostenibles en Menorca) põhineb „territooriumi vardja“ filosoofial. Enne juhendi koostamist korraldati õpikoda, milles osalesid saare põllumajanduse ja keskkonnaküsimustega tegelevad inimesed. Käsitleti ka Menorcal kohaldatavaid põllumajanduse keskkonnameetmeid ning neist valiti välja 28 meetet, mis kuuluvad viide põhivaldkonda: viljelusviis, taimekaitse, loomakasvatus, loodusvarade majandamine ja täiendavad tegevused. Nende meetmete rakendamise eest kannab hoolt GOB (Grupo Ornitológico Balear and Defensa de la Naturaleza), kes tagab kokkuleppe täitmise, pidades silmas tootmist ja poolte vahel kokkulepitud ajakava.

Kõnealusel algatusel on mitu uuenduslikku aspekti, üks eelarveosa on näiteks talupidajatele hüvitise maksmiseks Menorca maastikupildi säilitamise eest. On tehtud edusamme, sealhulgas saarel asuva hotelli ja kohalike toidutootjate koostööleping, saare algkoolide õppereis, põllumajandustoodete poe loomine ning kaubamärgi väljatootamine toodete laialdaseks turustamiseks.

Säästvad põllumajandustavad

Liikmesriik: Hispaania

Piirkond: Balearid

Kohaliku tegevusrühma nimi: Associació Leader illa de Menorca

Rahvaarv: 86 697

Pindala: 702 km²

Projekti kogumaksumus: 21 734 eurot

EL: 6503 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 6503 eurot

Erakapital: 8368 eurot

Kontaktisik: Gonçal Segul (kohalik tegevusrühm)

(34-971) 35 56 60; Miguel Camps (GOB) (34-971) 35 07 62

Adress: Pza. de las Biosfera, 5, urbanizacion de Malburger, E-07702 Menorca

Telefon: (34-971) 35 56 60

Faks: (34-971) 36 82 16

E-post: leader.menorca@cime.es

Veebileht: www.leadermenorca.org

Fotod: Hispaania riikliku koostöövõrgu üksus

LEADER+ tegevuses

Uued väljavaated lihatoodete jaoks

Selle projekti sisu ja eesmärgid sobivad üsna hästi asjaomase kohaliku tegevusrühma tootlike investeeringute strateegiaga. Projekti edendab äriühing, mille asutas noor abielupaar, kes saab nüüd tänu Leader+ile jätkata oma väiksemahulist tegevust, milleks on ehtsate piirkondlike lihatoodete valmistamine (näiteks mitmesuguste kohalike roogade valmistamisel kasutatavad vorstid).

Leader+ investeeringud võimaldasid tootmisrajatise ümber ehitada, seda oluliselt täiustada ning osta mitu uut seadet ja muud tootmisprotsessiks vajalikku. See tähendab, et traditsioonilist tegevust mitte üksnes ei säilitata ja mitmekesistata, vältides nii selle kaotsiminekut piirkonna jaoks, vaid ka laiendatakse tänu projekti raames toimuvale kohalike ja piirkondlike vorstide turustamisele ja müügiedendusele.

Projekt annab maakohale, kus see toimub, märkimisväärset lisandväärtust, ning sellel on olnud oluline mõju töökohtade loomisele. Lisaks sellele, et säilivad kolm olemasolevat töökohta, luuakse ka kaks uut kohta, mis annab projektile kohaliku majandust edendava mõju. Sellega seoses tuleb märkida, et neil töökohtadel töötavad noored, neli naist ja üks mees, kes ei ole huvitatud üksnes karjääri tegemisest selles valdkonnas, vaid on ka naabrusse elama asunud.

Käsitöenduslikud lihatooted

Liikmesriik: Portugal

Piirkond: Beira

Kohaliku tegevusrühma nimi: RUDE – Associação de Desenvolvimento Rural

Rahvaarv: 80 386

Pindala: 936 km²

Projekti kogumaksumus: 61 614 eurot

EL: 21 565 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 9242 eurot

Erakapital: 30 807 eurot

Abikõlblikkuse periood: jaanuar 2006–juuni 2006

Kontaktisik: Maria Celeste Valente

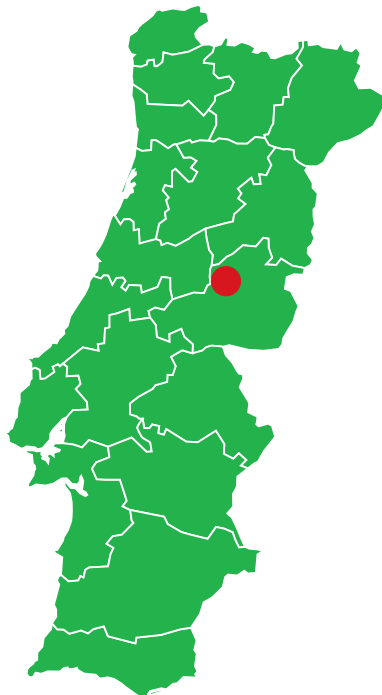
Address: Quinta do Pedregal – Eixo TCT, P-6200 Covilhã

Telefon: (351) 275 31 30 16

Faks: (351) 275 31 44 70

E-post: rudeleader@mail.telepac.pt

Veebileht: www.rude-adr.pt

Fotod: Portugali riikliku koostöövõrgu üksus

Enam kui lihtsalt kalastuskoht

Sellel projektil, mida on toetanud Leader+ Terra de Sousa kohalik tegevusrühm, on mitu eesmärki. Lisaks sellele, et kohalikele kalastajatele antakse võimalus oma harrastusega tegeleda, on kavas tõsta noorte teadmisi kalastamisest, õpetada eri püügiviise (spinningu- ja landipüük, lendõngepüük jne), edendada piirkonna tooteid ning suurendada kohalike turistide arvu.

Kalapargi loomiseks kujundati ümber kaks olemasolevat laguuni, mis rajati algselt kiivistanduse niisutamiseks ning millest on nüüd saanud sportliku kalapüügi harrastamiseks ja piirkondlike toodete edendamiseks sobiv rajatis. Kalapark koosneb kahest ristkülikukujulisest tiigist Sousa jõe paremal kaldal ja saab tiikidele vajaliku vee jõest.

Rajatise aastane tootmismahd on ligikaudu 30 tonni forelli (viker- ja jõeforelli). Leader+ abil kujundati ümber kogu pargiümbrus ning loodi eeldused muude tegevuste arendamiseks (laste mänguväljak, piknikupark, baar, piirkondlike toodete kauplus jne). Ehitustöö käigus muudeti laguune ümbritsevat ala, sealhulgas juurdepääsuteid. Lisaks on muretsetud sõidukid ja rajatud mõned muud infrastruktuurid, nagu piknikupark ja mänguväljak ning vajalikud märgid ja viidad.

Projekt on piirkonnas üsna uuenduslik ning on mitmekestanud tegevusvaldkondi, kasutades olemasolevaid infrastruktuure. Tänu projektile on loodud ka kolm töökohta: üks alaline ja kaks hooajalised.

Sportliku kalapüügi park

Liikmesriik: Portugal

Piirkond: Região do Vale do Sousa / Distrito do Porto

Kohaliku tegevusrühma nimi: Ader-Sousa – Associação de Desenvolvimento Rural das Terras de Sousa

Rahvaarv: 99 106

Pindala: 652,8 km²

Projekti kogumaksumus: 199 833,32 eurot

EL: 56 952 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 22 980,92 eurot

Erakapital: 119 900,40 eurot

Abikõlblikkuse periood: mai 2006–juuni 2007

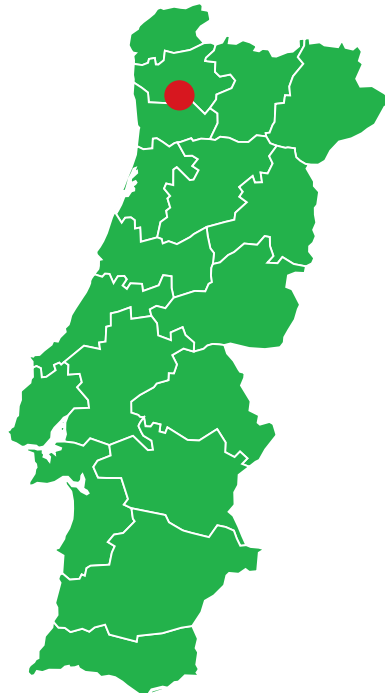
Kontaktisik: José Antonio Barbieri Cardoso

Address: Mosteiro de Pombeiro – Pombeiro – Felgueiras

Telefon: (351-255) 31 12 30

Faks: (351-255) 31 12 75

E-post: adersousa@adersousa.pt

Fotod: Ader-Sousa

LEADER+ tegevuses

Loodusliku elupaiga taastamine

Schwentine-Holsteinische Schweiz'i Leader-piirkonnas asuvad Viehdieksi niidud on täiuslik elupaik mitmele ohustatud linnuliigile. Lisaks punaselg-õgijale ja kadakatäksile on viimastel aastatel märgatud rukkiräaku. Rukkiräak, kes on kogu maailmas hävimisohus, vajab edukaks paljunemiseks avatud tasandikke, kus on kõrged puhmastaimed, kõrge pinnaveetase ja vähe puid. Kuivendamise ja aastakümneid kestnud põllumajanduse tagajärjel oli rukkiräagu elupaik märkimisväärselt halvenenud ja selle säilitamiseks tuli midagi kiiresti ette võtta.

2003. aasta kevadel ostis Eutinis tegutsev keskkonnaühing NABU (Naturschutzbund Deutschland) – muu hulgas Leader+ toetuse eest – 13 hektarit maad, et taastada võimalikult kiiresti maastiku loomulik seisund. Ettevalmistustöödeks kulus aasta: tuli kavandada vesiehitustöid, kindlustada rahastamine ja saada vajalikud load.

Projekti rakendamine algas 2005. aasta sügisel kolmekilomeetrise pajuheki rajamisega. Hävitati kuivenduskraavid ja muu taoline, mis oleks võinud niidu soiseks muutumist takistada. Samal ajal kaevati mineraal muldsele nõlvale viis madalat tiiki. Need rajati selleks, et aidata lehekonnade populatsioonil Ida-Holsteini lõunaosast põhja poole liikuda.

Aasta hiljem, 2006. aasta suvel, hakkasid niitudel, kus enne olid kasvanud peamiselt ohakad ja nõgesed, tunda andma kõrgem veetase ning 15pealise veisekarja karjatamise tulemused. Mais olid rukkiräak ja punaselg-õgija naasnud Aafrikast talvitumast ning Viehdeckis pesitsesid esmakordselt ristpardid. Samal ajal said äsjarajatud järved koduks mitmele kahepaiksele, sealhulgas lehekonnale. Kuna projekt oli väga edukas, laiendatakse ala veel viie hektari võrra.

Looduslik elupaik

Liikmesriik: Saksamaa

Piirkond: Schleswig-Holstein

Kohaliku tegevusrühma nimi: Schwentine-Holsteinische Schweiz

Rahvaarv: 57 546

Pindala: 459 km²

Projekti kogumaksumus: 255 000 eurot

EL: 64 000 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 136 000 eurot

Erakapital: 55 000 eurot

Abikõlblikkuse periood: 2005-2006

Kontaktisik: Oscar Klose, NABU Eutin

Adress: Vahldiekstraße 19 a, D-23701 Eutin

Telefon: (49-4521) 53 44

Faks: (49-4521) 53 44

E-post: oscar.klose@aol.com

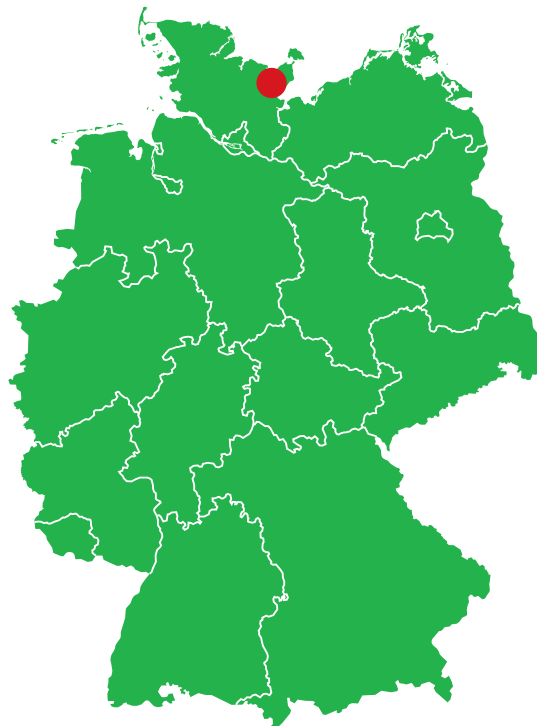
Veebileht: www.nabu-eutin.de

Kontaktisik: Horst Wepler, LAG Schwentine-Holsteinische Schweiz

Telefon: (49-4521) 78 83 80

E-post: h.wepler@kreis-oh.de

Veebileht: www.kreis-oh.de

Fotod: Saksamaa riikliku koostöövõrgu üksus

Leaderi panus majanduskasvu ja säästvasse arengusse

Laurent Van Depoele, endine Leuveni Katoliikliku Ülikooli professor ja endine Euroopa Komisjoni maaelu arengu direktor

Pidades silmas 2005. aasta veebruaris uuesti käivitatud Lissaboni strateegiat ja Göteborgi tegevuskava, keskendub käesolev artikkel sellele, kuidas on maaelu areng üldiselt ning Leader (1) kui maaelu arendamisele suunatud ühenduse algatus konkreetselt aidanud kaasa majanduskasvu suurenemisele, konkurentsivõime paranemisele, töökohtade loomisele ja säästvale arengule.

Ajalooline taust (2)

Kui Leader I 1990ndate alul alustas, elasime üleilmastumise eelsel ajajärgul ja meile tegi põllumajanduspoliitika kontekstis rohkem muret konkureerimine Ameerika Ühendriikidega kui India või Hiinaga. Põllumajandussektori töökohtade vähenemine ja osaajaliste talupidajate arvu suurenemine inspireeris mõningaid Leader I rühmi mõtlema uute töökohtade loomisele, kuid ilma eriliste reaalse tulemusteta ning töökohtade jätkusuutlikkusele ja kvaliteedile tähelepanu pööramata. Kümme aastat tagasi, 1996. aasta novembris, tutvustati Corki konverentsil uusi aegumatuid ideid, millest said käibetõed, nagu maapiirkondade võime saavutada sobivate tegevuspõhimõtete abil konkurentsivõime ning Leader-meetodi asjakohasus ja tõhusus. Corki deklaratsioonis oli ka puudusi, sest alahinnati keskkonnaküsimusi, mis piirdusid põllumajanduse keskkonnameetmetega, ning jäeti tähelepanuta ELi üldiste majanduslike ja sotsiaalsete olude muutumine.

Mario Pezzini märgib oma artiklis „OECD riikide maaelu arengu poliitika õppetunnid“ (*Rural Policy Lessons from OECD Countries*) (3), et 1990ndatel paljude OECD riikide maaelu aren-

gu poliitika laadis, sisus ja juhtimises toimunud muutused hõlmasid „nii poliitika tähelepanukeskme nihet kui ka juhtimisstruktuuri kohandusi“. Eriti võib seda väita ELi maaelu arengu poliitika kohta, mis läks sellel ajal üle valdkondlikult lähenemisviisilt territoriaalsele lähenemisviisile, raskustes sektorite toetamiselt strateegilistele investeeringutele, uute tegevuste arendamisele, kohalikele ülesannetele keskendumisele ja poliitika juhtimise detsentraliseerimisele.

Lissabonis 23. ja 24. märtsil 2000. aastal kohtunud Euroopa Ülemkogu leppis kokku strateegilise eesmärgi, mille poole tuleb 21. sajandi esimesel kümnendil püüelda, et suurendada teadmispõhise majanduse raames tööhõivet, tõhustada majandusreformide ja parandada sotsiaalset ühtekuuluvust. Seda tuleks teha infoühiskonna vajadustele vastavate tegevuspõhimõtete ning teadus- ja arendustegevuse abil, et tõsta konkurentsivõimet ja soodustada innovatsiooni. Göteborgis 15. ja 16. juunil 2001 kohtunud Euroopa Ülemkogu kiitis heaks Euroopa Liidu säästva arengu strateegia, mis seisneb säästvuse majanduslike, keskkonnameetmete ja sotsiaalseid aspekte arvestavate ühiste tegevuspõhimõtete kooskõlastatud

(1) Leaderi all peetakse silmas Leader I, Leader II ja Leader+.

(2) Vt ka John Bryden. *Üleminek Leader I-lt Leader+le ja sealt edasi Leader-teljeni*. *Leader+ Magazine*, nr 6, 2006, lk 8–12.

(3) Ajakirjas *International Regional Science Review*, nr 24, jaanuar 2001, lk 134–145.

väljatöötamises⁽⁴⁾ säästva arengu saavutamiseks. Göteborgi tegevuskavaga lisati Lissaboni strateegiale keskkonnamõõde. Kõnealuste tegevuskavade kohaselt peaks EL looma ülemaailmselt konkurentsivõimelise teadmispõhise majanduse, milles pööratakse suurt tähelepanu sotsiaalvaldkonnale ja keskkonnanahoiule. EL peab pikaajalise investeeringuna arendama teadustegevust ja innovatsiooni.

Leader+ idee arendati välja 1998. ja 1999. aastal Agenda 2000 üle peetud aruteludel, ning seepärast võib Leader+ panust Lissaboni ja Göteborgi eesmärkide saavutamisse märgata üksnes selle rakendamisel.

Lissaboni strateegia ning konkurentsivõime suurenemine tänu majanduskasvule ja tööhõivele

Praegu toimuva üleilmastumisega kaasneb kaubavahetuse tihenemine kogu maailmas ning Euroopa turule jõuab rohkem välismaiseid tooteid ja maailmaturule loodetavasti rohkem Euroopa tooteid. Iga Euroopa äriühing peab selles uues ülemaailmses realiteedis oma tee leidma. Mikroettevõtted, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, teenuseosutajad – kõik peavad mõtlema tulevikuperspektiividele, mille võtmeks on innovatsioon ning alternatiivsed lahendused. Mõned Euroopa Liidu poliitikad võivad anda selleks vajalikud vahendid. Hiljutistel akadeemilistel aruteludel, mis käsitlesid ELi maaelu arengu poliitikas omaks võetud lähenemisviisi ja selle rakendamist, eelkõige Leader-algatus, on arvatud, et mis tahes piirkonna võime kohaneda järjest globaalsemate majandusarenguprotsessidega sõltub osaliselt piirkondlikust, sotsiaalsest, kultuurilisest ja institutsioonilisest taustast ning toetustest. Selle seisukoha toetajad väidavad, et üksikute ettevõtjate head tulemused ei taga püsivat innovatsiooni ning majandusarengut soodustavad hoopis äriühinguid ja kohalikke sidusrühmi esindavate organite võrgustikud ja nende vastastikune mõju. Majanduskasvu võtmeks on koalitsioonide moodustamine ja ühise piirkondliku tegevuskava kindlaksmääramine. Territoriaalne lähenemisviis võimaldab maapiirkonda käsitleda territoriaalse üksusena, millel on oma kohalik või piirkondlik põllumajandust, tööstust ja teenuseid hõlmav majandus.

Maapiirkondi ei saa käsitada ühtse territoriaalse üksusena. Paljud neist on praegu Euroopas suhteliselt soodsas olukorras, peamiselt tänu nende asendile suurte linnakeskuste lähedal, millest nad saavad otsest kasu. Teisi Euroopa piirkondi ähvardab ikka veel primaarsektori olukorra halvenemine

konkreetsete majandusolude, enamasti suurettevõtte sulgemise tõttu. Primaarsektori olukorra halvenemine on sageli seotud üleilmastumisega. Viimasel ajal on olnud palju selliseid näiteid tekstiili- ja autotööstuses ning rasketööstuses. Mõnes piirkonnas on tegemist ka geograafiliste piirangutega, mis takistavad neil piirkondadel saada õiglast osa konkurentsivõime suurendamiseks vajalikest ressurssidest. Seega on arenguprobleemid kõrvalistes ja kaugemates piirkondades suuremad, kui pidada silmas tööhõive suurendamist ja säilitamist.

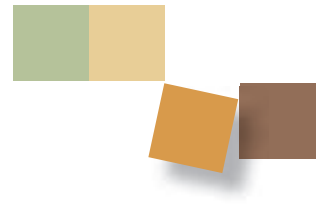
Maapiirkondade tööhõive areng on tihedalt seotud tootmisstruktuuri arenguga piirkonna majanduses. Kuna põllumajandus ei ole enam maapiirkondade majandusarengu edasiviija, tuleb maaelu arengu poliitikas pöörata suurt otsest tähelepanu tööhõive suurendamisele mittepõllumajanduslikes ja põllumajandusega kaudselt seotud valdkondades, kuid võtta samal ajal arvesse vajadust kaasata talupidajad mitut valdkonda hõlmavatesse kohaliku arengu strateegiatesse. Edukaks strateegiaks võib osutada nii spetsialiseerumine kui ka mitmekesistamine. Leader toetab mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ning juurdepääsu info- ja sidetehnoloogiatele. Ida Terluini ja Jaap Posti poolt ettevalmistatud Ruremplo projekti⁽⁵⁾ käigus analüüsitud juhtumiuuringute põhjal järeldati üldiselt, et töökohtade loomisel on määrava tähtsusega võimekad (teadmiste, oskuste ja õige suhtumisega) ettevõtjad. Leader+ raames on palju projekte, mis tõestavad, et kohalikel ettevõtjatel on selles valdkonnas oma roll. Maapiirkondade tööhõivet suurendab märkimisväärselt toiduainete ja lisandväärtusega tooraine tootmine, mis on neis piirkondades väga oluline tööandja. Iirimaa Leader-projektil „Väikesed toiduettevõtted“ on projekti koordinaatori Isobel Fletcheri sõnul olnud toidusektori arengus ja kasvus oluline roll.⁽⁶⁾ Prantsusmaal Ardèche'is teevad kaks kohalikku tegevusrühma töökohtade loomiseks koostööd usupärandi arendamisel.

Lissaboni strateegias pööratakse muu hulgas tähelepanu ka hariduse ja koolituste taseme tõstmisele, teadus- ja arendustegevusele ning teadmispõhise ühiskonna loomisele. Majanduskasvu ja tööhõive võimaluste kasutamiseks tuleb investeerida inimkapitali ja oskustesse. Muutuv tööturg nõuab, et ka tööjõud muutuks. Maapiirkondade traditsioonilise majandusbaasi muutmisel teadmiste- ja teenustepõhiseks keskkonnaks on olulisel kohal haridustaseme tõstmine, kohalikel loodus- ja kultuurivaradel põhineva kohaliku ettevõtluse tugevdamine ning olemasoleva

(4) Praeguse põlvkonna vajaduste rahuldamine tulevaste põlvkondade olukorda halvendamata.

(5) Põllumajanduslik majandusuuringute instituut LEI-DLO, Haag, 1999.

(6) Vt Iirimaa Leaderi riikliku koostöövõrgu üksuse uudiskirja *Irish Leader Support Unit Newsletter*, talv 2006, lk 8.

töäjõu oskuste parandamine. Võib leida palju näiteid sellest, et Leader+ raames on rahastatud haridust, koolitusi ja elukestvate õpet. Põhja-Corkis ja Edela-Limerickis korraldatud koolituskursus „Naised juhtivatel kohtadel“ on täiuslik näide mõjust, mida Leader avaldab naiste töövõimalustele maapiirkondades. (7)

Artikli „Leader+ programmi esialgse analüüsi olulisimad tulemused“ (8) kohaselt on vaid 11% kõigist väljavalitud Leader+ projektidest seotud ühe Leader+ prioriteetse teemaga „Uue oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine“, mis võib hõlmata teavet, teabevahetust, kaugõpet ja -koolitusi, keskkonnajuhtimist, tervishoidu, taastuvenergiat, maal kasvatatud ja merest pärit toodete töötlemist ning alternatiivkultuuride tootmist ja biotehnoloogiaid. Leader+ projekt @CERCA, uuenduslik piirkondlik lähenemisviis Andalusia mitmekülgsele info- ja sidetehnoloogia strateegiale, on täiuslik näide Andalusia maapiirkondade elanike elukvaliteedi tõstmisest uute tehnoloogiate kasutuselevõtu abil. (9) Teine näide on see, kuidas Leader+ rühm koordineeris Luksemburgi põhjaosas igasse valda Interneti-punkti loomist. (10) Mõned Soome projektid rakendavad uusi tehnoloogiaid tänavatelt lume koristamiseks ja põllumajandusjäätmete töötlemiseks.

Göteborgi tegevuskava ja keskkond

Göteborgis kohtunud Euroopa Ülemkogu põhiolev oli keskkonnaküsimuste integreerimine ühenduse poliitika kõikidesse asjakohastesse valdkondadesse. Tarbijad nõuavad üha rohkem toitu, mis oleks ohutu ja mis oleks toodetud keskkonnahoidlikes põllumajandusettevõtetes, kes tegelevad samal ajal üldsuse huvides bioloogilise mitmekesisuse suurendamise, maastike paremaks muutmise, põhjavee reostuse vähendamise, veevarude parema majandamise ning süsinikdioksiidi heitmekoguste vähendamisega. Majanduslikult on see võimalik peamiselt ühise põllumajanduspoliitika põllumajanduse keskkonnameetmete kaudu. See näitab, et keskkonnaprobleeme lahendatakse peamiselt põllumajanduse keskkonnameetmete, mitte kõigi tegevuste kaudu maapiirkonnas. See ei tähenda aga, et ükski Leader+ projekt ei tegele keskkonnaga. „Elavad maastikud“ on üks edukamaid Wighti saare Leader+ projekte, mis aitab kohalikel tööandjatel luua keskkonnahoidlikumaid töövõimalusi. „Kohatunnetus“, Põhja-Ingliismaa piirkondadevaheline Leader+ projekt, ühendab kohalikke inimesi eesmärgiga selgitada välja nende kohaliku pärandi, kultuuri ja maastike väärtus ning mõelda, kuidas neid väärtusi tervele kogukonnale kasu toomiseks

jagada ja arendada. (11) Taastuvenergiast rääkides on Baierimaa olnud teerajaja rapsiõlist biodiisli tootmisel. Biomassi ja taastuvenergia tootmise laiendamine ei aita mitte üksnes vähendada kasvuhoonegaase, vaid loob peale selle maapiirkondadesse uusi töövõimalusi. (12) Kuid ka selles valdkonnas (näiteks energiakultuure tootvate talupidajate rahastamise puhul) on keskkonnaalane tegevuskava rohkem seotud ühise põllumajanduspoliitika kui Leaderiga.

Mõned järeldused

Hoolimata ühe Leader+ strateegilise prioriteetse teema „Uus oskusteave ja uued tehnoloogiad“ jaoks ettenähtud raha üsna vähesest kasutamisest, on Leader+ üldiselt siiski kaasa aidanud Lissaboni strateegia edendamisele. Göteborgi tegevuskava elluviimisele on kaasa aidanud peamiselt ühise põllumajanduspoliitika ja maaelu arengu meetmetega. Seepärast tuleb mõista, et maapiirkondade raskused ning Lissaboni ja Göteborgi nõuded on üsna sageli Leaderi ja maaelu arengut reguleerivate normide kohaldamisalast väljaspool ning vajavad seepärast mitme eri fondi ühiseid jõupingutusi. Seetõttu on oluline maaelu arengu poliitika ja regionaalpoliitika koordineerimine piirkondlikul tasandil ning koordineerimine muude vahenditega, nagu näiteks seitsmendas raamprogrammis pakutavate teadusuuringute võimalustega.

Leaderi kogemused näitavad selgelt, et projektide edu sõltub ka heast juhtimisest. Me vajame juhtideks noori ja intelligentseid inimesi ning parimad inimesed peaksid töötama piirkondades, kus olukord on kõige keerulisem. Kõigi Leader-meetodi tunnusjoonte (näiteks alt-üles, territoriaalne, partnerlusel põhinev ja integreeritud lähenemisviis) süvalaiendamine loob eeldused Euroopa Liidu 27 liikmesriigi suurema mitmekesisusega toimetulekuks, kuid ei tohi põhjustada paljude suurepärase ja äärmiselt motiveeritud kohalike Leaderi juhtide kaotsiminekut.

Kümme aastat hiljem on Corki deklaratsiooni „kümme käsku“ ikka veel aktuaalsed. Nende eesmärk on elava ja terve maa-koha loomine, kasutades maapiirkondade põllumajanduse, keskkonna, töökohtade loomise, majanduskasvu ning säästva arengu jaoks lihtsaid ja läbipaistvaid vahendeid. Selleks järgitakse piirkondlikku lähenemisviisi, mis võimaldab äärmiselt suure piirkondliku mitmekesisuse teket, kuid säilitab samal ajal Euroopa Liidu ühtekuuluvuse. Kõik see toimub kohalike sidusrühmi kaasates ja on üleeuroopaline näide osalusdemokraatiast.

(7) *Leader+ Magazine*, nr 2, 2005, lk 40.

(8) Sama, lk 6–8.

(9) Sama, lk 12.

(10) Sama, lk 13.

(11) Ühendkuningriigi Leader+ uudiskiri, kevad 2006, lk 15.

(12) *Leader+ Magazine*, nr 3, 2005, lk 3.

Maapiirkondade elukvaliteedi parandamine

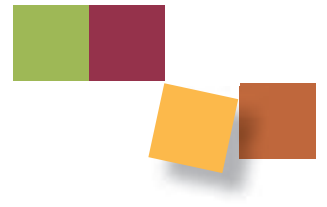
► SAKSAMAA

Ettevõtlusvõimaluste loomine Kellerwaldis

► ÜHENDKUNINGRIIK

Ettevõtlusideed Lõuna-Inglismaal

Ettevõtlusvõimaluste loomine Kellerwaldis

Leader+ kohalik tegevusrühm Kellerwald-Edersee on aidanud luua piirkonnale lisandväärtuse andmiseks paljutõotavaid uusi ettevõtteid ning partnerlusi teiste piirkondlike ettevõtetega.

Kohaliku tegevusrühma juhi Lisa Küpperi ja Saksamaa riikliku koostöövõrgu üksuses töötava Isabell Friessi artikli põhjal.

Sissejuhatus

Kellerwald-Edersees on sajandeid piirkonna peamiseks tööandjateks olnud põllumajandus ja metsandus. 1960. aastatest alates on järjest enam talupidajaid loobunud põllumajandustootmisest, nii et praegu on talupidamine paljudes piirkonna osades vaid üksikute talunike põhitegevusala. Seepärast on elukvaliteet paljudes kohtades tõsiselt halvenenud, kuna kaovad infrastruktuurid (pangad, postkontorid, supermarketid, ühistransport jne). Selle tulemusel lahkuvad paljud noored – põhiliselt haritud noored – tööväljavaadete puudumise tõttu piirkonnast ning rahvastik vananeb.

Kohalik tegevusrühm on valinud kohaliku arengustrateegia alusel oma keskseks tegevuseks piirkondlike konjunktuuritsükli edendamise. See hõlmab ka uute ettevõtete loomise edendamist ja nende asutajate nõustamist. Piirkonna majanduse üks tugisammas on käsitöö, millega tegeletakse peamiselt kuni viie töötajaga väikeettevõtetes.

Toetus alates teabe andmisest ...

Piirkondlike konjunktuuritsükli edendamise põhieesmärki saavutamiseks koostas kohalik tegevusrühm kohe alguses mitmekülgse suhtekorralduskava. Leader+ ideed tutvustati mitmel korral kohalikes ajakirjades. Kohalik tegevusrühm

teavitas üldsust korrapäraselt rahastamisvõimalustest ja tutvustas üksikprojekte, sealhulgas ettevõtlusmeetmeid ning nende jaoks eraldatud summasid. Lisateabe andmiseks jagati kõigile huvitatud isikutele kaks lendlehte (ühe oli koostanud kohalik tegevusrühm ja teise kõik Hesse Leader+ rühmad koos). Ettevõtete loomise rahastamisvõimalusi tutvustati enamikule kohalikele ametiasutustele arvukatel koosolekutel.

... kuni tervikideeni

Kui ettevõtte loomise idee on paigas, siis toetusprotsess jätkub ning projektiidee autorid ja kohalik tegevusrühm peavad korrapäraseid koosolekuid, et kontrollida plaani kõikide üksikasjade vastavust. Selles protsessis on keskne roll Hesse piirkonna majanduse ratsionaliseerimise ja innovatsiooni keskusel. Tulevased ettevõtjad saavad osaleda seminaridel ja teha keskusel oma esimese ettevõtluseksami, ning kui projekt on elluviimiseks valmis, siis on Hesse investeerimispank valmis äriplaani omakorda üle vaatama.

„Futterlandi“ abiga tooteid väikeloomadele

2002. aastast alates on Leader+ saanud toetada 15 Kellerwald-Edersee piirkonna ettevõtet. Üks neist algatas

projekti „Futterland“, mille raames valmistatakse väikeloomadele mõeldud tooteid. Kaks aastat varem kolis projekti edendaja tagasi oma kodukanti Hesse, pidades plaani luua töötlemisettevõtte väikeloomadele mõeldud toodete valmistamiseks. Tema perekonna talukoht oma tühjade abihoonetega sobis selleks ideaalselt ning Leader+ 5000 euro suurune toetus aitas ühte abihoonet laiendada ja tootmis- hooneks muuta. Turuväljavaated tundusid soodsad ja äri- risk minimaalne ning praeguseks saavutatud edu näitab, et ettevõtjal oli õigus. „Futterlandi“ raames pakendatakse põllumajandussaadusi, nagu õled, hein ja aganad (mis on lõppkasutajale sobivad), ning tarnitakse need väikestele ja suurtele klientidele (sealhulgas hulgiostjatele). Ettevõttes on üks täistööajaga ja kuus osalise tööajaga töökohta.

Värkimine

Kogenud maaler ja lakkija Robert van Raemdonck jäi 2003. aastal tööta, sest ettevõtte, kus ta töötas, suleti. Nähes, et väl- javaated oma erialal tööd leida on viletsad, otsustas ta uusi võimalusi otsida. Tal tekkis idee hakata tööle värkijana ja teenindada karjakasvatajaid. Asjaomane põllumajanduspiir- kond, kus tegeletakse ulatuslikult karjakasvatusega, vajab

professionaali, kes suudaks loomi kontrollida ja hooldada. Kuid piirkonnas puudus värkija, ja lähim linn asus ligikau- du 70 kilomeetri kaugusel. Üleriigiliselt tegutsevad värki- misettevõtted külastavad talusid tavaliselt üksnes siis, kui hooldamist vajavate loomade arv ületab teatava miinimu- mi. Väiksematel ettevõtetel ei olnud aga võimalik pakkuda kiiret teenindamist ja küllaldast hooldust. Projekti eden- daja ostis 2004. aastal Leader+ 3000 euro suuruse toetuse abil loomade hooldamiseks värkimisboksi ja investeeris ka muusse varustusse. Talupidaja pojana olid tal vajalikud teadmised ja taust olemas. Ta läbis vajalike oskuste oman- damiseks täiendava väljaõppe ja sai vastava tunnistuse. Praegu töötab tema ettevõtte täiskoormusel. Kuna põlluma- jandusettevõtted ja oskustöö on omavahel tihedalt seotud, aitab see projekt samal ajal ka piirkonna konjunktuurisüklit parandada.

Vanad ehitusmaterjalid on tagasi

Äriühingu Lehm und Farbe (savi ja värv) tegevusala on keskkonnahoidlikud ehitusmaterjalid ja viisid ning tervislik eluviis. Ettevõtte pakub alternatiivseid ehitusviise, mille pu- hul kasutatakse looduslikke ehitusmaterjale, nagu savimört, seinatäidis, loodus- ja mineraalvärvid ning ohutud soojus- tusmaterjalid, põrandakatted ja mört. Savi ei ole mitte ai- nult üks vanemaid, vaid ka täiesti looduslik ehitusmaterjal, millel on suurepärased bioloogilised omadused. Ettevõtte keskkonnahoidlik suunitlus meeldib eelkõige keskkonna- teadlikele ehitajatele ja restaureerijatele (kelle arv pidevalt kasvab). Leader+ 5000 euro suuruse toetuse abil muudeti üks küün ehitusmaterjalide laoks ja 2003. aasta alguses tek- kis tänu selle ettevõtte loomisele neli töökohta. Ettevõtte saab palju tellimusi, isegi ajal, kui ehitussektoril üldiselt ei lähe kõige paremini. Selle üks põhjus on koostöö piirkonna teiste oskustöölistega, sest võrgustike moodustamine on aidanud luua töökohti.

Toiduturg toetub kohalikele toodetele

Projekt „Traditsioonilised meetodid“ on samuti Kellerwal- dis töökohti loonud. Sellest, kui Waldeckis oli viimati su- permarket, on tükk aega möödas. Kõnealuse projekti eden- daja, oma tööandja pankrotistumise tõttu töötuks jäänud Claus-Peter Betzer otsustas koos oma naisega taasavada tühjuna seisva toidupoe. Poes müüakse peamiselt kohalikke tooteid; Leader+ andis poe taassisustamiseks, sealhulgas uute külmlettide, riulite ja kassaaparaatide muretsemiseks, 11 000 eurot toetust. Projekti käigus on loodud kaks täis- tööajaga ja mitu osalise tööajaga töökohta. Pood majandab end ära, sest muid ostuvõimalusi selles 1400 elanikuga piir- konnas ei ole. Tulevikuprioriteet on koostöö arendamine ot- seturustajatega. Sel eesmärgil tegeletakse projekti raames

Ettevõtlusvõimaluste loomine Kellerwaldis

Liikmesriik: Saksamaa

Piirkond: Hessen

Kohaliku tegevusrühma nimi: Kellerwald-Edersee e.V.

Rahvaarv: 57 651

Pindala: 740 km²

Projekti kogumaksumus: 695 000 eurot

EL: 139 000

Muud avaliku sektori vahendid: 139 000 eurot

Erakapital: 417 000 eurot

Abikõlblikkuse periood: 2002–2006

Kontaktisik: Lisa Küpper

Address: Laustr. 8, D-34537 Bad Wildungen

Telefon: (49-5621) 969 46 20

Faks: (49-5621) 969 46 23

E-post: lisa.kuepper@kellerwaldverein.de

Veebileht: www.kellerwaldverein.de

praegu kohalike toodete turustamise kontseptuaalse aluse väljatöötamisega.

Suurimaks saavutuseks oli paljude töökohtade loomine

Lisaks neljale juba tutvustatud projektile on Kellerwald-Eldersee piirkonnas veel palju uusi ettevõtteid, kuigi mitte kõik neist ei saa Leader+ toetust. Tänu Hesse maaturismi-programmile loodi ohtralt töökohti, näiteks heinahotellides, talukohvikutes, maisilabüridis, ratsatallides, perepuhkuse rajatistes ja suvekelgurajal; need ettevõtted ei meelita ligi üksnes turiste, vaid loovad ka uusi töökohti. Viimase kümne aasta jooksul on Kellerwald-Eldersee piirkonda voolanud ligikaudu 6,1 miljoni euro jagu toetusi, mille abil on tehtud 15,3 miljoni euro eest investeeringuid. Ellu viidud või elluviimisel (peamiselt avaliku sektori toetusel) on peaaegu 200 projekti, ja tänu mitmesugustele projektidele on loodud 155 uut töökohta.

Fotod: Saksamaa riikliku koostöövõrgu üksus

Ettevõtlusideed Lõuna-Inglismaal

Kaks kohalikku tegevusrühma ühendavad jõud ühiste probleemide lahendamiseks ning jätkusuutlikke töökohti loovate ja elukvaliteeti parandavate projektide rahastamiseks.

Sissejuhatus

Naabersaarte New Foresti ja Wighti kohalikud tegevusrühmad, keda eraldab Solenti väin, on teinud koostööd mitme projekti raames, mille eesmärk on parandada nende kaunist keskkonda ning kohalike elanike elukvaliteeti.

Viimastel aastatel on New Forestile iseloomulik ühismaal karjatamise tava (commoning) ⁽¹⁾ muutunud majanduslikult järjest marginaalsemaks. Wighti saare maapiirkonna majandus kannatab eraldatuse käes, sest saarele ja sealt tagasi sõitmisega kaasnevad täiendavad transpordikulud ning väikest kogukonda on kulukas teenustega varustada. Kaks asjaomast Leader+ rühma, keda toetasid New Foresti ringkonnakoostöögrupp ja äriühing Isle of Wight Economic Partnership, otsustasid lahendada maaelu marginaliseerumise probleemi, püüdes stimuleerida väikeettevõtete kui maapiirkondade majanduse tugisamba kasvu.

Inglismaa noorim rahvuspark New Forest on Inglismaa madalikel viimane allesjäänud keskaegne maastik. See on nõmmede, ühiskarjamaade, põlismetsade, ojade ja jõeorgu-

de mosaiik, millesse on hajuti pigitud väikemaaomandeid, talusid ja külasid. Selle on loonud ja seda hoiab alles traditsiooniline ühiskarjatamine.

Umbes pool Wighti saart on nimetatud looduskauniks alaks (area of outstanding natural beauty). See ala jääb suures osas Leader+ ⁽²⁾ programmipiirkonda. Seal on rikkalik valik maastikke: suurejoonelised kriidikaljud ja laugjad kõrgustikud, mudased abajad ja suudmelahed, lopsakad rohelised karjamaad ning puud ja hekid. Piirkond hõlmab ka looduspärandi nimekirja võetud rannikut (Heritage Coast) ⁽³⁾. Maa sajanditepikkune majandamine on kujundanud olemasolevad pinnavormid nüüdseks maastikuks.

Kohalike ettevõtete ergutamine

Mõlemad selles projektis osalevad Leader-rühmad otsustasid, et väikeste ja mikroettevõtete kasvu saaks ergutada väiketoetuste kavaga – kuid milline see peaks olema? Kõige olulisemaks peeti keskendumist kummagi piirkonna

(1) Ühismaal karjatamise all peetakse silmas ponide (aga ka veiste, sigade, eeslite ja lammaste) seaduslikku karjatamist Hampshire'is asuva New Foresti riigimaal ja sellega külgneval ühismaal, ning sellega tegelevad New Foresti ühiskarjatajad (New Forest Commoners).

(2) Wighti saare Leader+ juhivad äriühing Isle of Wight Economic Partnership. Äriühingu üks tegevusvaldkond on kohaliku majanduse arendamine.

(3) Liigitus „Heritage Coast“ võeti kasutusse 1972. aastal, et kaitsta erilisel maalilisel ja keskkonnaväärtuslikul rannikul soovimatut arendustegevust eest.

tugevatele külgedele. New Forest otsustas, et nende toetuskava püüab panustada olemasolevatele ettevõtetele, eriti kohalike toodetega seotud ettevõtetele, samal ajal kui Wighti saar otsustas, et edu võtmeks on alustavad ettevõtted. Mõlemad rühmad suutsid motiveerivate toetuste abil pakkuda abisaajatele pidevat ettevõtlustoetust, mida peeti programmi edu võtmeks.

New Forest, mille sihtrühmaks olid olemasolevad ettevõtted, kellest paljud vajasisid raha uutesse seadmetesse investeerimiseks, otsustas pakkuda kuni 7000 euro suurust toetust. Wighti saarel leiti, et väiksemast, 700 euro suurusest toetusest piisab, et uusi ettevõtteid stardietapis edasi aidata, sest see võimaldab neil osta uusi seadmeid, teha rohkem reklaami või kolida kodus töötamise asemel äripindadele.

Partnerlusel põhinevast lähenemisviisist tõusev kasu

Kas tasub ette võtta piirkondadevahelist koostööprojekti, kui toetuskavadel on erinevad sihtrühmad? Mõlemad Leader+ rühmad olid veendunud, et koostöö muudab nende toetuskavad palju tugevamaks. Ühisprojekt võimaldaks pidevalt hinnata mõlemat meetodit ja ettevõtlustoetuse edu, luua ettevõtlusnõustajate ja kohalike ettevõtjate va-

hel võrgustikke ning jagada parimat tava ilma geograafilise konkurentsi ohuta.

Ettevõtlusnõustajad on oma kavu korrapäraselt hinnanud, kuid Leader+ rühmad otsustasid läbi viia kaks hindamist: pärast esimest aastat ja teise projekti lõpul. Esimene hindamine näitas New Foresti ettevõtjate teatavat tõrksust äriplaani koostamise suhtes, sest neil olid juba tegutsevad ettevõtted. Kuid nad pidid toetusi määravat komisjoni oma äriidee tasuvuses veenma, ning tänu sellele läheb enamikul toetatud ettevõtetest hästi. Wighti saarel nõudis toetusi määrav komisjon alustavatelt ettevõtetelt äriplaani esitamist, ja see nõue on end ära tasunud, sest 92% ettevõtetest tegutsevad edasi ka aasta hiljem – seda peetakse väga oluliseks ning see ületab riigi keskmist. Projekti lõpphindamine võimaldab kummagi toetusmeetodiga saavutatud tulude kasvu täpsemalt võrrelda, sest arusaadavalt kulub ilmselt terve aasta, enne kui on kasu märgata.

Mõlemad Leader+ rühmad peavad oluliseks elukvaliteeti ja säästvat arengut. New Foresti kohalik tegevusrühm on agaalalt toetanud maa säästvat majandamist ja kohalike toodete edendamist. Wighti saare kohalik tegevusrühm on seevastu järginud laiemat lähenemisviisi, toetust on antud alustavatele ettevõtetele, mis laiendavad maapiirkonnas osutatavate teenuste valikut ja toovad tööjõu hulka tagasi rohkem naisi. Nüüd, kui kolmeaastasest projektist on kaks aastat möödas, on New Foresti Leader+ loonud või säilitanud 54 töökohta ja 14 uut toodet, samal ajal kui Wighti saare Leader+ on loonud 72 uut töökohta.

nüüdseks mõistnud äriplaani kasulikkust ja peab sidet ettevõtlusnõustajatega.

Maapiirkondade elukvaliteeti parandavate töökohtade loomine

Julie Webb, kes on tegutsenud seitse aastat tarbe- ja rahvakunstimaalijana, juhib nüüd oma ateljeest uut ettevõtet. Tänu Leader+ 700 euro suurusele toetusele saab ta oma Wighti saarel asuvas ateljees pidada tunde ja õpikodasid või sõita teistesse maapiirkondadesse. Tema tundide eesmärk on aidata päris algajal, kellel ei ole maalimis- ega joonistamisoskust, saavutada kauneid tulemusi.

Nicola Henshaw on puunikerdaja, kes kasutab Inglismaa kõva lehtpuupuuitu (eelkõige New Foresti tamme) ja kes sai hiljuti valmis mitu suurt avalikku kunstiprojekti, milles kasutati New Foresti rohelist tamme. Nicola vajab uut ilmastikukindlat töökohta ja Leader+ andis talle toetust räämas tallilatri kohendamiseks.

Teatriselts korraldab Wighti saarel temaatilisi või õppekavapõhiseid koolitunde, mis võimaldavad õpilastel teemadega tutvuda praktilise näitetegevuse kaudu. Õpetajad võivad valida tutvustamiseks mis tahes teema või õppeaine ning teatriselts aitab õpilastel näitetegevuse kaudu saavutada õppe-eesmärke ja paremini tundma õppida valitud teemat. Õpetajad

Säästvat arengut edendavate töökohtade loomine

Julie Hodgsonil on nüüd uus karjäär, ta töötab koos oma pojaga uuenduslikus perefirmas, kus valmistatakse pastöriseerimata piimast kvaliteetset juustu. Leader+ 700 euro suurune toetus aitas sel uuel ettevõttel osta spetsiaalsed vormid. Lisaks on Julie Põhja-Iirimaa Antrimi krahvkonna ühe juustutootjaga (veel üks Leader+ projekt) mestimise raames osalenud õpikodades, võrgustike loomisel ja parima tava vahetamisel.

Monique Gudgeon töötleb ulukiliha, mida tema abikaasa saab tänu sellele, et tal on mitmes kohalikus valduses küttimise õigus. Kolmandate isikute kasutamine liha töötlemiseks on osutunud väga kulukaks, ja nad olid mures, et toote kvaliteet satub ohtu. Tänu Leader+ 7000 euro suurusele toetusele sai ettevõtte osta mobiilse lihunikuvarustuse, mis võimaldas neil oma äri laiendada ja samal ajal tagada tõhusama kvaliteedikontrolli.

Sharon Jacksoni linnukasvatuseettevõtte kasvatab ja müüb mitut tõugu kanu, kellest enamik oli vabapidamisel vanades kanalates ja avamaal. Suur hulk kanu langes seetõttu kiskjate (peamiselt rebaste) saagiks. Ettevõtte sai 1450 eurot uute tarade ja kanalate rajamiseks, et vähendada lindude kaotust ja laiendada ettevõtet. Peale selle on toetuse saaja

võivad kasutada õpikodasid, et tõsta õpilaste enesekindlust ja parandada nende meeskonnatööoskusi, luua meeldivat töökeskonda või edendada positiivset suhtumist õppimisse.

2005. aastal ei müüdnud Lääne-Wightis üldse värskaid pagari-tooteid. David Mercer oli enne oma pagaritöökoja ja kohviku

avamist 16 aastat töötanud pagarina, sealhulgas Ryde'i kaubahalli pagaritöökoja juhina. Kohaliku inimesena, kes soovis küla taaselustada, investeeris ta kaupluse remonti ja taaselustamisse 5600 eurot isiklikku raha. Peale selle kasutas ta 700 euro suurust maaettevõtluse toetust masinate ja köögiseadmete ostmiseks.

Maaettevõtluse toetuskava

Liikmesriik: Ühendkuningriik

Piirkond: Kagu-Inglismaa

Kohaliku tegevusrühma nimi: Isle of Wight Rural Action Zone ja New Forest Leader+

WIGHTI SAAR:

Rahvaarv: 63 000

Pindala: 841 km²

Projekti kogumaksumus: 141 092 eurot

EL: 30 632 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 55 160 eurot

Erakapital: 55 300 eurot

Abikõlblikkuse periood: jaanuar 2005–detsember 2007

NEW FOREST:

Rahvaarv: 30 000

Pindala: 588 km²

Projekti kogumaksumus: 406 314 eurot

EL: 101 578 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 93 451 eurot

Erakapital: 211 285 eurot

Abikõlblikkuse periood: jaanuar 2005–detsember 2007

Kontaktisik: Wighti saar, Carol Flux

Aadress: IWEP, Innovation Centre, Newport,
W PO30 5WB, UK

Telefon: (44-1983) 53 58 36

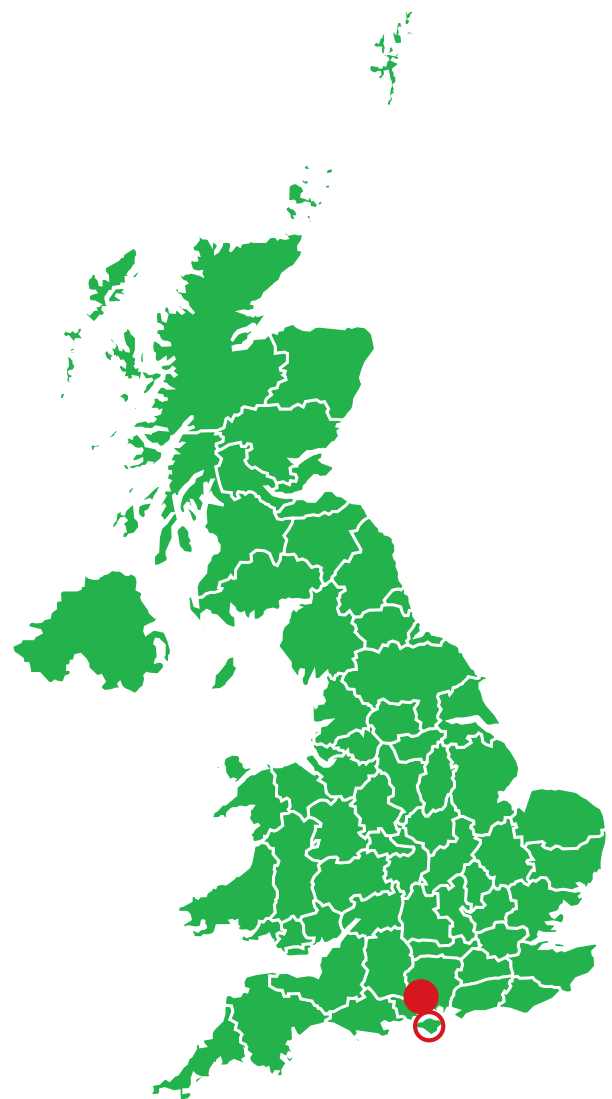
E-post: carol.flux@iwep.com

Kontaktisik: New Forest, Sally Igra

Aadress: New Forest District Council, Appletree Court,
Lyndhurst Hants SO43 7PA, UK

Telefon: (44-23) 80 28 53 68

E-post: sally.igra@nfdc.gov.uk

Fotod: Ühendkuningriigi riikliku koostööorgu üksus

Kohalikele toodetele lisandväärtuse andmine

► TAANI

Taani toidu kohaliku eripära rõhutamine

► BELGIA

Meetjeslandi piirkondlike toodete arendamine ja toetamine

Taani toidu kohaliku eripära rõhutamine

Kaks Taani kohalikku tegevusrühma teevad koostööd projekti raames, mis pöörab tähelepanu kohaliku toidu eripärale.

Hans Jørgen Jensen, Bornholmi kohaliku tegevusrühma koordinaator; Morten Priesholm, Taani väikesaarte kohaliku tegevusrühma koordinaator

Sissejuhatus

Käesolevas artiklis tutvustatakse kahte Leader+ projekti, millest kasvas lõpuks välja piirkondadevaheline koostööprojekt: üks neist on Bornholmi kohaliku tegevusrühma ja teine Taani väikesaarte projekt.

Taani tarbijad seostavad praegu Bornholmi saart kvaliteetse toiduga. Taani väikesaarte toidutootjad on samuti märganud võimalust valmistada eritooteid tarbijatele, kes nõuavad kvaliteeti, millega kaasneksid uuenduslikkus ja kohalik eripära.

Kahe kohaliku tegevusrühma edendatud arendustegevus on toonud kaasa kvaliteetset toitu tootvate väikeettevõtete kasvu. Bornholmi kohalik tegevusrühm on pidanud oluliseks suuremaid projekte, mis keskenduvad turustamisele ja müügile. Taani väikesaarte kohalik tegevusrühm on toetanud saartel tegutsevaid väikeseid, uuenduslikke toiduettevõteteid ja aidanud kaasa tootjate võrgustiku loomisele.

Toidukultuur Bornholmil

1995. aastal algas Bornholmi ja Sydøstre Skåne (Rootsi) tihe koostöö piirkondliku toidu täiustamiseks. Need kaks

olulist turismisihtkohta olid juba tuntud oma ilusa looduse ja huvitava kultuuriloo poolest. Oli saanud aeg lisada uus mõõde: toidukultuur. Kõige olulisem idee oli muuta piirkonna toidukultuur silmapaistvamaks. Rootslastel oli hästitoimiv talupoodide võrgustik, samal ajal kui Bornholmi saare elanikud olid rohkem tuntud oma arvukate suitsetuskodade ja restoranide poolest. See sai lähtepunktiks pikaajalisele tihedale koostööle, mis on arenenud Euroopa

duskeskuse loomine ning lõpuks – selle keskusega seotult – piirkondliku toidu näituseruumi loomine.

Kui Leader+ rahastatud SWOT-analüüs sai tehtud, loodi piirkondlik toiduarenduskeskus ja palgati töötaja, kelle peamine ülesanne oli olla Bornholmi toidu saadikuks ning kelle olemasolu avaldas suurt mõju. Tänu sellele sai Bornholmi toit Taanis väga tuntuks. Paljud kohalikud toidutootjad on omandanud uusi põhjalikke teadmisi turumehhanismide kohta ning on nüüd paremini valmis müügiarendusega seotud koostööks.

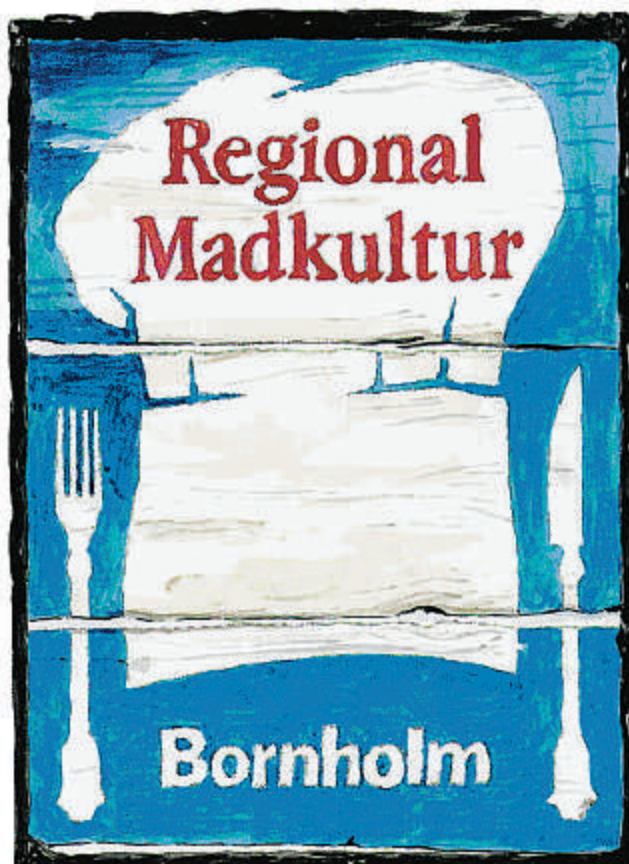
Kohaliku toidu edendamise arengustrateegia kolmandas etapis loodi ühine näituseruum. Vana tuulik, mis töötas alguses viljaveskina ja alates 1960. aastatest konverentsiruumina, on nüüd täielikult renoveeritud ning näib (rohkem kui ühes mõttes) toimivat Bornholmi toidu majakana. Tuuliku kaks alumist korrust on kohandatud näituseruumiks, poeks ja näidisköögiks ning kolmas korrus kontoriks ja koosolekuruumiks. Peale selle sai tuulikust selle esimesel tegutsemisaastal keskne turismiinfopunkt terve saare jaoks.

võrgustikuks Culinary Heritage Europe (www.culinary-heritage.com).

Piirkondliku toidukultuuriga seotud koostöö on äratanud ulatuslikumat tähelepanu ja tõstnud esile pigem võimalusi kui piiranguid. Samal ajal on turul üldiselt tekkinud suurem huvi toidu vastu, mis on meisterlikult valmistatud ja mida on võimalik jälgida esmatootjani.

Kohalik majakas näitab teed

Bornholmi kohalik tegevusrühm kavandas põhjaliku kampaania, et koostada Bornholmi arengukava Leader+ perioodiks. Kampaanial oli kolm etappi: esiteks kohaliku toidusektori arengupotentsiaali SWOT-analüüs (tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud), siis piirkondliku toiduaren-

Väikesaarte võrgustik ...

Taani väikesaarte kohaliku tegevusrühma piirkond hõlmab 27 saart, millel on 10–1200 elanikku. Tegemist ei ole saarestikuga, vaid need saared on Taani rannikule ja fjordidesse laiali puistatud. Sellegipoolest on seal olemas poliitilise, haridusalase ja majandusliku arenguga ning infrastruktuuridega seotud koostöö traditsioon.

Taani väikesaartel on seepärast head eeldused seal tegutsevate ettevõtete koostöö algatamiseks ja võrgustiku loomiseks. Kohaliku tegevusrühma üks vahe-eesmärk on olnud põllumajanduse ja toidutootmise edendamine. Kohaliku tegevusrühma arengukavas pälvib muu hulgas tähelepanu kvaliteetse kohaliku toidu tootmine. „Teatavate kvaliteetsete toodete nõudlus kasvab koos ostujõuliste ja kvaliteediteadlike tarbijate arvu kasvuga. [...] Samal ajal on kättesaadavate toodete mitmekesisus põllumajandusstruktuuride üldise ratsionaliseerimise tõttu vähenenud. [...] See võib pakkuda rohkem võimalusi uue kvaliteetse toidu tootmiseks ja müümiseks säästvate ja tulutoovate ettevõtete kaudu.“

Taani 27 väikesaarel on umbes 20 toidutootmisega tegelevat ettevõtet. Tootmine toimub tavaliselt väikeses perefirmades, mis tegelevad ka põllumajandusega ja puuviljade või marjade kasvatamisega. Enamasti on tegemist väiketootmisega, mis mõjutab eelkõige käsitööd ja kohalikku kaubandust. Väikesaarte ettevõtted toodavad moosi, õunasiidrit, õunamahla, õunaäädikat, õlut, jäätist, ürdisoola, vürtsikat puuviljakastet ja lihast valmistatud kulinaartooteid.

... mida toetab Leader+

Saartel tegutsevad tootjad müüvad oma tooteid kohalike talupoodide kaudu (turistidele) ja suuremate linnade eripoodides. Taani väikesaarte toidutootjate koostöö algas juba 2004. aastal Taani väikesaarte toiduvõrgustiku projekti raames. See ühendus sai Taani väikesaarte kohalikult tegevusrühmalt toetust järgmisteks tegevusteks:

- ▶ kodulehe (www.oespecialiteter.dk) loomine;
- ▶ Interneti-pood;
- ▶ saarte eritooteid tutvustavad lendlehed;
- ▶ toidutootmise ja turustamise seminarid;
- ▶ üleriigilistel toiduturgudel osalemine;
- ▶ ühisturustamine ajakirjanduse kaudu ja kontaktid ostjatega.

Võrgustikku kuuluvad tootjad algatasid hiljuti arutelu „saarte eritoote“ mõiste üle. Eesmärk on kasutada toodetele tähelepanu tõmbamiseks sertifitseerimist, mille aluseks oleks kasutatud toorme päritolu, hoolikas töötlemine (ilma säilitusaineteta või väheste säilitusainetega), toodete kaubanduslik välimus, keskkond ning toote eripära ja saamisluhu.

Tootjad on võtnud kasutusele prantsuse mõiste *terroir*, mis tähistab toote ja viljelemiskoha vahelist seost ning näitab toorme puhul ka seost kliima ja mullastiku vahel.

Toidutootjate koostöö tulemused

2005. aasta lõpul toetasid Bornholmi ja Taani väikesaarte tegevusrühm ning Bornholmi piirkondlike ja turismiuuringute keskus oma piirkondade toidutootjate koostööd. Nende eesmärk oli toetada väikeseid toidutootjaid kogemuste vahetamise ja konsultanditeenuste kaudu, keskendudes läbimüügi suurendamisele, tootearendusele ja turustamisele. See pidi toimuma parima tava kohaselt, millele tuginedes arendati uusi ideid ja loodi kontakte.

Projektis „Täiskäik kohalikele toodetele“ osales neli väikesaarte ja kolm Bornholmi tootjat. Tootjad said muu hulgas osaleda kahes õpikojas, mis hõlmas ettevõtete küllastamist, konsultantide ettekandeid ja kogemuste vahetamist. Esimene õpikoda peeti 2005. aasta detsembris Bornholmis ning selle raames küllastati väikest jäätisetehast ja viinamarjaistandust. 2006. aasta veebruaris kohtusid tootjad Fejø ja Strynø väikesaarel, kus küllastati moosivalmistajat ja õunasiidritootjat. Neis kahes õpikojas kuulsid tootjad Rootsi toidukäsitöõnduse keskkuses töötava Bodil Corneli ettekannet „Nõustamine ja tootearendus Rootsi võrgustikes“ ning Taani koka ja tootearendaja Kille Enna ettekannet „Maitseelamused ja tootearendus“.

Kahe kõnealuse kohaliku tegevusrühma piirkondade tootjad teevad nüüd koostööd üleriigilises võrgustikus, mis keskendub nõuandeteenuse väljaarendamisele, ühisturustamisele ja väikeste toidutootjate õigusliku raamistikuga seotud poliitika kujundamisele. Koostöös osalevad seitsme Taani piirkonna tootjad; Bornholmi ja väikesaarte tootjad saavad kasutada oma väikesest koostööprojektist saadud kogemusi ja kontakte.

Taani väikesaarte toiduvõrgustik

Liikmesriik: Taani

Piirkond: Småøer

Kohaliku tegevusrühma nimi: Danske Småøer (Taani väikesaared)

Rahvaarv: 5284

Pindala: 196 km²

Projekti kogumaksumus: 26 666 eurot

EL: 13 333 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 13 333 eurot

Abikõlblikkuse periood: oktoober 2005–mai 2007

Kontaktisik: Morten Priesholm

Address: Strynø Brovej 12, Strynø, DK-5900 Strynø

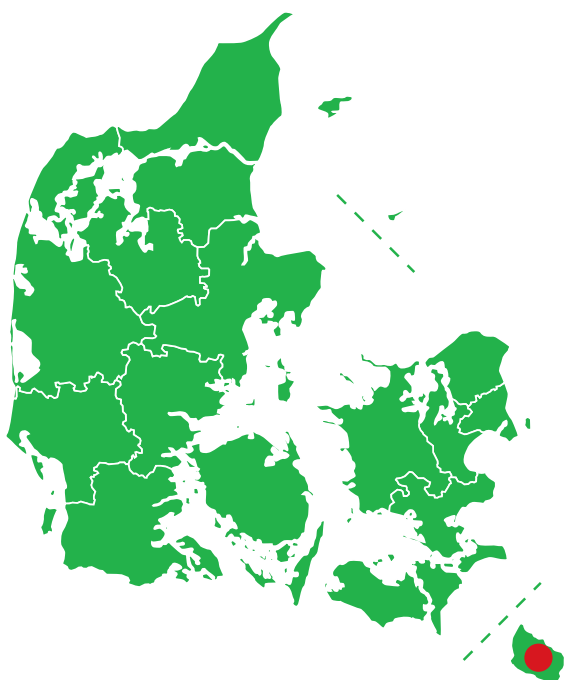
Telefon: (45) 38 33 00 67

Faks: (45) 62 51 39 96

E-post: mp@danske-smaaoer.dk

Veebileht: www.danske-smaaoer.dk

Fotod: Taani riikliku koostöövõrgu üksus

Bornholmi toiduarenduskeskus

Liikmesriik: Taani
Piirkond: Bornholm
Kohaliku tegevusrühma nimi: Bornholm
Rahvaarv: 43 245
Pindala: 587 km²

Projekti kogumaksumus: 280 000 eurot
EL: 140 000 eurot
Muud avaliku sektori vahendid: 140 000 eurot
Abikõlblikkuse periood: jaanuar 2004–detsember 2006

Kontaktisik: Hans Jørgen Jensen
Address: Møllebakken 4c, DK-3760 Gudhjem
Telefon: (45) 56 97 00 70
Faks: (45) 56 97 00 73
E-post: hjj@leader.dk
Veebileht: www.leader.dk/bornholm

Kohalike toidutoodete ühine arendamine

Liikmesriik: Taani
Piirkond: Bornholm ja Danske Småøer (Taani väikesaared)
Kohaliku tegevusrühma nimi: Bornholm ja Danske Småøer (Taani väikesaared)

Projekti kogumaksumus: 18 667 eurot
EL: 8000 eurot
Muud avaliku sektori vahendid: 10 667 eurot
Abikõlblikkuse periood: jaanuar 2004–detsember 2006

Kontaktisik: Anna Pallikaras
Address: Stenbrudsvej 55, DK-3760 Gudhjem
Telefon: (45) 56 44 11 44
Faks: (45) 56 49 46 24
E-post: Anna.Pallikaras@crt.dk
Veebileht: www.crt.dk

► BELGIA

Meetjeslandi piirkondlike toodete arendamine ja toetamine

Margiteadlikkuse kujundamine ja kohalike toodete toetamine ei ole mitte üksnes lisandväärtuse andmise vahend, vaid ka kohalikku majandust edendada võivate ettevõtete ergutamise vahend.

Sissejuhatus

Meetjeslandi kohaliku tegevusrühma territoorium on Ida-Flandria provintsis asuv põllumajanduspiirkond, kus on palju talupoode ja kodutootmist ning toiduettevõtteid, kes töötlevad kohalikke saadusi. Seepärast on Meetjeslandi kohalik tegevusrühm seadnud piirkonna arengukava põhieesmärgiks põllumajanduse ja toidu arendamise. See tähendab eelkõige toetuse pakkumist kohalike toodete müügiks talupoodides ning talude lisandväärtuse säilitamiseks. Põllumajanduskeskus Plattelandscentrum Meetjesland vzw lõi sellest lähtudes tugistruktuuri tootearenduseks ja ühismüügiks koostöös talupidajatega.

Arengualgatus

Plattelandscentrum Meetjesland vzw on algatus, mis on suunatud just Meetjeslandi piirkonna arendamisele ja millel on kohaliku tegevusrühma täielik toetus. Ühest küljest tahab keskus tutvustada elanikele kohalikku põllumajandust ja aiandust ning teisest küljest toetab ta piirkondlike toodete arendamist. Projekti koordineerib Luc Feusels, üks ühistu

loojatest; projektil on kolm osa, mis on omavahel lahutamatu seotud. Esimene osa on Meetjeslandi talu- ja piirkondlike toodetega tegeleva struktuuri loomine, teine on reklaamistrateegia koostamine ning müügiedenduskeskuse loomine

ja tarbija läheduse tõttu on tõeliselt säästvad. Müügiedendus algab sellega, et tarbijal lastakse avastada päritolutähis „Mmm...eetjesland”. See tähistab toote eripära, ehtsust ja päritolu. Nii saavad Meetjeslandi talu- ja kohalikud tooted Meetjeslandi maapiirkonna tõelisteks saadikuteks. Kujundati koostööd sümboliseeriv logo, ning tootjad otsustasid luua kvaliteetse ettevõtte ja tugeva kaubamärgi. Tootjatel on õigus paigaldada oma tootele päritolutähis, mis juhib tähelepanu toote eripärale ja päritolule, andes tarbijale kindluse, et see on Meetjeslandi piirkonnast pärit tunnustatud kvaliteediga toode.

Tänu ühisele reklaamikampaaniale on vahendeid rohkem ja jõutakse laiema publikuni. Lisaks on võimalik kasutada erinevaid reklaamiliike: üldised brošüürid ja eralisteks sündmusteks mõeldud eribrošüürid, mis on suunatud võimalikult paljudele sihtrühmadele. Näiteks on olemas turistidele mõeldud mitmekeelsed brošüürid ning eribrošüürid ametiasutustele, raamatukogudele, restoranidele, teistele toidustustettevõtetele, kulinaariakauplustele jne. Lisaks sellele saab ühistu korraldada üritusi: spetsiaalsed tutvustavad kokanduskursused, talu- ja piirkondlike toodete turud ning eriüritused, mis edendavad Meetjeslandi piirkonna talusid ja tooteid.

talu- ja piirkondlike toodete müügiks turul ning kolmas on Meetjeslandi talu- ja piirkondlike toodete levitamiskanalite loomine. Leader+ toetusest on saadud olulist abi vajalike reklaammaterjalide muretsemiseks (sealhulgas reklaamtahtlid, veebileht, kaubamärgi registreerimine jne), reklaamürituste korraldamiseks (sealhulgas kokandusõhtud), mobiilse külmiku soetamiseks ning üldkuludeks (personal ja kontor).

Struktuur: toodete ühine müük

Pärast arvukaid kohtumisi ja konsultatsioone otsustati ühistruktuuri kasuks, et tagada Meetjeslandi tootjate ja nende toodete parem tutvustamine. Alguses pakub ühistule tuge Plattelandscentrum vzw, kes on selle konsultandiks, kuid lõpuks peab ühistu saama täiesti iseseisvaks.

Liikmete talu- ja piirkondlike toodete seast tehakse valik, et pakkuda kõiki tavapäraseid tooteid, mis oleksid pärit võimalikult paljudelt tootjatelt. Tarbijate huvi äratamiseks pakutakse talu- ja piirkondlike toodete komplekte: mitmesuguse hinnaga standardkomplektid, kingikomplektid eralisteks sündmusteks ja eritellimisel isikupärased kinkepakid.

Müügiedendusstrateegia

„Mmm...eetjesland” tähistab suure hoolega valmistatud värsked tooteid, mis on pärit lähiümbrusest ning mis tootja

Luc Feusels arvab: „Oma piirkonna toodete edendamine julgustab teisi ettevõtjaid (kaupmehi, äriühinguid, talupidajaid, aedviljakasvatajaid) looma uusi piirkondlikke ja/või talutooteid. Seega toob see projekt neile äriühingutele ka majanduslikku kasu. Meetjeslandi piirkonna uuendus on see, et talu- ja piirkondlike tooteid töötlevad pikaajalised töötud. Nii tutvuvad nad põllumajandus- ja toidusektoriga ning võivad kauemgi neis majandusharudes tööd leida.”

Turustusvõrgu loomine

Tulevikus püüab ühistu optimeerida teisi koostöövorme ja laiaulatuslikku ühisturustamist. Võimalusi on mitmeid, näiteks kinkepakid, valentini- ja emadepäevaüritused, tootlustamine vastuvõttudel ja üritustel ning teatava tootja esiletõstmise mõne aja jooksul.

Teises etapis võib arendada tihedamaid koostöövorme. Näiteks võivad tootjad müüa üksteise kaupa, võib ehitada sihtotstarbelise turustuskeskuse.

„Tänu piirkonnamärgise loomisele oma toodete jaoks ja nende toodete reklaamikampaaniale anname Meetjeslandi piirkonna toidutööstusele eripära ja struktuuri. Tootjatel jääb sageli puudu oskusteabest ja sellise teavitusstrateegia loomiseks vajalikust ajast. Pealegi – tulu saavad peamiselt talud ise,“ ütleb Luc Feusels.

Mõned konkreetset tulemused

Projekti käigus on õnnestunud ühendada 17 koostööd tegevat tootjat uude koostööstruktuuri Mmm...eetjesland

cvba. Tänu sellele on loodud juba mitu piirkondlikku ja/või talutoodet, sealhulgas kinkekarbid, millest 5000 on juba mitmesuguste eri tegevuste kaudu uue omaniku leidnud. Lisaks sellele on korraldatud palju vastuvõtte ning loodud võimalus toitu tellida. Sellega seoses on projekti käigus välja mõeldud ja toodetud mitmesuguseid reklaammaterjale (näiteks plakatid, karbid ja salvrätid) ning korraldatud esimene Meetjeslandi piirkondlike ja talutoodete turg, mida külastas umbes 1500 inimest. Sellele lisaks käidi mitmel piirkondlikul turul ja osaleti muudes müügiedendustegevustes, nagu näiteks kokandustundides (50 tundi kokku 8000 külalastajaga), ning muretseti mobiilne külmik. Projektil on nüüd oma veebileht ja projekti käigus korraldatakse tootjatele teabeõhtuid.

mmm...eetjesland
* HOEVE- EN STREEKPRODUCTEN *

Meetjeslandi piirkondlikud tooted

Liikmesriik: Belgia

Piirkond: Ida-Flandria

Kohaliku tegevusrühma nimi: Meetjesland

Rahvaarv: 94 505

Pindala: 500 km²

Projekti kogumaksumus: 248 195 eurot

EL: 86 868 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 86 868 eurot

Erakapital: 74 459 eurot

Abikõlblikkuse periood: märts 2004–juuni 2007

Kontaktisik: Luc Feusels

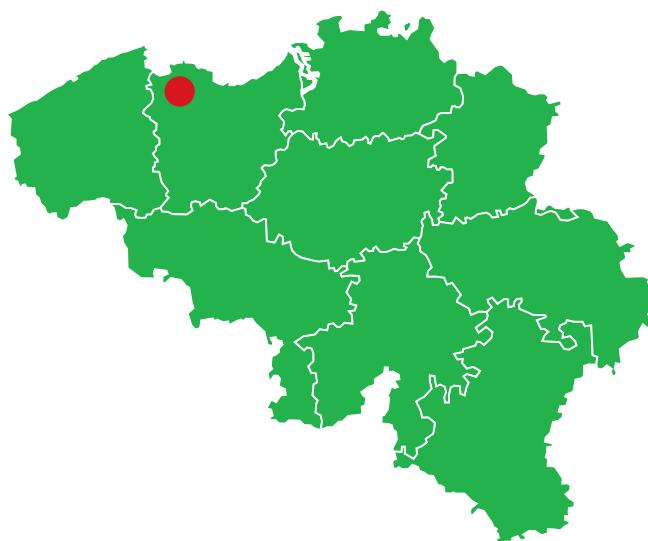
Aadress: Leemweg 24, B-9980 Sint-Laureins

Telefon: (32-9) 379 78 37

Faks: (32-9) 379 74 78

E-post: info@plattelandscentrum.be

Veebileht: www.mmm-eetjesland.be

Fotod: Belgia riikliku koostöövõrgu üksus

Loodus- ja kultuurivarade parim kasutamine

► ÜHENDKUNINGRIIK

Spring Fling ehk kogukonna käsitöö

► IIRIMAA

Kaubamärgi Fuchsia algatus ehk piirkonna majanduse arendamine

▶ ÜHENDKUNINGRIIK

Spring Fling ehk kogukonna käsitöö

Kultuuriüritus saab kunstnike iga-aastaseks tähtsündmuseks ja omandab piirkonna majanduses olulise rolli.

Sissejuhatus

Dumfries and Galloway piirkond asub Edela-Šotimaal. Piirkonna pindala on 6396 km² ja seal on vaid 145 000 elaniku, mis moodustab umbes 3% Šotimaa rahvaarvust. Piirkond asub suurtest linnakeskustest kaugel, seal tegeletakse eelkõige talupidamise ja metsandusega ning seal on rikas kultuuripärand ja mitmekesine maastik 27 Natura 2000 alaga. Kahjuks jätkub põllumajanduse ja teiste traditsiooniliste majandusharude surutis ning rahvaarv väheneb, eriti noorte ja majanduslikult aktiivsete inimeste arvelt, kelle väljavool jätkub. Selle tagajärjeks on veelgi killustunud kogukonnad ja suurem eraldatustunne.

Kõnealune piirkond on aga arvukate väikeste ja keskmise suurusega kunsti- ja käsitööettevõtete meka. Seda mõistes algatati avatud kunsti- ja käsitööateljeede üritus Spring Fling, et tõsta Dumfries and Galloway piirkonda esile kui kohta, mida tasub külastada kvaliteetse kunsti ja käsitöö pärast. Projekti eesmärk oli anda kunsti- ja käsitööettevõtetele võimalus edendada oma äritegevust otsemüügi, uute turugude loomise ning näituste ja muude seni kättesaamatuks jäänud võimaluste kaudu. Kõik see toimus arvuka ja seinast-seina publikuga, mida oleks muidu olnud raske isegi aasta jooksul kohale meelitada.

Iga-aastase võimaluse loomine

Spring Fling (www.spring-fling.co.uk) on iga-aastane avatud kunsti- ja käsitööateljeede nädalavahetus. Selle ühisürituse raames saavad Dumfries and Galloway piirkonnas elavd-töötavad kunstnikud ja käsitöölised oma ateljeed üldsusele avada, et näidata oma töid, vastata küsimustele, tutvustada töövõtteid ning vastu võtta tellimusi. Spring Fling arenes

välja Dumfries and Galloway volikogu ja Euroopa Regio-naalarengu Fondi (ERDF) kunsti- ja käsitöökaubanduse arendamise projektist (2002–2005) ning võttis omaks selle eesmärgid:

- ▶ arendada ärivõrgustikke;
- ▶ käivitada ja arendada turustus- ja kaubandusalgatusi;
- ▶ laiendada äritegevust tarbijaturgudele;
- ▶ laiendada sektori haaret nii kauba- kui ka kultuuriturismi turule.

Praegu on käimas projekti teine etapp (2006–2008), mille raames jätkatakse piirkonna kunsti- ja käsitööettevõtete arengu toetamist ning – mis on Spring Flingi seisukohalt oluline – koos partnerühendusega Spring Fling Open Studios Association jätkatakse eespool kirjeldatud eduka ürituse korraldamist. Projektitegevused hõlmavad mitut algatust, sealhulgas turustus- ja loovarenguauhinnad, iga kahe kuu tagant ilmuv uudiskiri, individuaalnõustamine, kunsti jaemüük ja osalemine käsitöömessil.

Laiema publikuni jõudmine ...

Kunstnikud ja käsitöölised valitakse üritusest osa võtma avaliku konkursi alusel. Koostatakse laialdaselt levitatav läikpaberil brošüür, mis annab ülevaate kunstnike ja käsitöölised tööst, sisaldab kontaktandmeid ja hinnakirju ning juhiseid, kuidas kunstnike ateljeesid leida. Ateljeed – neid on üle 70 – on jaotatud asukoha järgi kuueks värvkoodiga tähistatud marsruudiks, et külastajad saaksid käia neist võimalikult paljudes. Uuringud näitavad, et korduvkülastajad valivad järgmisel külastusel enamasti uue marsruudi.

... tagab laiema publiku huvi

Üritus on meelitanud kunsti- ja käsitööettevõtteid kolima Dumfries and Galloway piirkonda. Ka majutussektor ning muud toitlustus- ja turismisektori ettevõtted on üritusest kasu saanud, kas siis otse, tänu soovitusel Spring Flingi brošüüris, või kaudselt, tänu piirkonna külastajate arvu suurenemisele. Spring Fling on Ühendkuningriigis ainulaadne näide kunsti- ja käsitööettevõtete ühendamise muude ettevõtete tegevuse ning kultuuriväärtuste ja maastiku vaatamisväärsustega. See on ainulaadne ka piirkonda meelitatud külaliste poolest, sest paljud muud avatud ateljeede üritused tuginevad üksnes kohalikule turule.

Usaldusväärset juhtimisel põhinev edu

Spring Flingi organiseerib, juhhib ja aitab läbi viia volikogu kunstikomisjon eesotsas käsitöö arendamise spetsialisti ja visuaalkunsti arendamise spetsialistiga. Kunstikomisjon tegi ürituse algusest kuni hiljutise ajani koostööd Spring Flingi

juhtrühmaga. Alates 2008. aasta veebruarist on komisjon teinud koostööd Spring Flingi juhtkomiteega, mille liikmed valis endistest ja praegustest Spring Flingil osalejatest koosnev ühendus Spring Fling Open Studios Association. Pärast oma liikmetega peetud avatud arutelu koostas ühendus 2010. aasta ürituse edukaks läbiviimiseks kolme aasta äriplaani, mida viiakse ellu tihedas koostöös volikogu kunstikomisjoniga.

2008. aastal korraldatakse üritust kuendat aastat järjest. Siis on kavas toetuda 2007. aastale, mis oli senistest kõige

edukam ja tegevusrohkem aasta. Spring Fling on praeguseks omandanud Šotimaa edukaima ja omapäraseima iga-aastase avatud ateljeede ürituse maine ja seisundi ning kindla koha Šotimaa kunstikalendris.

Projekt oli kahe aasta jooksul (2003–2005), mil see sai Leader+ toetust, väga edukas, 2005. aastal kulutati piirkonnas selle raames ligikaudu 375 000 eurot (268 869 naelsterlingit) ja edu on jätkunud ka pärastpoole. Spring Fling võitis 2005. aastal Leader+ auhinna suurepärase saavutuste eest maaelu arendamisel. Aastal 2006 jõudis Spring Fling organisatsiooni Event Scotland toetusel välja antavate Scottish Thistle Awards auhindade jagamisel „Üritused ja festivalid“ kategooria lõppnimekirja. Aastal 2007 sai Spring Fling COSLA (Šotimaa kohalike omavalitsuste konventsioon) auhindade (Excellence Awards) jagamisel „Kogukonna heaolu edendamise“ kategoorias pronksmedali ning Dumfries & Galloway Events Partnership tõstis selle 2007.–2009. aastaks Beacon Festivali staatusesse. 2008. aasta üritusest võtab osa 87 piirkonna eri paikades tegutsevat kunstniku ja käsitöölisi 73 ateljees, mis on seni suurim osalevate ateljeede arv. Kava „Uued näod“ (*New Faces*) kolmandal aastal oodatakse üritusele nelja osalejat, kes on lõpetanud kujutava või tarbekunsti eriala. Need algselt Edela-Šotimaalt pärit kunstnikud on naasnud piirkonda, et korraldada oma ateljees näitus koos ühe kohaliku kunstnikuga. Alates Spring Flingi algusest 2003. aastal on selle raames kulutatud piirkonnas üle 2 289 000 euro (1 750 000 naelsterlingi).

Spring Fling

Liikmesriik: Ühendkuningriik

Piirkond: Šotimaa, Dumfries and Galloway

Kohaliku tegevusrühma nimi: Dumfries & Galloway

Rahvaarv: 144 856

Pindala: 6396 km²

Projekti kogumaksumus: 58 986 eurot

EL: 27 671 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 27 669 eurot

Erakapital: 3646 eurot

Abikõlblikkuse periood: märts 2003–oktoober 2005

Kontaktisik: Helen Voce ja Elinor Gallant

Aadress: Gracefield Arts Centre, 28 Edinburgh Rd, Dumfries, DG1 1JQ

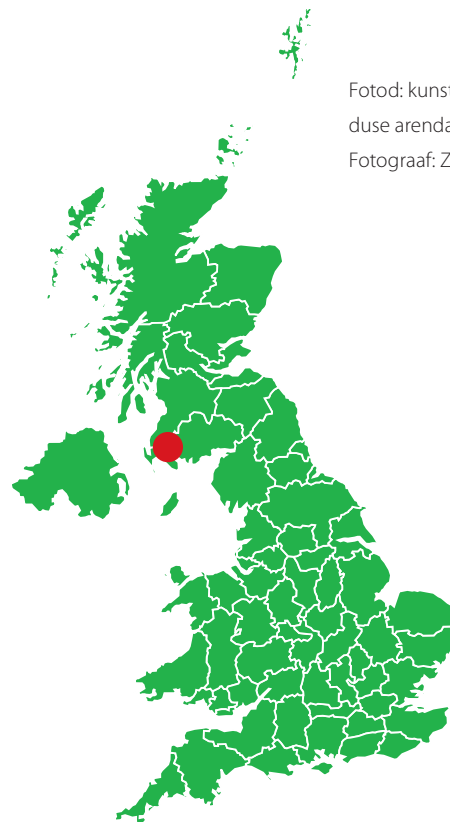
Telefon: (44-1387) 26 20 84

Faks: (44-1387) 25 51 73

E-post:

HelenV@dumgal.gov.uk / elinor.gallant@dumgal.gov.uk

Veebileht: www.spring-fling.co.uk

Fotod: kunsti- ja käsitöökaubanduse arendamise projekt.

Fotograaf: Zvonko Kracun

► IIRIMAA

Kaubamärgi Fuchsia algatus ehk piirkonna majanduse arendamine

Tugevat piirkondlikku kaubamärki kandes edendavad paljud projektid ja eri tooted piirkonna loodus- ja kultuuri-pärandit ning saavad ühtse piirkondliku arengustrateegia põhielementideks.

Sissejuhatus

Kohaliku keskkonna kaitsmine ja selle olukorra parandamine aitab märkimisväärselt kaasa kohalikule arengule. Sellepärast toetab West Cork Leader Cooperative Society Ltd. (WCLCS) nii ettevõtluse arengut kui ka kohalike hüvede suurendamist, kohaliku kultuuri kaitset, pärandväärtsusi, külade taaselusdamist ja keskkonnaga seotud tegevust. Lääne-Corki piirkonnal on tugev imago, omapära ja piirkondlik identiteet ning ka tugev kogukond ja vabatahtlik sektor.

Piirkonna veetus tuleneb selle mägisest maastikust, rannajoonest, keskkonnast, ehituspärandist, arheoloogilistest aaretest, jalutusradadest, linnadest, küladest ja inimestest. Kõik selle vastupandamatu segu koostisosad suurendavad piirkonna eripära ja ainulaadsust.

Kaubamärgi taust

Peamine vahend, mida WCLCS on konkurentsieelise saavutamiseks kasutanud, on Lääne-Corki piirkondliku kaubamärgi algatuse väljatöötamine. Piirkonna toidu, turismi ja käsitöö päritolu ja kvaliteedi sümboliks on valitud fuchsia (ingl *fuchsia*), lill, mida on pikka aega seostatud Lääne-Corkiga. Kaubamärk Fuchsia sümboliseerib selliseid positiivseid kohalikke tunnuseid, nagu keskkonna kvaliteet ning piirkonna pärandväärtsuste, kultuuri ja maastiku rikkalikkus ja mitmekesisus. Kaubamärk Fuchsia on piirkonna olemuse

lihtne peegeldus. Samal ajal väljendab see inimeste tundeid piirkonna vastu ning piirkonna pärandi ja traditsioonidega seotud väärtusi, tehes seda teistest eristuvalt ja selgelt.

Lisaks loob see selge koostoime ühelt poolt ettevõtluse arengu ning teiselt poolt aktiivse kogukonnaosaluse ja vabatahtliku arendustegevuse vahel, püüdes kasutada piirkonna eristuvat kuvandit kohaliku konkurentsieelise saavutamiseks, edendada piirkonda, pöörates tähelepanu selle ainulaadsetele keskkonna-, kultuuri- ja pärandvaradele, ning luua kohalikele kaupadele ja teenustele kaubamärgiga seotud eripära, rõhutades eristuvat piirkondlikku päritolu ja tootekvaliteeti.

Selgete eesmärkidega kaubamärk

Kaubamärgi Fuchsia algatus on toonud kaasa esmase infrastruktuuri ja tugisüsteemi loomise. See toob kaubamärgi kasutajatele ja piirkonnale tervikuna juba praegu erakordset kasu. University College Cork'i poolt hiljuti tehtud kaubamärgi Fuchsia majandusanalüüs näitas, et 2005. aastal oli selle otsene koguväärtus 107 miljonit eurot. Sellest 70 miljonit eurot jäi piirkonda, ja tänu võimendavale mõjule on Lääne-Corki majandusse antud kokku 89 miljoni euro suurune panus ning loodud 1131 täistööajale taandatud töökoha. Lisaks on kaubamärgil olnud oluline roll WCLCSi püüdlustes stimuleerida

tehnoloogiasektori investeeringuid; selleks loodi Clonakiltysse Lääne-Corki ettevõtlus- ja tehnopark, mille arvele langeb 820 uut infotehnoloogia- ja teenustesektori töökohta. Selle projekti edu ja WCLCSi strateegiline lähenemisviis näitavad selgelt, et piirkonna eristuvust ja tugevat piirkondlikku omapära ning selle peamisi loodus- ja kultuurivarasid saab märkimisväärsete tulemustega kasutada majandusbaasi laiendamiseks ja piirkonnale konkurentsieelise saavutamiseks. Seda on tehtud lähtudes kaubamärgi selgetest eesmärkidest:

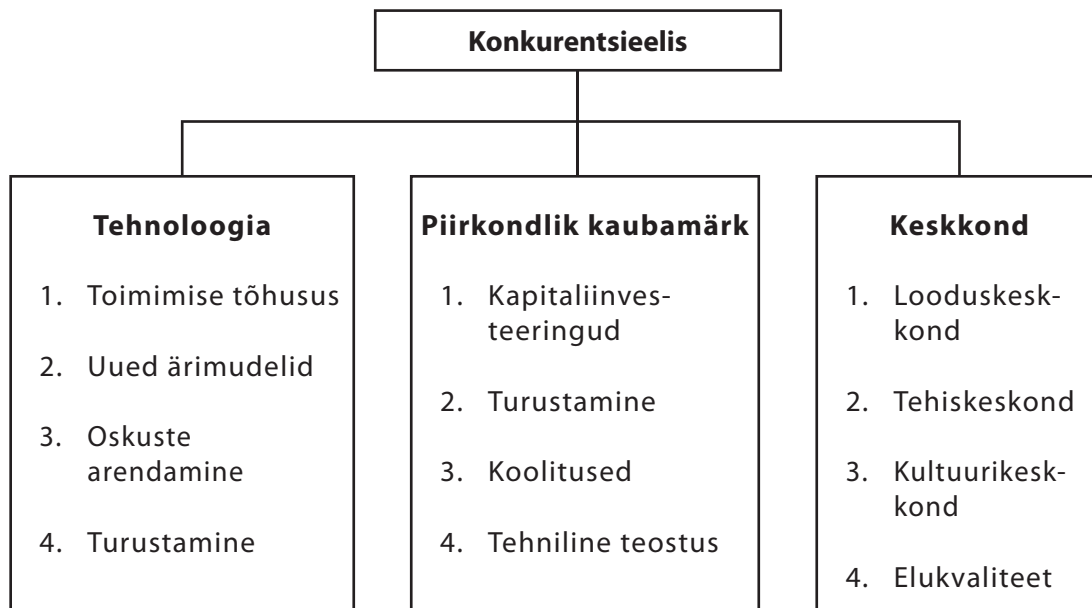
- ▶ kohalikke loodusvarasid kasutades luua kvaliteetseid kaupu ja teenuseid, et rahuldada eriturgude vajadusi;
- ▶ integreerida üksteist täiendavate majandussektorite arendamine ja turustamine;
- ▶ tihendada kohaliku arengu nimel tehtavat avaliku ja erasektori ühistegevust;
- ▶ kasutada piirkonna omapära, mainet ja identiteeti uute ettevõtete tekke soodustamiseks piirkonnas.

Temaatiline lähenemisviis

WCLCS on võtnud kasutusele temaatilise lähenemisviisi, et tugeva piirkondliku identiteedi ning Lääne-Corki piirkonna kultuuri- ja keskkonnaväärtuste abil saavutada piirkondlik konkurentsivõime ja kohalik konkurentsieelis. See lähenemisviis hõlmab kolme üksteist täiendavat ja toetavat tegevust:

- ▶ Lääne-Corki piirkondliku kaubamärgi edasiarendamine ja turustamine;
- ▶ Lääne-Corki loodus-, tehis- ja kultuurikeskkonna edendamine;
- ▶ uute tehnoloogiate arendamine ja rakendamine Lääne-Corkis.

Nende kolme tegevuse omavahelised seosed on esitatud järgmisel joonisel.

Kaubamärgi Fuchsia algatus on osutunud ettevõtete loomisel edukaks tänu sellele, et kaubamärgi ilmseid väärtusi, mida esindavad kohalikud kultuuri-, pärand- ja keskkonnavarad, on selgelt väljendatud. Seda on kõige parem selgitada mõne sellise projekti näitel, mis on saanud Leader+ toetust ning mis tegeleb oluliste keskkonna- ja pärandvaradega, millel on Lääne-Corki kaubamärgi jaoks suur tähtsus.

Kaubamärgi edukas kasutamine

1. Ekspressioon, impressioon ja profession

Tähistamaks Corki nimetamist Euroopa 2005. aasta kultuuripealinnaks, tellis WCLCS tuntud kohalikult fotograaf John Minihanilt kohalike tunnustatud toidutootjate

portreed. Need pealkirja „Ekspressioon” alla koondatud ning Lääne-Corki käsitööstusliku toidutootmise märkimisväärt kultuurilist ja pärandloomelist rikkust esindavate inimeste portreed moodustavad ainulaadse fotoessee ja reisi läbi Lääne-Corki. Igale fotole on jäädvustunud Lääne-Corki toidutööstuse nurgakiviks olevate inimeste mitmekesisus, iseloom ja ainulaadne isiksus. Need portreed olid kogu 2005. aasta jooksul Corki peamisel käsitööstusliku toidu turul püsinäitusena välja pandud ja on seal ka praegu. Selle töö avalik esitlemine oli toidufestivali „Lääne-Corki maitse” (A Taste of West Cork) olulisim osa. Pärast seda on need portreed täielikult piirkondlikku turustusstrateegiasse integreeritud, neid on reprodutseeritud turustusreklamides ja brošüürides ning 2006. aasta reklaamkalendis.

Kuna seda algatust saatis edu, esitati lisatellimused kohaliku turismi- ja käsitöösektoris tegutsevate ainulaadsete isikute jäädvustamiseks. Vastavalt pealkirjade „Impressioon” ja „Professioon” alla koondatud portreed ilmestavad samuti inimeste, toodete ja koha ainulaadset kooslust ning esindavad samal ajal piirkonna põhiväärtusi ja olemust.

2. Pärandi haldamise koolitus. Juhtprojekt

Selle kursuse eesmärk oli õpetada osalejaid mõistma kohaliku pärandkultuuri täielikku väärtust ja teadvustada vajadust osutada sellele laialdasemat tähelepanu:

- ▶ pakkudes kohaliku pärandkultuuri eest hoolitsemiseks ja selle säilitamiseks vajalikku praktilist teavet ja õpet;
- ▶ soodustades ühtset lähenemisviisi kohaliku pärandi eest hoolitsemisel;
- ▶ edendades kohaliku pärandi eest hoolitsemise parimat tava;
- ▶ tõstes kohalike kogukondade suutlikkust töötada tõhusa meeskonnana ja kohaliku pärandi eest korralikult hoolt kanda.

Kursuse lõpuks peaksid osalejad suutma igakülgset tutvustada konkreetse piirkonna pärandit ning määrata pärandi eri elementide suhtelist väärtust. Lisaks peaksid nad suutma leida sobivaid ja teostatavaid pärandiga seotud projekte ning koostada kavu nende projektide edukaks elluviimiseks.

Kursus kulmineerub pärandkultuuri tervikliku haldamisega, mille raames tuleb igal osalejal eelmiste tundide jooksul õpitut praktiliselt kasutada. Osalejad koostavad projekti, tutvustades selle raames kohaliku pärandkultuuriga tutvumise eri aspektide salvestusi ja pärandkultuuri hindamist, tehes toimivaid ettepanekuid pärandiga seotud meetmete kohta ja koostades nende meetmete elluviimiseks tegevuskava. Koolitusprogramm on aidanud stimuleerida mitut kogukonna poolt algatatud pärandi- ja kaitseprojekti, mida rahastatakse Leader-programmi raames.

3. Carriganassi loss

Carriganassi (tõlkes „kose kalju”) lossist, mis on jätnud kohaliku kogukonna rahvapärimestesse sügava jälje, on järele jäänud muljetavaldavad varemed 16. sajandist pärit torni ja müüri ümbristatud õuega. Vilgas kohalik kogukond võttis käsile lossi restaureerimise, ja selle avas ametlikult Jeremy Irons, Oscariga pärjatud näitleja, kes elab ümbruskonnas. Loss on annetatud kohalikele kogukonnale, see on hindamatu tegu, mida saab lugeda võrdväärseks lossi restaureerimise rahastamisega. Lisaks lossi konserveerimisele on projektist saanud kogukonna tegevuse keskpunkt. See on aidanud kaasa mitme projekti arendamisele (sealhulgas kohalike jalutusradade loomisele) ning parandanud juurdepääsu kohalikele arheoloogilistele ja pärandkultuuriväärtusega paikadele.

4. Külaplaneerimise hea tava. Juhend kohalikele kogukondadele

WCLCS koostas koolitusalgatuse ideest lähtudes juhendi „Külaplaneerimise hea tava. Juhend kohalikele kogukondadele”. Planeerimisjuhendi ja selle osaks oleva koolitusprogrammi eesmärk oli aidata kohalikel kogukondadel välja selgitada, kuidas saab parandada nende küla planeeringut ja asetust ning milliseid olemasolevaid eeliseid saab kasutada kogukonna üldiseks hüvanguks. Planeerimisjuhend keskendus mitmele valdkonnale, sealhulgas üldise arengustrateegia koostamisele; käsitledes tähtsamaid paiku, kohalikke eripärasid, olulisi kohti ning keskkonnaseisundi olulisemaid parandusmeetmeid.

See algatus, mis edendab tundlikul arendustegevusel põhinevat külaplaneerimist, on aidanud eriti edukalt stimuleerida

kogukonna vastutust külade taaselustamise eest. Paljudel juhtudel on osalevad külad loonud elavaid kogukonnastruktuure ja leidnud raha mitmesuguste projektide, sealhulgas pärandi kaitse, hüvede suurendamise, kogukonnahoone ja väiksemahuliste infrastruktuuriarenduste jaoks.

5. Pitsirada

WCLCS aitas 2002. aastal korraldada pitsikudumiskursust algajatele. Kursus viidi läbi Lääne-Corki eri paikades ja sellel osales 70 naist; kursus oli suunatud kogunud näputööliste ja keskendus eripitsile. Kursuse käigus tekkis pitsiraja idee ja pitsikudumise õpikodadest osavõtjad uurisid pitsikudumise ajalugu Lääne-Corki piirkonnas. Selle tulemusel avaldati pitsiraja brošüür ja loodi pitsikudumise ajalugu järgiv rada, mis läbis Kinsale'i, Macroomi, Bantry, Cape Cleari, Rathbarry

ja Clonakilty linna. Rühm nimega Traditional Lacemakers of Ireland (Iirimaa traditsioonilised pitsikududajad) pani 2006. aastal Itaalias Salsapolcos peetud pitsifestivalil välja liri pitsi näidised ja sai rahvusvahelise kuldmedali Lääne-Corki pitsirajaga seotud uurimistöö eest.

Järeldused

Lääne-Corki pärandikultuur on olnud kaubamärgi Fuchsia algatusele suurepäraseks lähtepunktiks. Mitmele projektile antud Leader+ toetus on aidanud kindlustada piirkonna identiteeti ning loonud otseselt või kaudselt palju uusi töökohti, mis aitavad suurendada piirkonna heaolu. Need loodus- ja kultuuripärandiga seotud projektid lähtuvad loomulikult piirkonna olulisimatest eelistest, mis tähendab, et nende jätkusuutlikkust on lihtsam tagada.

Kaubamärgi Fuchsia algatus

Liikmesriik: Iirimaa

Piirkond: Lääne-Cork

Kohaliku tegevusrühma nimi: West Cork Leader

Cooperative Society

Rahvaarv: 108 000

Pindala: 3150 km²

EKSPRESSIOON, IMPRESSIOON JA PROFESSIOON

Projekti kogumaksumus: 21 290 eurot

EL: 10 645 eurot

Erakapital: 10 645 eurot

Abikõlblikkuse periood: aprill 2005–november 2006

PÄRANDI HALDAMISE KOOLITUS

Projekti kogumaksumus: 50 000 eurot

EL: 50 000 eurot

Abikõlblikkuse periood: detsember 2005–juuni 2007

KÜLAPLANEERIMISE HEA TAVA. JUHEND KOHALIKELE KOGUKONDADELE

Projekti kogumaksumus: 108 527 eurot

EL: 108 527 eurot

Abikõlblikkuse periood: märts 2003–august 2005

CARRIGANASSI LOSS

Projekti kogumaksumus: 342 616 eurot

EL: 171 308 eurot

Erakapital: 171 308 eurot

Abikõlblikkuse periood: juuni 2002–detsember 2006

PITSIRADA

Projekti kogumaksumus: 6550 eurot

EL: 6550 eurot

Abikõlblikkuse periood: juuni 2002–aprill 2006

Kontaktisik: Ian Dempsey

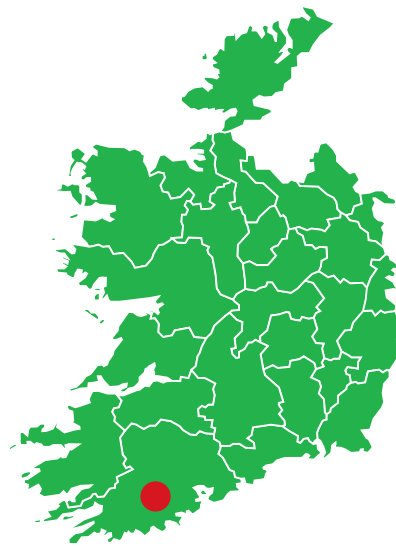
Adress: West Cork Leader Cooperative Society Ltd., Clonakilty, Co. Cork, Ireland

Telefon: (353-23) 340 35

Faks: (353-23) 340 66

E-post: ian@westcorkleader.ie

Veebileht: www.westcorkleader.ie

Fotod: Iirimaa riikliku koostöövõrgu üksus

Uue oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine

► ITAALIA

Kaugtöö sotsiaalse ja majandusliku
ühtekuuluvuse suurendamiseks

► HISPAANIA

Sulle on sõnum ehk infomobiiliteenus

Kaugtöö sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse suurendamiseks

Uued tehnoloogiad loovad uusi töövõimalusi ja aitavad vähendada kõrvalistes piirkondades elavate inimeste eraldatustunnet.

Kohaliku tegevusrühma Alto Otrepo ja Itaalia Leader-võrgustikus töötava Laura Ganglia artikli põhjal.

Sissejuhatus

See kohaliku tegevusrühma Altro Otrepo väljatöötatud projekt kasutab uusi tehnoloogiaid, et soodustada piirkonna sotsiaal- ja majanduspoliitika raames kaugtööd. Kaugtöökeskuste loomine piirkondades, kus vajalik tehnoloogiline infrastruktuur (ühendused ja teenused) muidu puudub, annab maaelu arenguks olulise võimaluse. Kaugtöökeskused võimaldavad piirkonnal rahuldada kohalike elanike nõudlust töökohtade järele ning tagavad kohalikele äriühingutele põhiteenuseid niinimetatud võrgumajanduse (1) jaoks.

Alto Otrepo piirkond, millele on iseloomulikud sisemaised mäed ja künnad, vaevleb rahvaarvu ulatusliku vähenemise ja rahvastiku vananemise käes, millel on negatiivne sotsiaal-majanduslik mõju maapiirkondade väikelinnadele. Teine kriitiline tegur on uuendusliku ärikultuuri puudumine. Sellel on mitu põhjust: vähene teadlikkus piirkonna potentsiaalidest, kohaliku arengu võimaluste kesisus, raskused turumuutustega kohanemisel, töajõu vähenemine teavitamine ja koolitamine ning vähene koostöösoov, mis suurendab tööturu killustatust (piirkonna tootmisrajatised on väikesed

või väga väikesed ja tegutsevad peamiselt põllumajandussektoris).

Maapiirkonna tugevdamine

Kohalik tegevusrühm on nende probleemide lahendamiseks vastu võtnud (tuginedes osaliselt Leader II kogemustele, mis suurendasid teadlikkust kohalikust eripärast) strateegia, mille kohaselt saab maapiirkonna tugevuseks selle loodus. See nõuab keskkonnajavadusi arvestavat säästvat arengut. Kohalik tegevusrühm on seepärast võtnud kasutusele meetmed, millel on neli eesmärki: töötada võrgumajandusega, kaotada töötaja ja töökoha füüsilise vahemaa vähendamise abil eraldatus, toetada pereelu teenuste võrgustikuga ning tagada piirkonna juhtimine ja selle traditsioonide hoidmine.

Eesmärk on seega turgutada piirkonnas elamisega seotud olulisi funktsioone: tööd, inimeste liikuvust, sidet ning tsiviiliseeritud kooseksistentsi, et tekiks stabiilne ja ühtekuuluvust tundev kohalik kogukond.

(1) Võrgumajandus – virtuaalne tegevusväli, kus toimub äritegevus, luuakse ja vahetatakse väärtusi, sooritatakse tehinguid ning kujunevad kahepoolsed suhted. Need protsessid võivad olla seotud tavapärasel turul toimuvate samaväärsete tegevustega, kuid on neist sellegipoolest sõltumatud.

Kaugtöökeskused kui sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamise vahend

Selle projekti eesmärk oli kohalike perede elukvaliteedi oluline parandamine. Uute tehnoloogiate kasutamine vähendaks vajadust edasi-tagasi sõita ning tööpakkujatel ja töötajatel oleks üksteist hõlpsam leida. See tooks loode-tavasti omakorda kaasa uute äriühingute loomise, rohkem uuendusi ja parema arusaamise uutest töömeetoditest.

Projekt keskendub kaugtööle, mis võimaldab töötajal kokku hoida kodu ja töökoha vahel sõitmisele kuluvat aega. Lisaks võimaldab see ühitada tööd muude teenustega nii pere-de kui ka teiste kohalike elanike jaoks. Peale selle kaasneb kaugtöökeskuste loomisega palju muid tegevusi piirkonna sotsiaalse ja majandusliku arengu kontekstis: kasutajarühma loomine, asjaga seotud äriühingute koostöö edendamine, kaasabi tavapäraselt võrgumajanduses osalevate ettevõtete rajamisele ja lisandväärtusteenuste paketi loomine piirkon-na professionaalidele. Kaugtöökeskus on kavandatud ka sot-siaalset ühtekuuluvust soodustava kohana, keskusena, kus osutatakse horisontaalseid teenuseid, ning majanduslike ja tehnoloogivõimaluste ühitamise vahendina.

Leader+ lisandväärtus

Kohalik tegevusrühm alustas kaugtöökeskuste loomist kõi-gepealt teostatavusuuringu korraldamisega, et selgitada välja need piirkonnad, kus kõige enam edasi-tagasi sõide-takse. Pärast seda oli võimalik kindlaks teha, milliste elu-kutsete esindajad oleksid kaugtööst huvitatud, ja koostada asjakohane kava.

Leader+ oli meetodite poolest õige raamistik, olles kooskõ-las projekti olemuse ja vajadustega. Kohalik tegevusrühm Alto Oltrepo otsustas teostatavusuuringu tulemuste põhjal tööd jätkata ja selgitas välja, millised teenused vastavad ko-haliku piirkonna vajadustele. Ühiste eesmärkide püstitami-seks pingutati igati kohalike elanikega koostöö tegemise ja nende kuulamise nimel: peeti ümarlauarutelusid, koguti huviavaldusi ja küsitleti inimesi. Jõupingutused olid suu-natud kohalikele ametiasutustele, majandus-, sotsiaal- ja kultuuriühendustele ning neile organitele ja asutustele, kes osutavad eri tasanditel olulisi strateegilisi teenuseid.

Eespool kirjeldatud lähenemisviis aitas välja selgitada kau-gtöökeskuste parimad asukohad ja leida inimesed, kes olid valmis projektis osalema. Loodi ka kaugtöökeskuste võrgus-tiku juhtimise eest vastutav organisatsioon. Loodud ühistu ja kolm kohalikku omavalitsust, kes olid projekti kasusaa-jad, sõlmisid programmikokkuleppe võrgustiku loomiseks ja juhtimiseks.

Samal ajal küsitleti rohkem kui 100 inimest, et valida (enam-vähem) kvalifitseeritud isikud, kes osalevad kohaliku tege-vusrühma väljatöötatud erikursustel. Viimased valiksid omakorda välja need inimesed, kes lõpuks hakkavad kau-gtöökeskustes töötama.

Paindlikkus koolituste korraldamisel ja töökohtade loomisel

Projekti käigus loodi lõpuks kolm kaugtöökeskust, kus olid olemas kõik kaugtööseadmed ning kaugtöö ja mitmesu-guste teenuste toetamiseks vajalikud ühendused. Keskused loodi Brallo di Pregola valda Valle Staffora põhjaosas ning Val di Nizza ja Golferenzo valda.

Hoolimata esialgsest kavast rajada kaks keskust, otsustati neid luua kolm (üks põhikeskus ja kaks väiksemat keskust), et tõhusamalt katta valitud piirkonda. Kahel koolituskur-susel, millest kummagi maht oli 200 tundi, osales 46 ini-mest. See tõstis ka tööhõivet, sest loodi 18 uut töökohta ja 10 inimest on saanud korrapäraselt tööd esimesena tööd

alustanud kaugtöökeskuses. Kui esimene kaugtöökeskus oli rajatud, koostas kohalik tegevusrühm ka järelvalve- ja tugiprogrammi, mis nägi ette eritehnikute kasutamise keskuste laitmatu toimimise tagamiseks. Samuti on palgatud seadmete ja tarkvara kasutamiseks vajalikku oskusteavet omavad operaatorid.

Esialgsest kavast kõrvale kaldudes keskendus projekt arengu käigus kohalike töötajate liikuvuse probleemilt kohalikele

elanikele tegelike töökohtade loomisele. Neid inimesi ähvardas oht jääda tööalaste võimaluste kasutamisel tekkivate raskuste tõttu tööst kõrvale. Uute tegevuste, s.o kaugtöötgevuste arendamise tulemusel loodud töökohtadest on abi paljude eri tegevuste ja teenuste (sealhulgas äriühingute ja teenuste tasuta telefoninumbrid, elektroonilised dokumendid, Interneti-punktid, lastehoid, ühtne juurdepääs valitsuse teenustele, perekonnaseisuameti teenus ja turismibüroo) puhul.

Kaugtöö sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse suurendamiseks

Liikmesriik: Itaalia

Piirkond: Lombardia

Kohaliku tegevusrühma nimi: Alto Oltrepo

Rahvaarv: 17 970

Pindala: 487 km²

Projekti kogumaksumus: 240 000 eurot

EL: 36 000 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 60 000 eurot

Erakapital: 144 000 eurot

Abikõlblikkuse periood: juuli 2005–juuli 2007

Kontaktisik: Raffaella Piazzardi

Aadress: Via Mazzini, 16, I-27057 Varzi (PV),

Telefon: (39-0383) 54 06 37

Faks: (39-0383) 535 83

E-post: galoltrepo@tiscali.it

Veebileht: www.gal-oltrepo.it

Fotod: Itaalia riikliku koostöövõrgu üksus

Sulle on sõnum ehk infomobiiliteenus

Selle katsemeetme eesmärk oli rahuldada mitme valla infovajadus, ja noorte kasutajate seas sai see ruttu väga populaarseks.

Ida-Astuuria omavalitsuste liidu noorteinfotöötajate Luis Fernandez Muñoze ja Covadonga Fernandez Garcia artikli põhjal.

Sissejuhatus

Ida-Astuuria omavalitsuste liitu kuulub kolmteist kohalikku omavalitsust: Amieva, Cabrales, Cangas de Onís, Caravia, Llanes, Onís, Parres, Peñamellera Alta, Peñamellera Baja, Piloña, Ponga, Ribadedeva ja Ribadesella. Sama piirkonda hõlmab Ida-Astuuria Leader+ rühm, mida juhivad kohalik tegevusrühm Consorcio para el desarrollo rural del oriente de Asturias (Ida-Astuuria maaelu arengu konsortsium).

Nende kolmeteistkümne mägise ja peamiselt maapiirkondi hõlmava valla rahvaarv on kokku ligikaudu 50 000 ja pindala 1819 km², 15–35aastaseid noori on alla 12 000. Selles idapoolses piirkonnas on rahvastikutihedus väga väike, näiteks Llanese vallas on ainult 78 asustatud punkti. Kui tööhõivest rääkida, siis suurim tööandja on teenindussektor (turism, kaubandus), millele järgnevad põllumajandus ja kalandus ning ehitus ja tööstus.

Noorteinfoteenuse korraldamine

Selle idapoolse piirkonna omavalitsuste liidu noorteinfobürood osutavad avalikku teenust, mille eesmärk on noorte teavitamine ja abistamine. Büroosid on kaks: üks Llanese ja teine Parrese vallas. Need bürood teenindavad 13 valda, mis kuuluvad liidu teeninduspiirkonda; büroode tegevus toimub Astuuria noorteinfovõrgustiku raames, millel on peaaegu 40 bürood, mis katavad kogu piirkonna.

Noorteinfobüroo kogub üsna mitmekesist teavet, mis võib olla noortele abiks nende tulevikku puudutavate otsuste langetamisel. Bürood koguvad, liigitavad, töötlevad ja levitavad noortele huvi pakkuvat teavet, sest infomobiiliteenus on mõeldud just teabe levitamiseks.

2004. aastal paluti piirkonna büroodelt teavet kokku 5191 korral, bürood kasutasid teabe andmiseks mitut eri

kanalit: kirju, telefoni, faksi ja e-posti. Lisaks sellele pakuti teavet ka vahetult noorteinfokeskustes ja -büroodes.

Tegelikult oli omavalitsuste liit infomobiiliprojekti 2002. aasta kolmel esimesel kuul juba katsetanud. Pärastpoole valiti see noorteinfo hea tava näiteks ja esitati riiklikule konkursile.

Ülevaade teenusest

Infomobiiliteenus on tasuta teenus, mille raames saadetakse kasutajaks registreerunud 15–35aastastele noortele vastavalt nende eelistustele tekstisõnumeid (SMS-e), mis sisaldavad neile huvi pakkuvat teavet (tööhõive, majutuse, toetuste, koolituste jne kohta). Ent osutatava teenuse lihtsus on teravas vastuolus sellega, kui keeruline on selle kavandamine ja teostamine kahe noorteinfokeskuse jaoks, kes sellega tegelevad.

Idee teke

Noori käsitlevad statistilised uuringud näitasid, et 92%-l noortest on mobiiltelefon ning 94% 15–29aastastest kasutab mobiiltelefone teksti- ja multimeediasõnumite saatmiseks, laulude ja helinate allalaadimiseks, võistlustel osalemiseks jne. Selle sotsiaalse reaalseadega silmitsi seistes leidsid noorteinfobürood, et oleks väga huvitav saata teavet otse kasutajale. Seeläbi loodaks osaliselt isikupärastatud infoteenus, mille raames saadetakse teavet varem märgitud huvidest lähtudes.

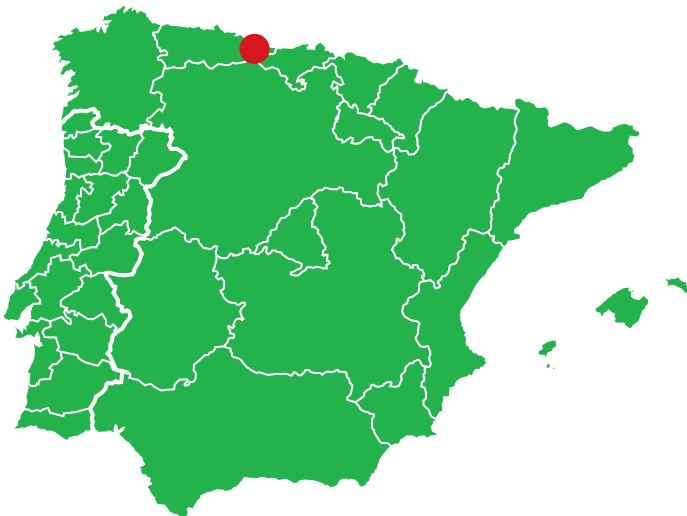
2005. aasta mais kiitis Leader+ selle projekti heaks ja omavalitsuste liidule eraldati toetusena 7092 eurot. Saadud raha kasutati teenuse käivitamiseks ja vahendite seadistamiseks ning eri teabelevikampaaniate toetamiseks mõeldud reklaammaterjalide ja lendlehtede valmistamiseks.

Elluviidud idee ...

Infomobiiliprojekti strateegia on saata kasutajatele niisugust selget ja kokkuvõtlikku teavet, mille saamiseks nad teenuse kasutajaks registreerudes ise soovi avaldasid. Registreerumiseks täidetakse registreerimisvorm, millele salvestatakse kasutaja andmed ning teemad (tööhõive, majutus, eksamid, kursused, stipendiumid ja õppetootused, võistlused ja konkursid, vaba aeg, kultuur, sport, klubid ja muu huvipakkuv), mille kohta kasutaja soovib teavet saada.

Kasutaja annab registreerudes nõusoleku sel moel teavet saada ja teenuse osutaja kinnitab, et kasutaja esitatud andmeid käsitletakse kehtivate õigusaktide kohaselt. Arvutirakendus SMSnet registreerib kõik kasutajad, kes on lisatud süsteemi kontaktide loetellu, ja loob soovitud teabe põhjal ühiste huvidega rühmad (töopakumised, kursused, abi majutusega jne), kellele saadetakse eelvaliku läbinud teave.

Fotod: Hispaania riikliku koostöövõrgu üksus

... saab positiivse vastuvõtu osaliseks

Projekti esimestel kuudel, s.o 2005. aasta juunist kuni novembrini, registreeriti Llanese ja Parrese noortefinfobüroodes 291 kasutajat: 65% neist olid naised ja 35% mehed. Kõige rohkem oli 25–30aastaseid noori – 30%, neile järgnesid 18–24aastased 27%-ga. 31–35aastaseid oli ligikaudu 12%, see oli enam-vähem sama palju kui üle 35aastaseid, ja 16–17aastaseid oli 6%. Sel ajavahemikul saadeti kokku 2673 SMS-sõnumit ning kõige populaarsemad teemad olid tööhõive, koolitused, majutus ja vaba aeg.

Hindamissüsteem põhines subjektiivsel hinnangul, mis andis väga positiivseid tulemusi, sealhulgas aramus, et tegemist oli „hea ja väga lihtsa abivahendiga“ ning „kii-reima moodusega teabe saamiseks“.

Nende tulemuste põhjal oodatakse infomobiili katseprojekti jätkumist uute turustuskampaaniatega ja tehniliste täiustustega, mis meelitavad ligi veelgi rohkem kasutajaid.

Infomobiiliteenus

Liikmesriik: Hispaania

Piirkond: Astuuria

Kohaliku tegevusrühma nimi: Consorcio para el Desarrollo Rural del Oriente de Asturias

Rahvaarv: 49 136

Pindala: 1829 km²

Projekti kogumaksumus: 7093 eurot

EL: 4681 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 2412 eurot

Abikõlblikkuse periood: mai 2005–juuli 2005

Kontaktisik: Luis Fernandez Muñoz

Adress: Ctra. General, s/n. – E-3556 benai de Onis, Asturias

Telefon: (34-985) 84 41 28

Faks: (34-985) 84 41 63

E-post: info@leaderorient.com

Veebileht: www.leaderorient.com

Koostöö maaelu arendamisel

► PRANTSUSMAA ja TUNEEESIA

Käed üle mere ehk Prantsusmaa ja Tuneesia koostöö

► MADALMAAD, SOOME, PRANTSUSMAA, IIRIMAA,
ITAALIA ja ÜHENDKUNINGRIIK

Transnet on Euroopa partnerlus maaettevõtluse
arendamiseks

Käed üle mere ehk Prantsusmaa ja Tuneesia koostöö

Kaks riiki aitavad teineteisel kultuuri- ja põllumajanduspärandi arendamise abil ühistele probleemidele lahendusi leida.

Sissejuhatus

Kagu-Prantsusmaal Rhône-Alpes piirkonna südames tekkis Chambarani kohalikul tegevusrühmal 2005. aastal idee alustada riigiülest koostööd Kesk-Tuneesias asuva El Jemi linna kohaliku arengu ühendusega.

Romans-sur-Isère'i (asub Drôme'i künklikul alal) ja El Jemi linn on tegelikult juba alates 1993. aastast kultuurivahetuse programmi raames koostööd teinud. Kuigi neid piirkondi lahutab Vahemeri, on nad avastanud, et neil on palju ühist: eriti probleem, kuidas turiste ligi meelitada.

Kuigi El Jemis ja Drôme'i küngaste piirkonnas on rikkalik kohalik kultuuripärand, leiavad mõlemad, et turiste on keeruline ligi meelitada. Selles Drôme'i osas on olemas nii maastik kui ka rahvapärinus: kaunid vaated, kirikud, külad, kunst ja käsitöö, mis moodustavad koos maapiirkonna pärandi, mida ei ole kunagi korralikult arendatud. El Jemis on aga tekkinud olukord, kus reisikorraldajad toovad sinna busside kaupa turiste, kes tulevad imetlema Rooma impeeriumi suuruselt kolmandat amfiteatrit (mis asub sobivalt vaid tunniajase sõidu kaugusel rannaäärsetest klubidest), kuid viivad nad siis ruttu minema, ilma et turistid saaksid

linnale endale pilkugi heita. El Jemi piirkonna varemend on ülemaailmse kuulsusega vaatamisväärsus, mis ei too piirkonnale mingit kasu, sest isegi sissepääsutasud lähevad tervenisti rahvusinstituudile. Kuid neil kahel piirkonnal on veel üks ühine vähekasutatud vara: nende puud (Prantsusmaal kastanid, Tuneesias oliivid) ja neist saadav õli.

Puidu kasutamine

Varasema vahetusprogrammi edust julgust saanuna palus Romans-sur-Isère'i linn Chambarani kohalikul tegevusrühmal mõelda, kuidas kahe linna koostööd laiendada, nii et see hõlmaks ka neid ümbritsevaid maapiirkondi. Nüüd on tänu Leader+ toetusele ning kohaliku tegevusrühma ja Cnasea (Prantsusmaa riiklik põllumajanduse planeerimise keskus) abile vilja kandmas sobiv säästva maaelu arengukava.

Kolme peamise partneri, Romans-sur-Isère aianduskooli, CIVAMi (kohalik põllumajanduse ja maaelu arengu algatuste keskus) ning El Jemi kohaliku arengu ühenduse ADMi esindajad on viimase aasta jooksul korrapäraselt kokku saanud, et luua ühine süsteem mitmesuguste tuvastatud

probleemide lahendamiseks. Aianduskool on võtnud neljast esiletõstetud koostööteljest enda juhtida kohalike toodete, eelkõige puidu kasutamise. Drôme'is on kastanipuud varem kasutatud üksnes tulpade valmistamiseks, El Jemis visatakse noorte taimedega asendatud oliivipuud aga lihtsalt minema. Romans-sur-Isère'i kool on korraldanud Vahemere mõlemal kaldal koolitusi, mis käsitlevad tänavamööbli valmistamist originaalsete disainilahenduste põhjal. Loodud on näitusealad, kus on välja pandud mitmesugused pingid, sildid, lauad ja El Jemis ka käsitöoesemed. See võib anda tulevastele ettevõtjatele inspiratsiooni kohalikel loodusvaradel põhinevaks äritegevuseks. CIVAM, kellel on põllumajandustoodete kasutamise kogemusi, on mõelnud välja midagi samalaadset ja kaalub väikestesse pudelitesse pakendatud oliiviõli müümist neile arvukatele turistidele, kes igal aastal seda piirkonda läbivad.

Koostööteljed

Koostöö teine põhitelg on naiste töö maapiirkondades. Teine mõlemale kõnealusele maapiirkonnale ühine probleem on naiste eraldatus ja vähene tunnustamine, ehkki paljud naised ei tööta üksnes talumajapidamistes, vaid teevad ka mitmesugust käsitööd. Idee on luua algatusi kohtumiseks ja majandustegevuseks. CIVAM ja kohaliku arengu ühendus on huvitatud ka kohaliku majutusvõrgustiku loomisest. Kuna kodumajutusettevõtted on Tuneesias keelatud, on turistil El Jemis ja selle ümbruses majutuse leidmiseks vähe võimalusi. Loodetakse, et selleteema-

lise arutelu algatamine muudab vähehaaval olukorda. Drôme'is pakutakse kodumajutust ainult inimeste endi algatusel, sest vastavat organisatsiooni ega võrgustikku ei ole. Projekti raames kutsutakse looma riigiülest võrgustikku, mis tugineks sponsorlusele, hartale ja teabevahetusele. Neljas ja ühtlasi viimane koostöötelg keskendub noorteprojektile, mille raames teeksid El Jemi ja Romans-sur-Isère'i MJC (Maisons de Jeunesse Culturelles) noored koostööd maapiirkondade noorte naiste elu käsitlevate koduvideote ja dokumentaalfilmide loomisel. Kultuurilistest ja keskkonnaerinevustest hoolimata on probleemid mõlemal pool merd väga sarnased.

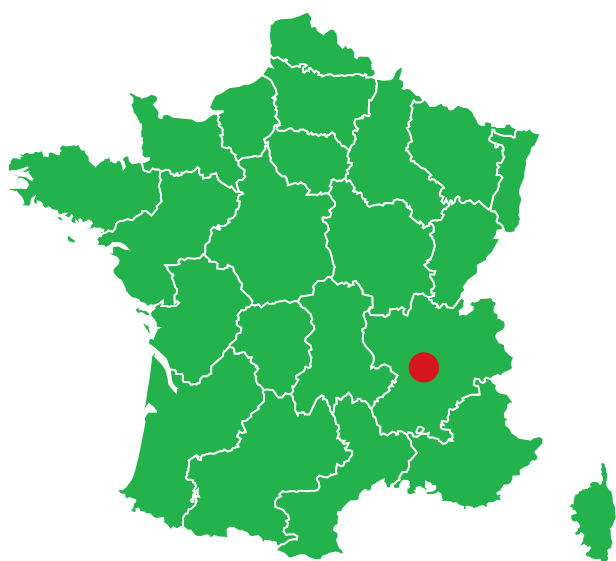

Inimesi ühendav eksperiment

See riigiülese koostöö kava on veel oma lapsekingades. Hetkeülesanne on võita neile koostöötelgedele kohalike elanike toetus ja veenduda, et võetud eesmärgid tulenevad tegelikust vajadusest ning et neid kujundatakse kohalikke elanikke kaasates. Selleks on korraldatud kaks üritust: El Jem pidas eelmise aasta 28.-29. detsembril oliivipidu; projekt „Pidupäevased kohtumised“ nädalapikkuse professionaalsete õpikodade, avalike loengute, muusikaõhtute ja fotonäituste programmiga toimus 3.–10. veebruarini. „Pidupäevaste kohtumiste“ korraldamine sai võimalikuks tänu Euroopa fondide toetusele, millest kaeti ka osalejate ühest riigist teise reisimise kulud. Mis veelgi olulisem, toetus andis korraldajatele võimaluse võtta aega projekti korrallikuks organiseerimiseks ja juhtimiseks.

Lisaks sellele soodustasid võrgustik ja Leader+ nimi kontakte ja partnerlusi Rhône-Alpes'i piirkonnaga. „Ilma esimeseks tutvumisreisiks vajaliku rahata ei oleks saanud midagi ära teha“, oli kõigi osalejate üksmeelne arvamus. Lisaks tunnevad nad kahetsust, et Euroopa raha ei saa jagada kolmandate riikidega. El Jemil eelarve praktiliselt puudub ja sellest tulenev rahaline tasakaalustamatus mõjub tegevusele halvavalt. Teisest küljest on El Jemi tööhõivebüroo ära teinud tähelepanuväärse osa ettevalmistustest. Nende saavutused osutavad sellele, et nad saavad algatada mikrorediidisüsteemil põhinevaid tegevusi. See Prantsusmaa ja Põhja-Aafrika riigi maapiirkondade elanike lähendamise projekt on ikka veel katsefaasis. Kuid Monts du Lyonnais' ringkond kaalub juba ühe Maroko piirkonnaga ühisprojekti ettevõtmist.

Fotod: Prantsusmaa riikliku koostöövõrgu üksus

Käed üle mere

Liikmesriik: Prantsusmaa

Piirkond: Drôme

Kohaliku tegevusrühma nimi: GAL Chambaran

Rahvaarv: 77 899

Pindala: 1303 km²

Projekti kogumaksumus: 64 538 eurot

EL: 32 369 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 14 578 eurot

Erakapital: 17 591 eurot

Abikõlblikkuse periood: juuni 2006–detsember 2007

Kontaktisik: Sandie Schlingler

Address: Fdcivam „en avant drôme des collines“

Maison de la 3 côte chapeliers, F-26100 Romans-sur-Isère

Telefon: (33-4) 75 45 13 15

Faks: (33-4) 75 45 26 79

E-post: sdsvamdrome@free.fr

Veebileht: www.fdcivamdrome.org

► MADALMAAD, SOOME, PRANTSUSMAA, IIRIMAA, ITAALIA ja ÜHENDKUNINGRIIK

Transnet on Euroopa partnerlus maaettevõtluse arendamiseks

Leader+ katsemeetmed aitavad kindlaks määrata, kuhu suunata tulevased projektid, ja tagada õigete partnerite jätkusuutlikkuse.

Sissejuhatus

Transnet on maaettevõtluse arendamise partnerlus, milles osales seitse Euroopa maapiirkonda, kes tegid koostööd Leader+ projekti raames. Osalejad olid selliste Euroopa Liidu liikmesriikide, nagu Soome, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Madalmaade, ja Ühendkuningriigi maapiirkonnad.

Selle katseprojekti eesmärk oli arendada maaettevõtjate suutlikkust võrgustike loomise ja koolituste abil. Lisaks aidati iga piirkonna maaettevõtjatel hinnata oma toodete ja/või teenuste ekspordi ja turustamise võimalusi erinevates osalevates Euroopa Liidu piirkondades. Veel andis Transnet võimaluse teabevahetuseks, mis võib aidata säilitada Euroopa maapiirkondade mikroettevõtteid, parandades nende olemasolevaid äriühinguid ja arendades uusi kvaliteetseid äriühinguid.

Projekti prioriteet oli luua praktilisi näiteid väikeste maaettevõtete vajadustele kohandatud rahvusvahelisest kaubandusest.

Miks valis kohalik tegevusrühm Oost Drenthe Transneti?

Kuigi Euroopa ettevõtete jaoks on palju vahendeid, mis aitavad neil töötada rahvusvahelises mastaabis, ei vasta need sageli piiratud ressursidega mikroettevõtete vajadustele. Transnet ühendas mikroettevõtete vajaduste rahuldamise

teenistusse Euroopa kaheksa piirkonna teadmised, andes neile võrgustiku, mis toetab maaelu arengut üleriigiliselt ja rahvusvaheliselt.

Kohaliku tegevusrühma Oost Drenthe piirkonnal oli vaja ergutada ja tõhustada oma olemasolevate äriühingute toimimist. Kuna Transneti raames kavandatud tegevusi peeti sobivaks, otsustati projektis osaleda, sest koostöös nähakse vastastikuse õppimise ja kohaliku äriühingute tugevdamise võimalust. Sedaviisi tugevdaks piirkonna äriühingute arendamine ka piirkonna majandusstruktuuri.

Kohaliku tegevusrühma Oost Drenthe sidemed selle projektiga said alguse 2002. aastal, kui Leaderi koordinaator ja üks kohaliku tegevusrühma (mis kuulub samuti kohaliku äriühingute) liige osalesid Iirimaa Corkis rahvusvahelise koostöö konverentsil, kuhu neid kutsus kohalik tegevusrühm Waterford Leader Partnership. Sellel konverentsil said Madalmaade kohaliku tegevusrühma liikmed kokku teiste koostööd tegevate kohalike tegevusrühmadega, et jagada ideid ja teadmisi. Lepiti kokku, et Transnet peaks ühendama oma jõud Madalmaade kohaliku projektiga Stipo (Stimulerend Plattelandsonderneming – maaettevõtete ergutamise). Drenthes arvati õigupoolest, et Transnet võib olla Stipo projektile, milles osales kaks Leaderi kohaliku tegevusrühma (Oost Drenthe ja Drenthe-Friese Leader-gebied), tugevaks ja struktuuriliseks motivaatoriks.

Transneti idee

Transnet ühendab maapiirkondade ettevõtete kvaliteediringid Euroopa võrgustikku. Projekt hõlmab turu laiendamist ja äriühingute korraldamist käsitlevat koolitusprogrammi. Sedaviisi edendab projekt tõhusalt mikroettevõtete uuenduslikkust ja ettevõtlikkust, aidates ettevõtetel kauplemissuutlikkuse ja partnerluste kaudu suurendada kulutasuvust. Üks võimalus selle saavutamiseks on ettevõtlusalase oskusteabe, turuteabe ning toodete ja teenustega seotud hea tava vahetamine.

Projekt keskendus ka sellele, et aidata olemasolevatel kohalikel äriühingustel parandada oma tegevust ja töömeetodeid. Lisaks pöörati tähelepanu noorte vajadustele, julgustades seeläbi seda sihtrühma naasma tööle kodupiirkonda, ja toetati naisi väikeettevõtete loomisel. Äriühingustik koosneb kolmest või enamast ettevõttest, kes on otsustanud rühmana koostööd teha, et võtta ette projekt või tegevus, mida rühma liikmed ei oleks suutnud üksinda teha.

Esimesed tulemused ja soovitus

Katseprojektil, mis lõppes 2006. aasta detsembris, oli üks projekti üldiselt koordineeriv partner. Teised Leader+ partnerid juhtisid igaüks ühte projekti kolmest teemast:

- ▶ maapiirkondade äriühingustike Euroopa võrgustik;
- ▶ turuosa laiendamist käsitlev ühine koolitusmoodul;
- ▶ äriühingused.

Igal teemal oli mitu väljundit. Esimese teema väljunditeks olid veebileht, hea tava juhend ja aruanded. Teise teema väljunditeks olid koolitusalgatused, hindamisuring ja 80 ettevõtja koolitamine. Kolmanda teema tulemuseks

olid uued ärikontaktid ja sihtrühmale kohandatud ürituste programm.

Transneti partneritest koosnev juhtrühm arutas katseprojekti tulemusi ja andis mõned soovitus. Projekti organisatsioonilise struktuuri kohta leiti, et liikmed olid kohaliku kultuuri, tavade, ettevõtete tüübi, tugistruktuuride, võimaluste jne poolest liiga erinevad, et projektist või partnerlusest täit kasu saada.

Lisaks soovitati jälgida, et tulevaste riigiüleste partnerite valiku puhul ilmneks nende osalemisvalmidus ja et kavandatava partneri tegevuspiirkonnas oleksid sobivad ettevõtted, mis vastaksid teiste partnerpiirkondade vajadustele. Lisaks leiti, et projekti algetapis on väga olulisel kohal teabevahetus ja projekti turustamine, et tagada ettevõtete kaasamine ja rahuldada partneri vajadusi.

Töö õpetab

Katseprojekti käigus saadud kogemuste üle järele mõeldes leidsid osalejad, et projektil ei olnud piisavat riigiülest mõõdet. Projekt näitas ilmekalt, et partnerid peaksid esialgse kava koostamiseks ja struktureerimiseks kokku saama. Asjaomasel juhul toimus projekti kavandamine ja struktureerimine juba enne, kui kõik partnerid olid ühinenud, ning see võttis neilt peaaegu igasuguse võimaluse omapoolse panuse andmiseks ja muudatuste tegemiseks. Tõeline projekti käigus õppimine peaks keskenduma teabevahetusele eri partnerpiirkondade ettevõtete vahel, sest tegelik koostöö toimub just seal. Soovitati, et tulevase üleriigilise tegevuse puhul saaks osa partnereid või kõik partnerid kokku, et määrata kindlaks esialgne projektiraamistik, jättes üksikasjade täpsustamise hilisemaks, ja et toimuksid iga-aastased läbivaatamised või hindamised, mis võimaldaksid kava ümber sõnastada ja/või ümber kujundada.

Teatavad üritused, mille käigus suudeti kasutada tegelikke kaubandusvõimalusi, osutusid siiski edukaks, näiteks 2004. aasta juunis Soomes toimunud võrgustikuühendus, 2004. aasta septembris Itaalias Abruzzos toimunud õpikoda ja 2006. aasta septembris Carlow's toimunud kündmise maailmameistri võistlused. Need näited tõestasid, et selliste ürituste korraldamine ja neil osalemine on äärmiselt oluline edu saavutamiseks ning osalejate jaoks tõelise lisandväärtuse loomiseks.

Tulemused kohaliku tegevusrühma Oost Drenthe jaoks

Projekti alguses arvas Madalmaade partner, et Transneti projektist on palju kasu. Mitmesugused Madalmaade ettevõtjad

olid lootnud osalemise abil parandada oma võrgustikku ja võrgustikus koostöö tegemise oskusi. Kuid need ootused ei täitunud. Nagu eespool mainitud üldiste tulemuste ja soovitude all juba märgiti, leidsid Madalmaade partnerid, et osalevad partnerpiirkonnad ei olnud nendega sarnased ja et erinevused olid ületamiseks liiga suured.

Oost Drenthe piirkonna põhitähelepanu on pööratud turismile, meelelahutusele ja põllumajandusele ning selle sihtrühmaks on ümbritsevad linnapiirkonnad. Võrreldes paljude teiste Transneti partnerpiirkondadega ei ole Oost Drenthe piirkond traditsiooniline põllumajanduspiirkond, kus on vähe elanikke ja vähe kokkupuuteid ümbritsevate linnapiirkondadega. Seetõttu oli Madalmaade ettevõtjatel raske teiste projektis osalevate ettevõtetega sobituda. Lisaks sellele on Madalmaade ettevõtjad juba rohkem orienteeritud ekspordile, nagu näitab valitsuse eksporditoetus. See tähendab, et Transneti projekt ei olnud Madalmaade vaatepunktist nii oluline kui ekspordiabi. Peale selle ei olnud projekti teemad Oost Drenthe partneritele päris sobivad. Seepärast peaks Madalmaade kohalik tegevusrühm tulevikus tagama sarnaste huvidega riigiüleste projektipartnerite valimise.

Ühised kogemused ja järelused

Hoolimata Madalmaade partneri kogemustest on Transneti projekti puhul näha riigiülese koostöö paljusid positiivseid aspekte, sest piirkonnad saavad võimaluse jagada kogemusi ja saada teavet uute tegevusvaldkondade kohta. Veebruaris 2007 toimunud juhtrühma koosolekul, millest oli juttu eespool, käsitleti projektist saadud õppetunde. Transnet rõhutas ka hindamise olulisust, sest hindamine võimaldab analüüsida projekti kavandamise, juhtimise, tulemuste jne tõhusust, loodud lisandväärtust ning võimalikku mõju kohalikule, riiklikule ja Euroopa poliitikale ja programmidele. Kõik partnerid pidasid oluliseks koolitusi: projekt näitas, et koolitused peaksid toimuma üsna alguses ja olema võrdlemisi laiapõhjalised, võimaldades vajaduse korral hiljem määrata kindlaks tähelepanu keskpunkti.

Kuigi oldi nõus võtma ette väiksemat ja paremini kindlaks määratud projekti, öeldi väga selgelt, et tulevase riigiüleste partnerite valimise korral peaks kavandatava partneri piirkonnas olema sobivaid ettevõtteid, mis vastaksid teiste partnerpiirkondade vajadustele. Nii välditakse selliseid olukordi, nagu seekordne Madalmaade partneri suutmatust leida teiste projektis osalevate ettevõtete seast omasuguseid.

Transnet

Liikmesriigid: Madalmaad, Soome, Prantsusmaa, Iirimaa ja Itaalia

Piirkonnad: Waterford ja Louth (Iirimaa),
Kauhava (Soome), Drenthe (Madalmaad), Abruzzo (Itaalia),
Bretagne (Prantsusmaa)

Kohaliku tegevusrühma nimi: Waterford Leader Partnership (Iirimaa)

Rahvaarv: 60 000

Pindala: 1290 km²

Teised kohalikud tegevusrühmad: Louth Leader (Iirimaa),
Aisapari (Soome), Oost Drenthe (Madalmaad), Gal Vastese
Inn (Itaalia), Pays de Morlaix (Prantsusmaa)

**Väljaspool Leader+ tegutsevad kohalikud
tegevusrühmad:** Joutsenten Reitti, Soome
(ei ole kuludes arvestatud)

Projekti kogumaksumus: 534 272 eurot

EL: 320 930 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 175 062 eurot

Erakapital: 103 612 eurot

Waterfordi (Iirimaa) projektikulud: 104 994 eurot

EL: 97 154 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 0 eurot

Erakapital: 7840 eurot

Louthi (Iirimaa) projektikulud: 84 735 eurot

EL: 71 735,39 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 0 eurot

Erakapital: 13 000 eurot

Soome projektikulud: 85 000 eurot

EL: 38 250 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 38 250 eurot

Erakapital: 8500 eurot

Madalmaade projektikulud: 90 272 eurot

EL: 45 136 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 27 082 eurot

Erakapital: 18 054 eurot

Itaalia projektikulud: 84 107 eurot

EL: 26 073 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 26 073 eurot

Erakapital: 31 961 eurot

Prantsusmaa projektikulud: 85 164 eurot

EL: 42 582 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 18 325 eurot

Erakapital: 24 257 eurot

Kontaktisik: Claire Connors, Waterford Leader Partnership

Address: 21 Church Street, Dungarvan, Co. Waterford, Ireland

Telefon: (353-58) 453 00

Faks: (353-58) 452 38

E-post: claire.connors@wlp.ie

Fotod: Madalmaade riikliku koostöövõrgu üksus

Naised ja noored Leader+ programmis

► ROOTSI

Intervjuu Rootsi kohaliku tegevusrühma Nedre Dalälven noortejuhi Jenny Nylundiga

► AUSTRIA

Professionaalne noortejärelevalve

► ROOTSI

Intervjuu Rootsi kohaliku tegevusrühma Nedre Dalälven noortejuhi Jenny Nylundiga

Sissejuhatus

Jenny Nylund töötab Leader+ kohalikus tegevusrühmas Nedre Dalälven. Ta elab oma elukaaslase ja kolme lapsega külas ning on turismiettevõtte omanik. Viimasel viiel aastal on ta töötanud noortega seotud maaelu arenguprojektide juhina. Tema praegune töö on toetada neid noori, kes soovivad oma projekte käivitada või tema piirkonnas projekte ellu viivad. Üks Nedre Dalälvenis algatatud projekt on noortetoetuse kava, mille raames antakse ligikaudu 1500 euro suurust toetust, et arendada seda, mis küladel on noortele pakkuda. Selle kava raames saavad 15–25aastased noored taotleda kuni 1500 euro suurust toetust. Ideed peavad noortel endal olema, ning kuigi Leader+ büroost võib saada mõningast abi, tuleb noortel enamik töid, sealhulgas taotluse ja aruannete esitamine, ise ära teha. Kava on olnud Nedre Dalälveni noorte abistamisel väga edukas vahend.

Jenny Nylund töötab Nedre Dalälveni kohalikus tegevusrühmas ja Leader+ rakenduskomitees ning on Rootsi noorte piirkondadevahelise projekti U-LAND nõukogu aktiivne liige. U-LAND on viie Leader-piirkonna koostööprojekt, mille sihtrühmaks on külanõured.

Nedre Dalälveni ühine nimetaja on Dalälveni jõgi. Piirkonda iseloomustavad jõgi, piirkonna ajalugu, tööstusalad, mis sulavad sujuvalt ühte ümbritseva loodusega, ja looduspark. Piirkond asub umbes 150 km Stockholmist põhja pool ja on üks kaheteistkümnest Rootsi Leader+ piirkonnast. Nedre Dalälvenis on 65 000 elanikku. Piirkonnas on kasvav turismisektor, see on väga populaarne tänu oma esmaklassilistele

kalastusvõimalustele. Lisateavet kohaliku tegevusrühma kohta leiate lingilt www.leader-nedredalalven.org.

Intervjuu

Leader+ Contact Point: Mida tähendab Teie jaoks maaelu areng kohalikul tasandil? Mis Teie igapäevases töös on Teie jaoks kõige huvitavam? Kas see, et Te olete noor naine, muudab Teie arvates midagi?

Jenny Nylund: Minu jaoks on maaelu areng tervik. See on põhiliselt seotud hea elu eeltingimuste (töökohad, sidevahendid, ligipääsetavus loodusele, rikas kultuurielu, head avalikud teenused, huvitav tegevus noortele jne) loomisega maapiirkonnas. Samavõrd oluline on muuta hoiakuid külaelu suhtes ning saavutada külades ettevõtluse, ühtekuuluvuse ja uuenduslikkuse vaim.

Kõige huvitavam osa minu tööst noortejuhina on kohtumine noortega, kes tõesti tahavad kaasa aidata ega lase end kellelgi heidutada! Kõige mõistlikum on neid noori toetada ja aidata neil oma projekte ellu viia, hoolimata sellest, kas nad tulevikus otsustavad külas elada või linna kolida. Nemad on meie tulevik! Aktiivse noore naise roll maapiirkonnas on ... keeruline. Mitte kõik ei ole muutuste ja uuenduste poolt. Kõik ei taha muutusi. Jah, „keeruline“ on isegi pehmelt öeldud. Kuid tuleb lihtsalt keskenduda positiivsetele arvamustele (mille hulk ja positiivsus kasvavad) ning meeles pidada, et vanus ja sugu ei ütle inimese ja tema pädevuse kohta

kõike, ehkki arvatavasti on õige, et eri vanuses inimesed teevad hästi eri asju.

Minu töös noortega on suureks eeliseks, et ma olen ise (võrdlemisi) noor. Suudan rääkida noortega nende endi keeles, ja tõenäoliselt on Euroopa Liidu toetuse eest vastutava inimesega kokkusaamine vähem hirmus, kui see inimene ei ole sinust endast väga erinev!

CP: Kui oluliseks Te peate oma piirkonna loodus- ja kultuuripärandit kui ressursi, mida saab Leader-programmi raames kasutada? Mida on tehtud selle pärandi arendamiseks ja nähtavamaks muutmiseks?

JN: Meie piirkonna iseloomulik tunnus on jõgi. Meil on mitu looduskaitseala ja üks looduspark. Töötame mitme projekti kallal, mis avavad need piirkonnad turistidele. Selliste projektide puhul on oluline säilitada tasakaal ligipäätavuse ja looduskaitse vahel. Nagu paljudel teistelgi Rootsi piirkondadel, on meil välismaalt saabuvatele külalistele pakkuda midagi ainulaadset: rahu, vaikust ja puhtust. Nedre Dalälvenis on palju ohustatud loomaliike, sealhulgas rikkalik linnuriik. Meie ülesanne on kasutada loodus- ja kultuuripärandit lugupidavalt ning seda kahjustamata.

CP: Kas mõnel konkreetsel projektil on läinud korda teie majandust elavdada? Mis projektiga oli tegemist ja milles peitub teie arvates selle edu võti?

JN: Jah, meil on projekt, mille raames on arendatud Östervåla külas ettevõtlust. See projekt võitis 2005. aastal Rootsi parima projekti auhinna. Projekti käigus on loodud mitu uut töökohta, hoitud alles suur tööandja, kes valmistus ära kolima, ja meelitatud ligi uusi ettevõtteid. Ma usun, et selle edu põhjuseks on hea projektijuhtimine ja küla suhtumine. Östervåla ettevõtteid **tahavad** oma küla arendamiseks koostööd teha. Kui küla võõrastemaja ähvardas sulgemine, võttis selle üle rühm kohalikke ärimehi. Me oleme otsustanud oma küla eest hoolt kanda ning asjad enda kätte võtta, mitte istuda käed risti rinnal ja kaevelda, kui on juba hilja. On ütle mata tore, et külas on nii palju pühendunud elanikke, kes teevad ühise eesmärgi nimel koostööd!

CP: Hetkel pööratakse ELi eri poliitikavaldkondades suurt tähelepanu säästvale majandusarengule ja töökohtade loomisele. Kuidas on neid teemasid kajastatud Dalälveni kohaliku tegevusrühma arengustrateegias?

JN: See on endastmõistetavalt üks Nedre Dalälveni, veelgi enam aga kaasrahastajate olulisemaid eesmärke. Me oleme püstitanud töökohtade loomisega seotud arvulised eesmärgid ja need eesmärgid on saavutatud. Kohalikul tegevusrühmal on selge, milliseid projekte töötab saata edu ja milliseid

mitte. Seejärel on oluline, et projektid saaksid kohaliku tegevusrühma büroost (!) piisavalt toetust. Me teeme koostööd kohaliku tugiüksusega, kes teeb head koostööd projektijuhi ga. Me anname oma parima, et projektide juhtimine nõuaks võimalikult vähe vaeva, et võimalikult palju aega ja energiat jääks nende tegelikuks rakendamiseks. Ma julgen väita, et tugiüksuse jõupingutused on meie projektide edule kaasa aidanud!

CP: Millised on peamised probleemid, millega teie piirkonna noored tööd otsides kokku puutuvad? Kas Leader+ laadsed toimumispõhimõtted sobivad teie arvates alaliste töökohtade loomiseks hästi? Kui uuenduslikult Te olete pidanud asjadele lähenema?

JN: Meie piirkonnas määratletakse noortena 15–25aastaseid inimesi. Meil ei ole olulisi linnu ja seepärast on piirkonda jääjatel väga vähe võimalusi kõrghariduse omandamiseks. Noored, kes otsustavad jääda, on kõrghariduseta ja saavad seepärast tööd madalapalgalistel töökohtadel või tööstuses. See ei pruugi olla tingimata negatiivne – paljud noored soovivad õpingute jätkamise asemel töötada. Kahjuks on külas vähe töökohti ja see sunnib noori suurematesse linnadesse kolima või õppima.

Noorte väljaränne tekitab meis kahesuguseid tundeid. Ühelt poolt tahame, et noored omandaksid kogemusi, õpiksid ja reisiksid ning tuleksid siis tagasi ja kasvataksid lapsi samas kohas, kus nad ise üles kasvasid. Meie ülesanne on muuta koduküla lastele ja noortele võimalikult meeldivaks, selliseks kohaks, kuhu nad tahavad tagasi tulla.

On ka selliseid noori, kes tahavadki lihtsalt külla jääda, kas siis sellepärast, et nad leidsid töökoha, löid oma ettevõtte või õpivad kirikursusel. Sellega seoses on vaja muuta kogu ühiskonna suhtumist. Sageli peetakse läbikukkumiseks, kui inimene ei ole enne paikselt jäämist Austraalias ringi reisinud, USAs õppinud või välismaal töötanud. Mis on selles negatiivset, kui sa tead, mida tahad, ja selle poole püüdlad?

Me oleme Nedre Dalälvenis tõestanud, et Leader-meetod toimib. Kohalik tegevusrühm kaasrahastab ja juhib projekte, maksab makse ning tema saavutatud tulemused on kõigile näha. Mina isiklikult arvan, et see meetod on väga sobiv, tagamaks pikas perspektiivis positiivne areng, mida paljudel ei ole õnnestunud saavutada. Ma usun, et edu võtmeks on partnerlused ja alt-üles-lähenemine.

(1) Kohaliku tegevusrühma büroo on kohaliku tegevusrühma tugiüksus, mis töötab kohaliku tegevusrühma juhatuse heaks. Rootsis nimetatakse seda nii kohaliku tegevusrühma kui ka riikliku koostöövõrgu üksuse tasandil *kansli*'ks.

CP: Millist nõu Te annaksite teistele kohalikele tegevusrühmadele, kes tegelevad noorte tööhõivega? Kas Teil on kavas selles küsimuses ühendust võtta teiste väljaspool teie piirkonda tegutsevate kohalike tegevusrühmadega?

JN: Töökohtade loomine ei ole olnud meie peamine eesmärk. Me töötame selle nimel, et luua noortele hea keskkond, milles nad saavad ise projekte algatada ja ellu viia. Selleks et projekti loetaks noorteprojektiks, me nõuame, et noored seda ise juhiksid. Me usume, et nii saab noortele õpetada iseseisvust ja võimaldada neil edaspidi omaenda ettevõtteid luua. Me mõistame ka, kui oluline on, et noorte tegevusi juhendaks inimene, kellele noorte toetamise eest makstakse ja kes neid projektitöös julgustab. Samavõrd oluline on, et noorte tegevust toetaks tugev pühendunud täiskasvanute ühendus, kes tagaks, et kogemused leiavad kasutamist ning antakse edasi järgmisele põlvkonnale, kui noored täiskasvanuks saavad ja edasi liiguvad.

Me teeme Rootsi riikliku koostöövõrgu üksuse noortevõrgustiku U-LAND kaudu koostööd veel nelja piirkonnaga, et arendada noortetööd. Me oleme samavõrra huvitatud sellealastest koostööst teiste Euroopa kohalike tegevusrühmadega.

CP: Mis Te arvate, mille poolest muutub maaelu areng järgmisel programmiperioodil isiklikult Teie jaoks? Millistes uutes ettevõtmistes Te tahaksite osaleda ja miks?

JN: Rootsis toimuvad Leaderis suured muudatused. Varem hõlmas Leader ainult väikest osa Rootsist, kuid nüüd hakatakse seda järk-järgult rakendama kõigis maapiirkondades! See on meie jaoks, kes me juba oleme Leader-meetodis veendunud, kahtlemata väga põnev ja positiivne. Ma usun, et Leader muutub vähem eksperimentaalseks ja saab paljude inimeste jaoks enesestmõistetavaks. Koostöö naaberpiirkondadega muutub olulisemaks. Samuti tekib rohkem võimalusi leida meie piirkonnaga sarnastest piirkondadest koostööpartnereid, sest osalejaid on rohkem. Ma usun ja loodan, et Rootsi Leaderi noortevõrgustik kasvab nii suuruselt kui ka tähtsusest. Ma loodan oma tegevust jätkata ning aidata kaasa uute võimaluste ja koostööprojektide loomisele Rootsis ja välismaal. Ma koguni loodan, et saan aidata uutes piirkondades noortetööd käivitada.

Mul on Nedre Dalälveni noortetöö tulemuste suhtes suured ootused. Me teame nüüd, mida on edu saavutamiseks vaja. Ma ootan uut noortega töötamise ja uute ideede perioodi huviga.

CP: EU-27 annab maaelu arenguga tegelejatele suurepärase võimaluse võrgustike ja koostöö kaudu toimuvaks kogemuste- ja kultuurivahetuseks. Kuidas on seda teie meelest kõige parem teha ja kuidas saab kõige paremini kaasata naisi ja noori, eriti uutes liikmesriikides?

JN: Ma arvan, et paljud kohalikud tegevusrühmad avastasid käesoleval perioodil, et teiste riikidega koostööprojektide elluviimine on keeruline. On äärmiselt oluline, et reeglid oleksid selged ja varakult paika pandud, et kohalikel tegevusrühmadel oleks võimalik neid tundma õppida. Partneri otsimine, taotluste kirjutamine, projekti kavandamine ja elluviimine võtab rohkem aega, kui võiks arvata, eriti kui on tegemist keele- ja kultuuribarjääridega. Ma leian, et on väga oluline keskenduda ühele teemale ja luua kontaktid teiste kohalike tegevusrühmadega nii varakult kui võimalik. Nii on lihtsam projekti tõhusalt käivitada! Meie oleme teinud teatrilaagritega seotud noorteprojekti raames koostööd Soome partneritega.

Noorte koostöö puhul on minu meelest oluline olla võimalikult konkreetne. Kui teie piirkond on kuulus purjelauasõidu poolest, siis on arvatavasti võimalik leida rühm asjast huvitatud noori mõnest teisest Euroopa piirkonnast, mis on samuti tuntud purjelauasõidu poolest. Siis te saate oma olukorda võrrelda, ühiseid äriideid otsida, tulemusi arutada ja koos lõbutseda. Paljude noorte jaoks on võit juba teistsuguse taustaga ja teistsugusest keskkonnast pärit noortega tehtav koostöö ise. Uute liikmesriikidega koostöö tegemine võib olla veelgi rikastavam, sest neist riikidest teatakse sageli vähe. Ma loodan, et Nedre Dalälvenil avaneb järgmisel programmiperioodil võimalus sellises koostööprojektis osaleda!

Fotod: Rootsi riikliku koostöövõrgu üksus

Professionaalne noortejärelevalve

Leader+ toetab professionaalset noortejärelevalveteenust, mis aitab piirkonna noortel võtta enda peale vastutuse oma tegude eest ja kaasab kohaliku kogukonna.

Sissejuhatus

Poliitilistes kõnedes öeldakse sageli, et noored on meie tulevik. Kuid ainus võimalus noortega piirkonna tasandil suhteid luua on suhtuda nende muredesse tõsiselt! See suurendab nende huvi piirkonna asjade vastu ja aitab ära hoida nende lahkumist. Professionaalse noortejärelevalve juurutamine Austrias Lõuna-Burgenlandi Leader+ piirkonnas on selle hea näide.

Projektile eelnes aastatepikkune töö noortejärelevalve juurutamiseks Jennersdorfi maakonnas. Algne idee kaasata projekti Jennersdorfi sotsiaaltöötajad esitati Leader-rühmale ja piirkonna rahastamisasutustele 2001. aastal. Aasta hiljem viidi läbi noori käsitlev uuring, mida toetas ka Burgenlandi liidumaa noorteosakond. Aastal 2003 korraldati noorte mõttetalgud. Need hõlmasid mitmesuguseid õpikodasid ja arutelusid, kus osalesid noorukid, lapsevanemad ja omavalitsuste esindajad ning arutati maakonna noorte olukorda. Nende algatuste eestvedaja oli Willi Brunner, Jennersdorfi praostkonna abipraost. Noorte mõttetalguid rahastas juba Leader+. Mainitud uuringute ja arutelude tulemused näitasid, et noored soovisid oma ruume ja eneseväljendusvõimalust, mida nende sotsiaalses keskkonnas (pere, kool, töökoht, klubid jne) seni polnud.

Noorte soove tuleb mõista

2002. aastal läbi viidud Jennersdorfi noori käsitleva uuringu tulemused näitasid, et kõige enam vajati tasuta sissepääsuga peoruume, kus puudub surve raha kulutamiseks (61%), spetsiaalselt noortele mõeldud kohtumispaiku ja busse (55%) kontsertide, diskode ja muude vabaajajärgituste jaoks ning spetsiaalseid noortetube (49%).

Tulevaste noortele suunatud meetmete kavandamisel kasutati ka muud teavet, eriti seoses vabaajategevustega, mille abil noored püüavad tasakaalustada kodus, koolis või tööl kogitud pingeid ja probleeme. Kui noortel puuduvad pingete maandamise vahendid, võib see põhjustada agressiivset käitumist, psüühikahäireid või isegi uimastite kuritarvitamist. Piirkonna eest vastutavad isikud jõudsid seepärast järeldusele, et ennetavad meetmed vaba aja ja järelevalve küsimustes tuleb kohandada noorte vajadustega.

Noortekeskus ja noortetoad

Piirkondliku noortejärelevalve eelduse ja alusena loodi maakonna pealinna Jennersdorfi noortekeskus. See noortekeskus teostab kaajärelevalvet valdade noortetubade üle, mis olid juba osaliselt olemas.

Rajatiste loomises ja nende järelevalves osalesid kõik maakonna organisatsioonid, kes tegelevad noortega, näiteks maavalitsuse noorte heaolu büroo, kohalikud omavalitsused, klubid (vabatahtlik tuletõrjeüksus, spordiklubid, muusikaühingud jne), ususeltsid ja politsei.

Kesk- ja abistruktuuride loomisel võeti arvesse noorte vähest liikuvust ning maakonna konkreetseid geograafilisi, sotsiaalseid ja kultuuritingimusi.

Uuringu tulemuste põhjal seati projekti põhieesmärgiks ja juhtprintsipiibiks varustada noored kohaga, kus nad saaksid kohtuda ega peaks raha kulutama. Need kohtumispaigad ei olnud sisustatud mitte lihtsalt noorte jaoks, vaid peamiselt noorte endi poolt ja nende soovi kohaselt.

Noortekeskus ja noortetoad on nii organisatsiooniliselt kui ka juhtimise poolest iseseisvad. See rohujuuresandil demokraatlik lähenemisviis isejuhtimisele õpetab noori vastutust enda peale võtma ning arendab kompromissivalmidust ja meeskonnatöö oskust. Kui tekib konflikte või probleeme, siis on käepärast professionaalne noorteuhi (järelevalvaja).

Noorteuhiide tegevus ...

Leaderi toetusel palgati piirkonnas kaks professionaalset noorteuhi (üks mees ja üks naine). Nad toetasid kohalike omavalitsusi ja noori juba noortekeskuste loomise ajal. Nende põhitöö on siiski olla kontaktisikuna noortetubades mitu korda nädalas kindlaksmääratud ajal ja korraldada koos noortega vabaajaüritusi. Noortetöö ekspertidena on need kaks noorteuhi loomulikult valmis olema noortega seotud küsimustes abiks ka piirkonna kohalike omavalitsuste esindajatele.

Noorteuhiide tööülesanded on kokkuvõtlikult järgmised:

- ▶ olla noorte ja kohalike omavalitsuste kontaktisik projektide koostamisel ning konfliktide ja probleemide lahendamisel;
- ▶ panna tähele noorte soove ja individuaalseid huve ning tegutseda vastavalt;
- ▶ toetada ja juhendada noori noortetubade juhtimisel;
- ▶ võtta noortetubade juhtimine üle, kui vallas puudub noortetuba juhtimiseks sobiv täisealine isik;
- ▶ motiveerida ja luua sidemeid noortega;
- ▶ töötada välja vabaajategevuste ja üritustega seotud teenuseid;
- ▶ korraldada noortele sobivaid üritusi;
- ▶ luua kõigi maakonnas noortega tegelevate isikute ja asutuste koostöövõrk;
- ▶ soolisi iseärasusi arvestav töö poiste ja tüdrukutega;
- ▶ korraldada vabaõhuüritusi ja osaleda pedagoogilistes projektides;
- ▶ soodustada heaolutunnet ja ennetada mõnuainete kuritarvitamist;
- ▶ saata psühhosotsiaalsete või psühhiaatriliste probleemidega noorukid ekspertide juurde ravile ja jälgimisele;
- ▶ ennetustöö vägivallale kalduvate noortega, et vältida nende sattumist kuritegelikule teele.

... ja noortekeskuste tegevus

Noorte endi poolt või noorteuhi abiga korraldatud tegevused ulatuvad vabaajaüritustest (spaaüritused, kokandus, sport jne) kuni teabeüritusteni, mille raames käsitletakse selliseid teemasid, nagu õiglane kaubandus ning laste ja noorte kaitse. Lisaks sellele organiseerivad kõigi seitsme kohaliku omavalitsuse noortekeskused ühisüritusi: suvelaagreid, jalgpallimatše, lumelauasõidu- ja suusanädalavahetusi.

Noortejärelevalve Jennersdorfs

Liikmesriik: Austria

Piirkond: Burgenland, Lõuna-Burgenland

Kohaliku tegevusrühma nimi: Südburgenland plus

Rahvaarv: 103 736

Pindala: 1456 km²

Projekti kogumaksumus: 283 182 eurot

EL: 141 591 eurot

Muud avaliku sektori vahendid: 2825 eurot

Erakapital: 138 766 eurot

Abikõlblikkuse periood: mai 2004–detsember 2006

Kontaktisik: Thomas Novoszel

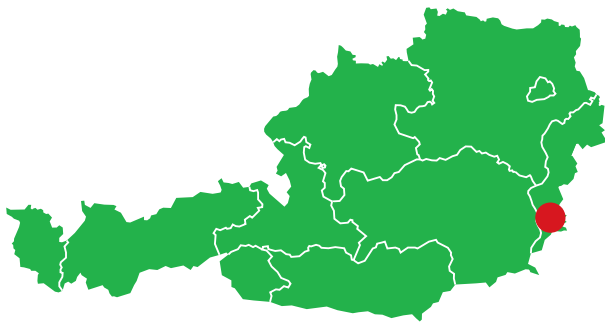
Aadress: Europastraße 1, A-7540 Güssing

Telefon: (43-3322) 901 08 80 20

Faks: (43-3322) 901 08 80 24

E-post: office.sued@leaderplus.at

Veebileht: www.leaderplus.at

Fotod: Austria riikliku koostöövõrgu üksus

Isejuhitavate noortekeskuste ja professionaalse noortetöö olulised eesmärgid olid näiteks:

- ▶ soodustada noorte meeskonnavaimu ja solidaarsustunnet;
- ▶ tugevdada noorte kokkukuuluvustunnet oma vallaga;
- ▶ toetada noorte endi algatusi;
- ▶ arendada teadlikkust demokraatiast;
- ▶ käivitada noorte vabatahtlik tegevus kogukonnas;
- ▶ õpetada vastutuse enda peale võtmist ja iseseisvat tegetsemist;
- ▶ arendada võimet kujundada oma elavikku oma ideede ja huvide kohaselt (!).

Leader+ toetus: uuendused ja säästev areng

Leader+ toetusest kaeti mõlema noorteuhi palk (personalikulud), noorte õpikodade (noortetalgud) korraldamine piirkonna valdades, täiendavad haridusmeetmed ja suhtekorralduskulud ning väiksemad infotehnoloogiainvesteeringud.

Professionaalse (mobiilse) noortejärelevalve juurutamine, sealhulgas detsentraliseeritud noortekeskuste loomine valdades on olnud terve Burgenlandi liidumaa katseprojekt. Leader+ toetusel on loodud midagi uut, mida ei ole Burgenlandis sel kujul kunagi olemas olnud. Noortele suunatud terviklikud abi- ja tugiteenused on eriline uuendus, mille ulatus on maapiirkondades samuti ebaharilik. Noortetubade korraldus, s.o juhtimine noorte endi poolt, on samuti uuenduslik. Projekti jätkusuutlikkust näitab asjaolu, et noortekeskuste ja professionaalsete noorteuhtide tegevus on jätkunud ka pärast Leaderi toetuse lõppu.

(1) „Elavik“ on filosoofias ja mõnes sotsiaalteaduses kasutatav mõiste, mis tähistab elatud maailma enne selle lahtimõtestamist.

Maaelu arengu väljavaated Bulgaarias ja Rumeenias

Roland Hamel, mestiprojekti välisnõustaja, maaelu arengu ja kalanduse mestiprojekt, põllumajandusministeeriumi metsanduse ja maaelu arengu büroo, Bukarest, Rumeenia

Sissejuhatus

Bulgaaria ja Rumeenia, nagu varem teised Euroopa Liidu liikmesriigid, valmistuvad läbirääkimisteks Euroopa Komisjoniga, et käivitada niipea kui võimalik oma prentensionikad maaelu arengu programmid ajavahemikuks 2007–2013.

Vastavalt nõukogu määrustele ⁽¹⁾ põhinevad need läbirääkimised riiklike strateegiakavade ja maaelu arengu programmide (milles on sätestatud selgelt kindlaksmääratud ja Euroopa poliitilistest eesmärkidest tuletatud toimumispõhimõtete rakendamise tingimused) analüüsil. Maaelu arengu programmid asendavad Sapardit, mis aitas ühinemise eel normaliseerida põllumajanduse ning põllumajandusliku

toidutööstuse struktuure ning koolitada töötajaid võtma vastutust ühenduse programmide juhtimise, järelevalve ja makseteenuste eest.

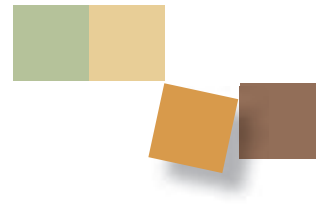
Kahe kõnealuse riigi koostatud strateegiad on tihedalt seotud nende maapiirkondades esinevate probleemidega. Strateegiad võimaldavad viia ellu maaelu arengu poliitikat, mis soodustab nende üleminekumajanduste lähenemiseks vajalikke sotsiaalmajanduslikke muutusi.

Üks kõnealuste majanduste peamine tunnusjoon on maapiirkondade sotsiaalmajanduslik osatähtsus, mis on palju suurem kui 25 riigist koosnenud Euroopa Liidus ja isegi suurem kui 2004. aastal ühinenud kümnes uues liikmesriigis, nagu on näidatud järgmises tabelis.

Maapiirkonnad ⁽²⁾	Bulgaaria	Rumeenia	10 uut liikmesriiki	EU-25
% territooriumist	76,5%	61,6%	50,8%	56,2%
% rahvastikust	58,4%	47,1%	34,5%	18,6%
% tööhõivest	56,9%	58%	31,1%	16%
% primaarsektori SKTst	12,1%	12,5%	4,1%	2,1%
% SKTst	48,4%	36,5%	26%	13,1%

(1) Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta.

(2) OECD kriteerium: piirkond, mille rahvastikutihedus on alla 150 elaniku km² kohta.

Bulgaaria ja Rumeenia maapiirkonnad ei ole üksnes koht, kus elab ja töötab suur osa rahvastikust, vaid ka koht, kus toodetakse suur osa riigi rikkusest. Erinevus Bulgaaria ja Rumeenia majanduse ning EU-25 majanduse vahel on silmatorkav, eriti seoses maapiirkondade tööhõivega, mis moodustab Bulgaarias ja Rumeenias peaaegu 57% kõigist töökohtadest, ülejäänud Euroopas 16%. Kui rääkida maapiirkondade panusest SKTsse, siis Bulgaarias toodetakse 48,4% lisandväärtusest maapiirkondades, EU-25s 13,1%. Erinevus on märgatav ka võrreldes nende riikidega, kes ühinesid Euroopa Liiduga 2004. aastal ja kus primaarsektori ümberkorraldamine on üldiselt hästi edenenud: keskmiselt moodustab primaarsektor neis kümnes riigis vaid 4,1% SKTst, kahes uusimas liikmesriigis aga 12%.

Nende kahe riigi majanduse primaarsektori ümberkorraldamine on ajavahemikul 2007–2013 maaelu arengu poliitika põhiülesanne. Seepärast on nende riikide maapiirkondade ümberkorraldamise peamine vahend ühise põllumajanduspoliitika teine samm. Nii Bulgaarias kui ka Rumeenias on ühise põllumajanduspoliitika esmane abivahend selle teine samm, see on olulisem esimesest sambast, mis keskendub põllumajandustoodete hindade konkurentsivõimele. Kuna neile riikidele on Euroopast heldelt toetust antud (Bulgaariale peaaegu kolm miljardit eurot ja Rumeeniale veidi üle kaheksa miljardi euro, mis on suuruselt neljas EAFRD-i toetus EL-27s, eelnedes Prantsusmaa 6,2 miljardile eurole), on nende maaelu arengu programmidel märkimisväärne makromajanduslik mõju.

Põllumajandus ja põllumajanduslik toidutööstus on ümberkorraldusteks valmis ...

Peaaegu 35% kõigist Euroopa Liidu põllumajandusettevõtetest asub Bulgaarias ja Rumeenias. Nende riikide põllumajandussektor on dualistlik, väheste suurte põllumajandusettevõtete käes on suurem osa kasulikust põllumajandusmaast ja nende kõrval on palju väga väikesi põllumajandusettevõtteid (maad alla viie hektari), kelle käes on suhteliselt väike osa kasulikust põllumajandusmaast. Rumeenias on 45% kasulikust põllumajandusmaast väheste suurte põllumajandusettevõtete (5%) käes, samal ajal kui ülejäänud 55% kuulub 4,5 miljonile väikesele põllumajandusettevõttele, mis moodustavad põllumajandusettevõtete enamuse (95%). Bulgaarias on olukord veelgi äärmuslikum, sest 0,8% põllumajandusettevõtetest kasutab 70% kasulikust põllumajandusmaast, jättes ülejäänud 99,2%-le (675 000 põllumajandusettevõtet) vaid 30%. Need väikesed elatustalud tekkisid pärast eelmise riigikorra kokkuvarisemist toimunud erastamise käigus, millega kaasnes põllumajandusmaa laialdane ümberjaotamine, ning selles peitubki killustatud põllumajandusmaaga ja minimaalselt meh-

haniseeritud primaarsektori konkurentsivõimetuse põhjus.

Bulgaaria ja Rumeenia tahavad suunata oma strateegia sellele, et soodustada majanduslikult elujõuliste keskmise suurusega põllumajandusettevõtete (mis oleksid sarnased enamikus Euroopa riikides ülekaalus olevate põllumajandusettevõtetega) võrgustiku loomist elatustalude ümberkorraldamise kaudu.

... kuid seal on vananev ja võrdlemisi vähese haridusega elanikkond ...

Rumeenias moodustavad suure osa maapiirkondade tööealisest elanikkonnast talupidajad, neid on maapiirkondade elanike seas peaaegu 69%. Praktiliselt kogu põllumajandusega tegelev elanikkond (peaaegu 93% Bulgaarias ja 98% Rumeenias) elab praegu toimetulekupiiril. See olukord varjab suurt tööpuudust, mida teiste Euroopa Liidu riikide omaga võrreldav töötuse määr (Rumeenias 8%, Bulgaarias 12%) ei näita. Maapiirkondade elanikkond vananeb (peaaegu 65% Rumeenia ja Bulgaaria talupidajatest on üle 55aastased) ning on vähese haridusega (kõrgharidus on 4,4%-l Bulgaaria talupidajatest ja vaid 1,8%-l Rumeenia maapiirkondade elanikest). Peretalude võrgustiku loomist silmas pidades soovitatakse vanematel talupidajatel pensionile jääda, et soodustada killustatud maaomandite ühendamist ja noorte talupidajate ametisseasumist, edendades samal ajal ka koolituste korraldamist ja nõustamist.

... ning konkurentsivõimetu põllumajanduslik toidutööstus pidurdab primaarsektori ümberkorraldamist

Kuigi põllumajandusliku toidutööstuse toodang moodustab nii Bulgaarias kui ka Rumeenias peaaegu 14% kogu tööstustoodangust, ei ole see sektor struktuuriliselt konkurentsivõimeline. Põllumajandusliku toidutööstuse ettevõtete kontsentratsioon on mõlemas riigis väga väike: Rumeenias moodustavad sellest sektorist 60% väikesed põllumajandusettevõtted, milles on alla 10 töötaja; Bulgaaria olukord on sarnane, sest 2003. aasta loenduse kohaselt oli sektoris kokku 6500 ettevõtet, millest 20% olid väikeettevõtted ja 73% mikroettevõtted. Töötlemisüksused on põllumajandussaadustele loomulikuks turustusvõimaluseks ja annavad neile lisandväärtust, kuid elatustalud ei soodusta kvaliteetsete saaduste korrapärase tarnimist. Seepärast tuleb ühelt poolt lõpule viia töötlemisüksuste normaliseerimine ja teiselt poolt täiustada tarneahelaid, et soodustada töötlemisüksuste vertikaalset integratsiooni põllumajandussaaduste kasvatajate/tootjatega.

Mitmekesised maapiirkonnad, mida on õnnistatud turismi arendamiseks sobivate loodusrikkustega

Nii Bulgaarias kui ka Rumeenias on looduskauneid piirkondi, mida on põllumajanduse kollektiviseerimise eest kaitsnud nende suhteliselt raskesti ligipääsetav asukoht. Looduskaunite piirkondade seas on mägised alad, mis moodustavad nende territooriumist üle 30%, ning teatavad veerikkad piirkonnad kahe riigi vahel voolava Alam-Doonau ääres. Need piirkonnad, millest mõned (17 Bulgaarias ja 4 Rumeenias) on pärinud Unesco tunnustuse, on valdavalt metsaga kaetud. Kõnealuste maapiirkondade teine tunnusjoon on nende tõeliselt märkimisväärne bioloogiline mitmekesisus. Näiteks Rumeenias elab peaaegu 40% Euroopa hundi- ja ilvesepopulatsioonist ning üle 60% Euroopa pruunkarudest.

See keskkond on järelikult soodne loodusturismi arendamiseks, mille kasuks räägib ka kvaliteetne ajaloo- ja kultuuripärand, s.o peamiselt kultuuripärand. Seepärast on siin strateegia suunatud nende paikade keskkonnakvaliteedi säilitamisele (peamiselt Natura 2000 abil) ja keskkonnahoidlike põllumajandustavade arendamisele. Turismisektor peab muutuma professionaalsemaks, teenuseid tuleb mitmekesistada, tähelepanuväärseid kohti tuleb paremini edendada ja piirkondlikku turustuspoliitikat tõhustada.

Maapiirkondadel puudub endiselt külgetõmme

Maapiirkondades, kus infrastruktuur on sageli puudulik, on maanteed vedudeks hädavajalikud. Rumeenias koosneb maanteed võrk 80% ulatuses II klassi maanteedest ja/või kohalikest maanteedest, millest on moderniseeritud vaid 10%. Kuigi Bulgaaria olukord tundub olevat veidi parem, on ka sealne maanteed võrk kehvasti hooldatud. Mõlema riigi põhiprobleem on sobivate kanalisatsioonisüsteemide puudumine (need on olemas 30%-l Bulgaaria küladest ja vaid 10%-l Rumeenia küladest), see avaldab keskkonnale tugevat negatiivset mõju.

Tervishoiu- ja haridusinfrastruktuuri probleemid on samasugused. Koolimajad tuleb tegemata hooldustööde tõttu kasutuselt kõrvaldada ja õppevahendid vajavad ajakohastamist. Parimad õpetajad kipuvad seetõttu lahkuma, see suurendab veelgi vahet linnapiirkondadega. Tervishoiusektoris napib töötajaid (Rumeenia maapiirkondades on üks arst 1600 elaniku kohta (vrd üks arst 292 elaniku kohta linnades)), mis asetab suhteliselt vana ja väheliikuvat elanikkonda raskesse seisu.

Maapiirkondade arengu olulisimaks eelduseks on seega nende infrastruktuuride parandamine.

Majandustegevus

Tavapärasemad majandustegevused on keskendunud kohaliku kaupluse ja mitmesuguste primaarsektori tegevuste ümber. Maapiirkondades on vähe ettevõtteid: Rumeenias 9 VKEd 1000 elaniku kohta (vrd 20 VKEd 1000 elaniku kohta linnades ja 52 VKEd 1000 elaniku kohta EU-15s). Bulgaarias kujunenud olukord põhjustab pikaajalist töötust maapiirkondades, kus see mõjutab 11% elanikkonnast (vrd 3% linnapiirkondades). Tekkinud olukorra põhjus on kehvad infrastruktuurid, maksujõulise kohaliku turu puudumine ja elanike madal haridustase. Maapiirkondades on olulisimad küsimused haridustaseme tõstmine ja mittepõllumajanduslike majandustegevuste soodustamine.

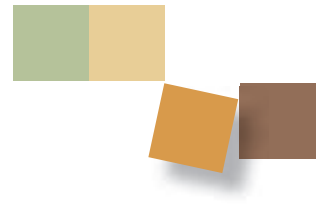
Kolme prioriteediga strateegia

Bulgaaria ja Rumeenia koostatud strateegiasuunised, mis on omavahel sarnased, kuid erinevad teistes Euroopa riikides vastuvõetud suunistest:

- ▶ võtta prioriteediks põllumajandus- ja metsandussektori ümberkorraldamine ja tootmisvahendite moderniseerimine, mis on maaelu arengu määruse (vt 1. märkust) esimene telg. Seepärast eraldatakse sellele teljele Bulgaarias 41,7% ja Rumeenias ja 45% EAFRDi toetusest;
- ▶ vähendada EÜ määrustes nõutava miinimumini maaelu arengu määruse teise telje alla kuuluvat toetust, mis on ette nähtud looduskeskkonna kaitseks ja kasutamiseks. See telg saab Bulgaarias 27,1% ja Rumeenias 25% EAFRDi toetusest;
- ▶ pöörata suurt tähelepanu maapiirkondade avamisele infrastruktuuride arendamise ja majandustegevuse mitmekesistamise kaudu, et suurendada nende külgetõmme kooskõlas maaelu arengu määruse kolmanda teljega. Bulgaarias saab see telg 31,2% ja Rumeenias 30% EAFRDi toetusest.

Leader-programm peaks kiirendama maapiirkondade ümberkorraldamist

Nii Bulgaaria kui ka Rumeenia on alustanud innukalt Leader-teljega seotud ettevalmistusi. Peaaegu 2,5% EAFRDi toetusest on määratud kohalike tegevusrühmade poolt elluviidavate kohaliku arengu strateegiatega rahastamiseks, esimesed sellised strateegiad valitakse välja enne 2010. aastat, mis on maaelu arengu määruses kavandatud tähtaeg.

Bulgaaria on ettevalmistustega Rumeeniast sammu võrra ees. ÜRO poolt ajavahemikus 2003–2006 rahastatud projekt võimaldas luua kohalikke tegevusrühmi, kelle abil loodi avaliku ja erasektori partnerlus. Üheteistkümnnes piirkonnas koostati kohaliku arengu strateegiad ja projektid. Selle käigus saadud kogemused on võimaldanud Bulgaarial välja töötada pretensioonikas Leader-strateegia, mis avab kõik tema maaelu arengu programmi aspektid kogu territooriumil.

Rumeenia on samuti märkimisväärse hooga ettevalmistusi alustanud. Põllumajandusminister on eelnevalt välja valinud 120 piirkonda, millel on teatavaid kogemusi kohalike projektide elluviimisel, et soodustada kohalike arengustrateegiade koostamiseks loodavate partnerluste arengut. Need üksused jäävad pärast 2007. aastat alles, et niipea kui võimalik valida esimesed kohalikud tegevusrühmad. Lisaks sellele on igas detsentraliseeritud üksuses (NUTS 3. tasandil) ⁽³⁾ ettevalmistusjärgsete meetmete eest vastutav ametnik, kelle olemasolu parandab teabevahetust riigi ja kohaliku tasandi vahel. Rumeenia piirkonnad saavad oma kohalikke strateegiaid koostada kõigi 3. telje meetmete ja kolme 1. telje meetme põhjal, pöörates erilist tähelepanu koolitustele, nõustamisele ja toodete töötlemisele.

Ajavahemikul 2007–2009 on Bulgaaria ja Rumeenia prioriteet partnerluste loomine ja arengustrateegia täiustamine Leader-teljele kuuluvate tegevuste rahastamise kaudu, mida lubab ühinemislepingus tehtud erand.

Leader on nende kahe riigi jaoks, kelle maapiirkonnad vajavad ümberkorraldamist, hindamatu vahend. Leaderi uuenduslikud rakendusmeetodid kiirendavad maapiirkondade sotsiaalset ja majanduslikku ümberkorraldamist, sest kui Leader-algatus on suunatud konkreetsete probleemide lahendamisele, siis see:

- ▶ edendab rühmajuhtide ja tehniliste teostajate värbamise kaudu kohaliku oskusteabe arengut, parandab teabelevi ja nõustamist – need mõlemad on väga olulised, kui on tegemist maapiirkondade elanikega, kellel on vähe haridust;
- ▶ soodustab valdkondadevahelise algatusena töökohtade tugevdamist ja ümberkorraldamist põllumajanduses, luues sidemeid piirkonna mainet parandavate tegevustega;
- ▶ hõlbustab siseriikliku poliitika kavandamist, ühendades osalejad võrgustikku ja luues sellega maaelu võrgustiku raames platvorme teabe vahetamiseks riigi tasandiga.

(3) NUTS klassifikatsioon on hierarhiline, jagades iga liikmesriigi kolmeks tasandiks: NUTS 1, 2 ja 3. Teine ja kolmas tasand on vastavalt esimese ja teise tasandi alajaotused.

Leader+ vaatluskeskus organiseerib ja loob Leader+ võrgustikke Euroopa tasandil

Sissejuhatus

Leader+ vaatluskeskus on Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi struktuuriüksus, mis vastutab Leader+ koostöövõrgustiku organiseerimise eest ühenduse tasandil.

Leader+ vaatluskeskus, mida tuntakse ka maapiirkondade vaatluskeskuse nime all, on 2004. aastast alates Leader+ Contact Point'i abil täitnud mitmesuguseid ülesandeid ja läbi viinud tegevusi.

Vaatluskeskus on loonud Euroopa maapiirkondade abistamiseks mitmesuguseid vahendeid, millest mõned, näiteks käesolev väljaanne, kasutavad traditsioonilisi teabeleviise, samal ajal kui teised, näiteks Leader+ veebilehel leiduvad interaktiivsed vahendid, annavad selget tunnistust Leaderi vaimust, eriti selle uuenduslikkusest ja alt-üles-lähenemisest.

Kuigi Leader+ on Euroopa Komisjoni algatus, mis keskendus alguses EU-15-le ning hiljem EU-25-le ja EU-27-le, on vaatluskeskus mõelnud kõigile maaelu arenguga tegelejatele igal tasandil. Seda suhtumist on olnud viimastel aastatel tehtud töös selgelt märgata. Nagu see on enamiku võrgustike puhul, võib teabe kogumiseks ja levitamiseks (kas paber kandjal, elektrooniliselt või – mis pole sugugi vähemoluline – näost näkku) mõeldud võrgustiku loomine tuua suurt kasu. Leader+ vaatluskeskusele on tegelikult väga väike meeskond ja ta vajab Contact Point'i tuge, Contact Point toetub omakorda kohalike tegevusrühmade ning muude maaelu arenguga tegelevate üksuste teabele ja teadmistele maaelu arengu kohta selle arvukates vormides ja väljendustes.

Esmatähtis võrgustike loomisel on seega teave selle kohta, kes inimesed on, mida nad teevad ja kuidas nad seda teevad. Kui see teave on olemas, on vaatluskeskusele hoopis lihtsam maaelu arenguga tegelejatele maapiirkondade olukorra peamiste

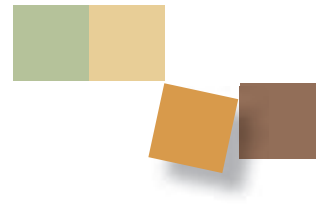
arengusuundade kohta teavet anda. Nüüd vaatame, kuidas seda ülesannet täidetakse.

Leader+ veebileht on teie jaoks loodud abivahend!

Kõigil ühenduse algatustel on oma veebileht ja neist on saanud asendamatu teabevahetusvahend: **Leader+ veebileht** ei ole erand! Kui rääkida veebilehtede sisust, on vaja mõista, kust ja kuidas see tuleb, ja kui me seda mõistame, siis näeme, et teabe ja andmete kogumine ning kättesaadavaks tegemine põhineb suurel määral alt-üles-lähenemisel. Kuigi siseriiklikud Leader+ veebilehed olid juba olemas, oli Leader+ vaatluskeskus täiesti teadlik vajadusest luua platvorm, mis oleks siseriiklikule teabele täienduseks ja tutvustaks seda Euroopa portaali kaudu.

Teadvustades vajadust teavitada võimalikult laia publikut, on väga oluline ka keeleküsimus, eriti maapiirkondade elanike puhul. Seepärast pöörati suurt tähelepanu veebilehe **põhimenüüde** tõlkimisele EU-27 kõikidesse ametlikes keeltesse. Võimalikult palju teavet esitatakse originaalkeeles ja/või inglise keeles. Kuid veebilehe abivahendite alammenüüd on kättesaadavad vaid 11 keeles.

Teavet ei esitata üksnes klassikaliselt (näiteks arhiivina), vaid seda saab vaadata ka mitme interaktiivse abivahendi abil, mis on seotud andmebaasidega ja toimivad otsingumootoripõhiselt. Need abivahendid on loodud spetsiaalselt maaelu arenguga tegelejatele, eriti aga kohalike tegevusrühmade vajadusi silmas pidades. Seda mitte üksnes seepärast, et suur osa teavet on saadud neilt, vaid ka seepärast, et selliselt kokku kogutud teave võib tuua just neile kõige enam kasu. Veebileht on kolme aasta jooksul arenenud ning selle funktsionaalsus ja sisu paranevad pidevalt. Järgnevalt uurime, mida võib leida sellelt veebilehelt, kus on olemas kõik Euroopa ja teiste piirkondade maaelu arenguga tegelejatele vajalikud abivahendid – see on vaatluskeskuse tööoluline tulemus.

Kes on kes Leaderis

Mis ülesandeid keegi täidab ja kuidas temaga ühendust võtta – see on üks kõige olulisemaid asju, mida töötajatel on Leader+ raames vaja teada. Selleks et kõigi rakendamiseiga seotud küsimuste ja jooksvate menetlusprobleemidega saaks tegeleda sobiv isik, hõlmab andmebaas kõiki, kes töötavad Euroopa, riikide ja kohalikul tasandil. Kohalike tegevusrühmade andmebaasis on liikmesriikide kaupa loetletud 1153 kohaliku tegevusrühma. Nende hulgas on 896 EL-15 kohaliku tegevusrühma ja 257 uute liikmesriikide kohaliku tegevusrühma. Kohalike tegevusrühmade teabelehed sisaldavad teavet kohaliku tegevusrühma maaelu arengu strateegia kohta ja aitavad edendada riigiülest koostööd.

Riigiülest koostööd soodustavad ka teised abivahendid: partneriotsingu mootor ja koostööprojektide andmebaas, mis on loodud kohalike tegevusrühmade vajadusi silmas pidades. Neid abivahendeid käsitletakse allpool.

Üritused

Vaatluskeskus on korraldanud 2004. aasta oktoobrist alates kaheksa üritust. Kaks neist toimusid Brüsselis ja kuus on olnud detsentraliseeritud, st toimunud eri liikmesriikides kohalike tegevusrühmade eestvedamisel. Kõikidel Leader+ vaatluskeskuse seminaridel on käsitletud ühte konkreetset Leader+ teemat. Selleks on kaasatud võimalikult palju kohalikke tegevusrühmi, kelle peamised huvid on seotud käsitletava teemaga, et pakkuda asjakohast teavet ja sideid ning aidata tegevusrühmi nende kohalike strateegiate elluviimisel. Kohalike tegevusrühmade piirkondades toimunud seminaride kava tagas võimaluse tutvuda asjakohaste kohalike tegevusrühmade projektidega kohapeal. Need külastused pakkusid reaalseid tõendeid, et Leader+ tegutseb rohujuures tasandil, ja andsid võimaluse näidata, millise pa-

nuse Leader võib kohaliku arengusse anda. Sellised üritused on Leaderi abisaajate kohtumiskohaks. Seminaridele tuleb kasuks esinejate ja väitlusjuhtide hoolikas valik, mis tagab, et nad suudavad tänu asjaomase teemaga seotud kogemustele ja teadmistele anda vastuseid konkreetsetele küsimustele.

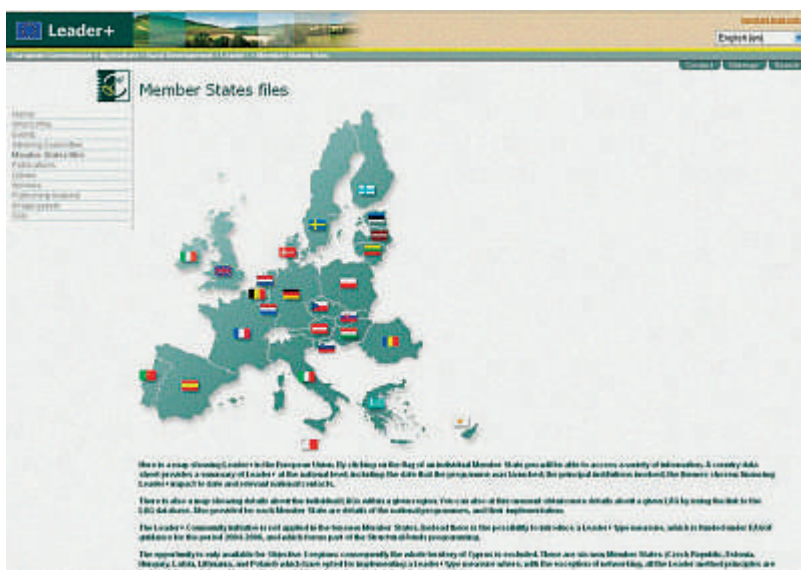
Nende ürituste edu sõltub korraldusasutuste, riiklike koostöövõrkude üksuste ning kohalike tegevusrühmade ja teiste maaelu arenguga tegelejate kaastööst. Kõiki võidakse paluda ürituse kavandamisel kaasa lüüa ja üritusest osa võtta, teha konkreetsetest juhtumiuuringutest ettekandeid, rääkida oma piirkondlikest kogemustest seoses konkreetse meetodi või otsustusprotsessiga, juhendada õpikodasid, teha kokkuvõtte käsitletud küsimustest ja lihtsalt osaleda arutelus. See tähendab, et kõik piirkondlikes algatustes osalejad, ka need, kes ei kuulu kohalikesse tegevusrühmadesse, võivad oma kogemuste ja oskusteabe jagamise kaudu anda positiivse panuse. Üritused on suurepärase allikas heade tavade ideede ammutamiseks, ja kuna need toimuvad näost näkku, siis mõjuvad need teabevahetusele väga soodsalt.

Võrgustike loomist ja koostööd on tegelikult käsitletud kõigil vaatluskeskuse seminaridel, eriti aga 2005. aasta juunis Brüsselis toimunud Euroopa koostöömessil. Viimatinimetatud ürituse eesmärk oli soodustada riigiülest koostööd ja aidata liikmesriikide ametiasutusi nende koordineerivas rollis. See eesmärk saavutati esinejate hoolika valiku, projektide ja teemade, riikide väljapanekute ning sihtotstarbelise partneriotsinguala abil. Selle ürituse kaalu suurendas ka põllumajanduse ja maaelu arengu voliniku Mariann Fischer Boeli kohalolu.

Nagu kõikide seminaride puhul, võib asjakohased dokumendid ja fotod leida veebilehe rubriigist „Uudised“. Selle rubriigiga on tihedalt seotud rubriik „**Maaelu arenguga seotud sündmused**“. See on veel üks abivahend, kust on võimalik leida üksikasjalikku teavet maaelu arenguga seotud sündmuste kohta. Selle sisu ei põhine üksnes rubriigil „Flash News“, vaid ka laiema üldsuse kaastöödel.

Liikmesriikide andmed

Liikmesriikide tasandil võib Leader-programmi riigisisest olukorrast tervikliku pildi saada riigi teabelehel. Rubriik „**Liikmesriikide andmed**“ sisaldab ka riiklike koostöövõrkude üksustelt saadud kaarti, millele on märgitud iga kohaliku tegevusrühma asukoht. Kaardil on iga liikmesriigi (EU-25) juures interaktiivne link kohalike tegevusrühmade andmebaasi, kust on võimalik saada lisateavet kohaliku tegevusrühma, tema piirkonna ja strateegia kohta. Lisaks on

vaatluskeskus liitnud EU-15 riikide kaardid Euroopa kohalike tegevusrühmade kaardiks (vt väljaandeid), kuhu on lisatud ka need uute liikmesriikide kaardid, mis on saanud kättesaadavaks. See Euroopa kaart, kus iga kohalik tegevusrühm on tähistatud ELi koodi ja valitud teema järgi, on kättesaadav paberkandjal, aga seda saab ka veebilehelt alla laadida.

Väljaanded

Ajakirja **Leader+ Magazine** avaldatakse kõigis ELi ametlikes keeltes, et anda lugejatele pidevalt ülevaadet eri riikides elluviidud või käimasolevatest Leader+ projektidest. Igas numbris on tähelepanu keskmes üks konkreetne Leaderiga seoses huvi pakkuv valdkond, kas siis üks Leaderi teema või poliitikavaldkond, ning riikidelt nõutakse kaastööd vastavalt kokkulepitud sisu struktuurile. Tänu otsingumootorile saab artikleid otsida teema, ajakirja numbri, sihtrühma või isegi võtmesõna järgi. See abivahend on seotud ka visuaalsete materjalide koguga. Leader+ Magazine, mis tugineb oma eelkäija, ajakirja Leader II Magazine edule, on mõeldud liikmesriikides väljaantavate ajakirjade täienduseks. Ajakirjal on väga lai lugejaskond, mis ei koosne üksnes Euroopa Liidu Leader-kogukonnast, vaid ka kolmandates riikides maaelu arenguga tegelevatest üksustest. Tellijaks registreerunud saavad nõuda ajakirjanumbreid oma kontaktandmetesse märgitud keeles, või lõpetada tellimise abivahendi Leader+ registreerimise haldus kaudu. Sellel lehel on ka link artiklite otsingumootori juurde, mille abil saab otsida konkreetseid artikleid mitme kriteeriumi, s.o riigi, teema, ajakirja numbri, sihtrühma, võtmesõna ja ka vaba teksti järgi. Artiklid on olemas ka trükitud kujul ja neid saab PDF-formaadis eraldi alla laadida. Artiklid on inglise keeles. Otsingul saab kasutada 11 keelt.

Leader+ parimad tavad koosneb Leader+ vaatluskeskuse poolt riiklike koostöövõrkude üksuste ja korraldusametuste abil kogu EU-15st kogutud näidetest. Kõik näited valiti Euroopa Leader+ parimate tavade andmebaasi põhjal, mis on veebilehel samuti olemas. Parimad tavad saavad kättesaadavaks 22 Euroopa Liidu ametlikus keeles.

Flash News loodi selleks, et edastada korrapäraselt olulisi Leader+ uudiseid, näiteks ürituste ja huvitavate väljaannete kohta. Flash News, nagu ka Leader+ Magazine, täiendab seda, mida on liikmesriikide tasandil juba tehtud, tutvustades Leader+ Euroopa vaatenurgast, ning seda saab vaadata viies keeles pakutava otselinki kaudu. On võimalus teha ka koostööd, ja lugejaid

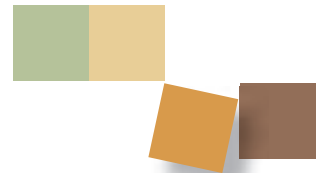
julgustatakse saatma aktiivselt uudiseid koostööprojektide kohta. On ka link abivahendi Leader Competence Pool juurde, millest on juttu allpool.

Dokumendid

Leader+ dokumendid jagunevad kolme põhiliki: Leader-kapital, Euroopa Liidu dokumendid ja riiklike koostöövõrkude üksuste dokumendid. Teave on rühmitatud kasutusotstarbe või väärtuse järgi. Näiteks Leader-kapital sisaldab riiklike koostöövõrkude üksuste poolt koostatud asjakohaseid dokumente ja väljaandeid, mis pakuvad metodoloogilist tuge, sealhulgas Leader II-ga seotud ja tulevasteks programmiperioodideks vajalikku teavet. Mõlemad mainitud jaotised on omakorda jagatud tuttavate Leaderi märksõnade järgi: järelevalve, hindamine, meetodid, koostöö ja hea tava. ELi dokumendid hõlmavad Euroopa institutsioonide dokumente, mis on seotud Leaderiga, ning riiklike koostöövõrkude üksuste dokumentide juures on alt-üles-lähemisele iseloomulikud lingid eri liikmesriikide siseriiklike dokumentide juurde. Dokumente ajakohastatakse pidevalt ja nad on kõigi maaelu arenguga tegelevate jaoks oluline teabeallikas Leader-algatuse kohta, eriti kui neid kasutatakse koos Leaderi arhiiviga.

Visuaalsete materjalide kogu

Selleks et lugejad saaksid vaadata ajakirjas Leader+ Magazine kasutatud pilte, on loodud visuaalsete materjalide kogu, kuhu pääseb iga artikli juurest ja kust viib omakorda otselink teksti juurde. See abivahend rikastab käsitletud lugude ja projektides osalenud isikute ning nende poolt maaelu arengusse antud panuse kajastamist. See abivahend on olemas vaid inglise keeles, ehkki teksti menüüd on 11 keeles.

tegevusrühmadel otsida kindlaksmääratud liikmesriigi kohalikke tegevusrühmi ja huvitavaid projekte. Kasutajad saavad otsida etteantud teemade hulgast või täpsustada otsingut muude valikutega, näiteks piirkonna tunnusoontega. Lisaks on võimalik konkreetset projekti reklaamida või otsida projektile sobivaid partnereid.

Seda, kui oluliseks peab vaatluskeskus riigiülest koostööd, näitab **koostööprojektide andmebaas**. See andmebaas aitab kohalikel tegevusrühmadel riigiülese koostöö kohta teavet vahetada ja hõlmab Leader+ algatuse raames heakskiidetud projekte. Andmebaas sisaldab osalevate partnerite kontaktandmeid, teavet koostöö ühiste eesmärkide, ühise tegevuskava,

Eespool kirjeldatud võimalusi võib lugeda veebilehe staatilisteks osadeks. Kuid vahest kõige kasulikumad ja kindlasti kõige keerukamad abivahendid, mille vaatluskeskus on loonud, on **interaktiivse Leader+** alla kuuluvad abivahendid. Need on loodud eelkõige (kuid mitte ainult) kohalikke tegevusrühmi silmas pidades ja nende juurest viivad otselinkid eriotstarbelistesse andmebaasidesse.

Loodud abivahenditest uusim on **Leader Competence Pool** (Leaderi pädevustepagas), mis loodi Leader+ vahendamise tulemuste tõttu. Vaatluskeskus peab samuti oluliseks, et Leader II ja Leader+ vahel omandatud oskused ja kogemused ei läheks kaduma. Seda ideed arutati ja arendati 2006. aasta novembris Ungaris Tihany toimunud Leader+ vaatluskeskuse seminaril kohalike tegevusrühmade, riiklike koostöövõrkude üksuste ja korraldusametuste esindajate osalusel. Abivahendi Leader Competence Pool võttis kasutusele Contact Point koostöös Leader+ korraldusametuste ja riiklike koostöövõrkude üksustega, kes pakkusid sobivaid kandidaate oma profiilide registreerimiseks ja avaldamiseks. See annab Euroopa (ja õigupoolest kogu maailma) eri paigades maaelu valdkonnas töötavatele inimestele abivahendi, mis võimaldab neil leida kolleege või teatava valdkonna eriteavet ning millest on abi igas olukorras. Selle kasutajateks registreerunud inimesed on professionaalid, kes on seotud kohaliku tegevusrühma juhtimisega, piirkondlike, piirkondadevaheliste või riiklike võrgustikega või ametiasutustega (näiteks korraldusametustega).

Partneriotsing on abivahend, mis on olnud kasutusel kõige kauem, sest see oli olemas juba Leader II perioodil. See loodi koostöö, eriti riigiülese koostöö tõhustamiseks ja on kättesaadav ka Leader+ siseriiklikel veebilehtedel. Partneriotsing kasutab lihtsaid märksõnu ning võimaldab kohalikel

õiguslike aspektide, oodatavate väljundite ja tulemuste ning finantsteabe kohta. Järelikult on see väga kasulik abivahend koostööst saadava kasu näitamiseks ja soodustab seeläbi uusi koostööprojekte. Korraldusametustel ja riiklike koostöövõrkude üksustel paluti saata selle andmebaasi jaoks loetelu koostööprojektidest, mida nad on heaks kiitnud. Seejärel seoti iga projekt projektimalli ehk teabelehega, mille korraldusametused ja riiklike koostöövõrkude üksused kohalike tegevusrühmade abiga täitsid. See teave on kättesaadav juhtpartneri keeles, ja kui teabeleht on korralikult täidetud, tõlgib Euroopa Komisjon selle inglise keelde.

Üks vaatluskeskuse olulisemaid ülesandeid on olnud koguda iga kohaliku tegevusrühma kohta eelteavet **kohalike tegevusrühmade andmebaasi**. See töö algas 2005. aasta esimeses kvartalis, ja kuigi see keskendus alguses EU-15-le, on andmebaasis nüüd teavet ka uute liikmesriikide kohalike tegevusrühmade kohta (töö on pooleli). Kohalike tegevusrühmade andmebaasi pääseb ka liikmesriikide andmete juurest. Alguses registreeris Contact Point kogu olulise teabe iga-aastastes aruannetes esitatud info põhjal. Teabelehed saadeti asjaomastele korraldusametustele tühjade andmeväljade täitmiseks. Korraldusametused kinnitasid täidetud teabelehe, ja pärast seda esitati Euroopa Komisjonile tõlkimistaotlus. Teabelehele lisatud märged *not yet validated by the National Authorities* (ei ole veel riiklike ametiasutuste poolt kinnitatud) näitab, et tegemist on teabelehega, mida korraldusametused ei ole kinnitanud ja mida pole seetõttu tõlgitud.

Kohalike tegevusrühmade teabelehtedel esitatud teabe juurde pääseb kas otsingumootori abil, kasutades pakutud valikukriteeriume, või liikmesriikide andmete leheküljelt (vt eespool), samuti rubriigi „Kes on kes“ kohalike tegevusrühmade

aadresside loetelu kaudu. Kohalike tegevusrühmade teabelehti saab ka PDF-formaadis alla laadida.

Lisaks väljaannetes, dokumentides ja eri andmebaasides esitatud teabele on vaatluskeskus saanud palju taotlusi hea tava projekte käsitleva teabe kohta. Kuigi võib juba eeldada, et ajakirjas avaldatud artiklites ongi käsitletud head tava, millest võib saada rohkelt inspiratsiooni ja ideid, otsustati siiski sammu võrra kaugemale minna ja luua **hea tava andmebaas**. Hea tava hõlmab konkreetse strateegilise eesmärgiga üksikprojekti või mitut projekti, mis moodustavad terviku.

Hea tava näidete kogumine Euroopa tasandil on olnud Leader+ vaatluskeskusele oluline ülesanne, sest need ei näita Leader+ saavutusi maapiirkondades mitte üksnes laiemale üldsusele, vaid ka kõigile maaelu arenguga tegelejatele, kes soovivad mõista, kuidas Leader+ rakendatakse. Vaatluskeskus valis välja ekspertide rühma, kelle abil nii Leader+ riiklike koostöövõrkude üksused kui ka korraldusasutused riigi tasandil kogusid hea tava näiteid. Hea tava kindlaksmääramise kriteeriumid põhinesid seitsmel Leader+ tunnusjoonel, mis iseloomustavad kõiki Leader+ programme Euroopas, ning lisaks ülekantavusel ja jätkusuutlikkusel. Ekspertidid esitasid väljavalitud näited Euroopa ühise malli järgi. Iga liikmesriigi kohta püüti valida kaks kuni viis näidet. Nende hulgas on koostöömeetmed või projektid, mis jagunevad nelja Leader+ teema vahel, püütakse jälgida ka projekti liiki, geograafilist tasakaalu ja Leader-lähenemisviisiga seotud sisulisi kriteeriume.

Kõnealuse andmebaasi loomine kestab, sest lisandub uusi hea tava näiteid, mis suurendavad samuti Leader+ mitmekesisust. Teave on olemas inglise keeles ja see on esitatud teabelehel. Kõiki teabelehti saab vaadata ja alla laadida ka PDF-formaadis. Teabelehtede juurde pääseb otsingumootori abil, kasutades etteantud valikukriteeriume. Uued hea tava näited lisatakse siis, kui need kättesaadavaks saavad. Hea tava andmebaas on kavas siduda kohalike tegevusrühmade andmebaasiga.

Monitoring indicators database (seirenäitajate andmebaas) sisaldab programmi, riikide ja Euroopa Liidu tasandi statistilisi andmeid 2003., 2004. ja 2005. (kui need on juba olemas) aasta kohta.

Portaalil saab kasutada **otsingumootorit**, mis on ühise liidese abil kõikide andmebaasidega seotud. **Leader+ InfoBank** võimaldab kasutajal otsida ühe veebivärava kaudu teavet riikide, teemade, võtmesõnade, sihtrühmade ja vaba teksti järgi. Teavet otsitakse mõnest Leader+ pärandit

käsitlevast andmebaasist, nagu hea tava andmebaasist, väljaannete andmebaasist (ajakirjast) ja koostööprojektide andmebaasist. InfoBank hõlmab ka kohalike tegevusrühmade andmebaasi ja Leader Competence Pooli, kuid nende puhul puudub võtmesõnade ja sihtrühmade kasutamise võimalus.

Järeldused

Seda, kui oluline on kinnitatud ja järjekindla Euroopa Liidu tasandi teabe olemasolu Leaderi kohta, ei tohiks alahinnata. Eespool kirjeldatud ülesannete täitmisel, s.o teabe kogumisel ja eri andmebaaside loomisel on olnud tugevalt tunda tõelist alt-üles-lähenemist. Seni saavutatu väärtus on juba praegu üsna ilmne, sest kohalikel tegevusrühmadel ja teistel maaelu arenguga tegelejatel on esimest korda palju selgem pilt Leader+ raames toimuvast ja – mis veelgi olulisem – mitmesugused suurepärase abivahendid tulevaste maaelu algatuste kavandamiseks. Kuid õnnestumistele toetumine on Leaderi pärandi oluline osa ja vaatluskeskus teeb seda kahtlemata ka edaspidi.

Leader+ Magazine

Ajakirja **Leader+ Magazine** annab kolm korda aastas välja maapiirkondade vaatluskeskus.

Leader (maapiirkondade majanduse arendusmeetmete ühendamine) on ühenduse algatus, mille käivitas Euroopa Komisjon ning mille tegevust koordineerib põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat (üksus F.3).

Ajakirja **Leader+ Magazine** sisu ei pruugi tingimata kajastada Euroopa Liidu institutsioonide vaateid.

Toimetus: Euroopa maapiirkondade vaatluskeskus

Õiguslikult vastutav isik: Josefine Loriz-Hoffmann, Euroopa Komisjon, põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat, üksus F.3, rue de la Loi 130, B-1040 Brüssel.

Käesoleva numbriga kaastöölised: Leader+ riiklike koostöövõrkude üksused ja kohalikud tegevusrühmad.

Fotod: kõigi fotode autoriõigus kuulub Euroopa Komisjonile, välja arvatud eraldi märgitud fotod.

Käesolev ajakiri ilmub Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles ning selle tiraaž on 38 975.

Lisateave: <http://ec.europa.eu/leaderplus>

Käsitöö on valminud 2008. aasta veebruaris.

© Euroopa ühendused, 2008

Paljudamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Printed in Luxembourg

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE

Ajakirja **Leader+ Magazine** lisatellimuseks

kirjutage e-posti aadressil
AGRI-LEADERPLUS-PUBLICATIONS@ec.europa.eu

märkides oma täielikud kontaktandmed,
tellimuste arvu ja sobiva keeleversiooni.

Nimetus:

Leader (maapiirkondade majanduse arendusmeetmete ühendamine).

Programmi liik:

ühenduse algatus.

Sihtvaldkonnad:

Leader+ programm hõlmab kolme meetet:

- ▶ 1. meede – alt-üles-lähenemisel põhinevate integreeritud territoriaalsete maaelu arendamise katsestrateegiate toetamine;
- ▶ 2. meede – maapiirkondadevahelise koostöö toetamine;
- ▶ 3. meede – koostöövõrkude rajamine.

Prioriteetsed strateegilised teemad:

Komisjoni kehtestatud Leader+ programmi prioriteetsed teemad on järgmised:

- ▶ loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine, sealhulgas paikkondade väärtustamine;
- ▶ maapiirkondade elukvaliteedi parandamine;
- ▶ kohalikele toodetele lisaväärtuse andmine, eelkõige väikeste tootmisüksuste turulepääsu lihtsustamine ühistevõrkude kaudu;
- ▶ uue oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine maapiirkondade toodete ja teenuste konkurentsivõime suurendamiseks.

Abisaajad ja abikõlblikud projektid:

Leader+ programmiga antakse rahalist toetust partnerlustele ehk kohalikele tegevusrühmadele, mis moodustatakse avaliku, era- ja mittetulundussektori liikmetest nende piirkondades kohalike arenguprogrammide rakendamiseks. Leader+ programmi eesmärk on aidata maaettevõtjatel kasutada oma piirkonna pikaajalist potentsiaali. See soodustab integreeritud, kvaliteetsete ja originaalsete strateegiate rakendamist jätkusuutliku arengu tagamiseks ning samuti riigisisest ja riikidevahelist koostööd. Selleks, et koondada ühenduse ressursid kõige perspektiivsematesse strateegiatesse ning anda neile parimad võimalused, antakse pärast valiku tegemist rahalist abi üksnes piiratud hulga maapiirkondadele. Valiku tegemine on avalik ning rangete eeskirjadega reguleeritud.

Iga kohaliku arengu programmi alusel võidakse rahastada üksikprojekte, mis vastavad kohalikele strateegiale. Kõik projektid, mis on abikõlblikud Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF), Euroopa Regionaalarengu Fondi (EFRD) ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) kaudu rahastamiseks, on abikõlblikud rahastamiseks ka Leader+ meetme kaudu.

Kohalike tegevusrühmade otsustustasandil peavad majandus- ja sotsiaalpartnerid ning ühendused moodustama vähemalt 50% kohalikust partnerlusest.

Programmi kestus:

2000–2006.

Ühenduse toetus:

Programmide kogueelarve on 5,0465 miljardit eurot, millest 2,1063 miljardit (2,1435 miljardit pärast vahepealset indekseerimist) on pärit Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusrahastust ning ülejäänud avalikust ja erasektorist.